

BARN OG MEDIER 2012

Fakta om barn og unges
(9-16 år) bruk og
opplevelser av medier

Medietilsynet
NORWEGIAN MEDIA AUTHORITY

Trygg bruk

Medietilsynet
NORWEGIAN MEDIA AUTHORITY

Trygg bruk

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Materialet i denne publikasjonene er videre tilgjengelig under følgende Creative Commons lisens:

Navngivelse-Ikkekommersiell-Del På Samme Vilkår 3.0 Norge, jf:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/no/>

Det innebærer at du har lov til å dele, kopiere og spre verket, samt å bearbeide (remikse) verket, så fremt følgende tre vilkår er oppfylt:

NAVNGIVELSE

Du skal navngi opphavspersonen og/eller lisensgiveren på den måte som disse angir (men ikke på en måte som indikerer at disse har godkjent eller anbefaler din bruk av verket).

IKKEKOMMERSIELL

Du kan ikke bruke dette verket til kommersielle formål.

DEL PÅ SAMME VILKÅR

Dersom du endrer, bearbeider eller bygger videre på dette verk, kan du kun spre det resulterende verk under en lisens, som er identisk med denne.

BARN OG MEDIER 2012

Ansvarlig utgiver: **Medietilsynet**

ISBN: 978-82-91977-21-8

Forord

Medietilsynet og Trygg bruk-senteret har som en av sine oppgaver å bidra til en tryggere mediehverdag for barn og unge. Derfor er det viktig å samle kunnskap om barn og unges mediebruk og medieerfaringer slik at foreldre, lærere, beslutningstakere og andre som jobber med barn og unge kan iverksette gode tiltak.

I denne rapporten med tittelen 'Barn og medier 2012' legger Medietilsynet fram resultatene fra en landsomfattende spørreskjemaundersøkelse blant barn og unges bruk av og opplevelser knyttet til PC, internett, mobil, dataspill og TV. Her får ca. 2000 barn og unge i alderen 9 til 16 år fortelle om sin mediehverdag og sine medieopplevelser.

Medietilsynet har laget 7 fakta-ark med oversikt over hovedfunnene fra undersøkelsen som kan være nyttige for lærere og elever. Disse finnes på nettsiden www.tryggbruk.no.

Parallelt med denne undersøkelsen har ca. 1500 foreldre med barn i alderen 1 til 12 år svart på en tilsvarende spørreundersøkelse på vegne av sine barn. Disse funnene er presentert i en egen rapport fra Medietilsynet med tittelen 'Småbarn og medier 2012'.

Begge undersøkelsene er i år vesentlig forandret fra tidligere. Medietilsynet har samarbeidet nært med Medierådet i Sverige og Centralen för medieföstran og bildprogram i Finland. Formålet med dette samarbeid har vært å kartlegge og sammenligne funn på tvers av flere nordiske land og innhente opplysninger som ikke finnes i andre medieundersøkelser blant barn og unge.

Disse endringene gjør at det bare er på enkelte områder man kan sammenligne resultatene med funn fra tidligere års undersøkelser.

Undersøkelsen er et tiltak finansiert av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet.

Sentio Research Norge har gjennomført undersøkelsene og Stian Lindbøl i Medietilsynet har vært prosjektleder.

Medietilsynet

Fredrikstad, 3. september 2012

Eva Liestøl

områdedirektør, Brukertrygghet

Innholdsfortegnelse

Hovedfunn	4
Om undersøkelsen	8
Metode og gjennomføring	8
Om rapporten.....	8
Mediehverdagen til barn og unge	9
Hva gjør barna i fritiden?.....	9
Barnas vurdering av sin tidsbruk	13
Stor tilgang på ulike medier	16
Bruker barn medier alene eller sammen med andre?	18
De fleste barna har mobiltelefon	21
TV.....	25
Nyhetsinteresse.....	26
Dataspill.....	28
Hvor ofte spiller barna?	28
Hvilke spill foretrekkes?	29
Foreldres kjennskap til dataspill.....	32
Spillutstyr.....	32
Aldersgrenser	33
Internett	35
Bruk av Internettjenester	35
Deling av informasjon på Internett	39
Økende bruk av sosiale nettsteder.....	40
Personvern	41
Porno og seksuelle kommentarer	43
Opplevelse av porno.....	43
Uønskede seksuelle kommentarer.....	45
Publisering av bilder eller video på Internett.....	47
Hva opplever barna som ubehagelig å se på tv, film eller Internett?	48
Mobbing via Internett eller mobil	51
Rapportering.....	54
Kunnskap om fornuftig bruk av digitale medier.....	56
Tillit til informasjon på Internett.....	56
Hvem lærer barna om fornuftig bruk av medier?.....	57
Mediebruk er en kilde til uenighet i hjemmet	61
Foreldres interesse i barnas mediebruk.....	63

Hovedfunn

Barnas mediehverdag

- I tillegg til å være sammen med familie og gjøre lekser/skolearbeid, fyller barna i stor grad fritiden med bruk av ulike medier. Spesielt Internett er en viktig del av barnas hverdag.
- Jo eldre barna er, jo mindre andel er sammen med venner hver dag, samtidig som andelen som bruker Internett og er på sosiale nettsteder øker.
- Barna mener stort sett de bruker passe med tid på ulike fritidsaktiviteter. I den grad de mener de bruker for mye tid på aktiviteter, er det på lekser, Internett og sosiale nettsteder.
- Det er en tendens til at jo eldre barna er, jo større andel synes de bruker for mye tid på ulike medier og for lite tid på venner, sport og trening, lekser, familien, bøker og blader og på å sove.
- Det er en større andel av jentene enn guttene som synes de bruker for lite tid på venner og familie, trening, og for mye tid på medier. Unntaket er dataspill.

Stor tilgang på ulike medier

- De aller fleste har tilgang på tv, pc/Mac, DVD/Blu-ray-spiller og spillkonsoll hjemme. Nettbrett er ikke like utbredt, men over halvparten har tilgang på dette mediet hjemme også.
- 70 prosent av barna har tilgang til pc/Mac på eget rom, 46 prosent har tilgang til TV og 44 prosent har tilgang på en spillkonsoll på rommet sitt.
- En større andel av guttene enn jentene har tv, DVD/Blu-ray-spiller og spillkonsoll på eget rom.
- Jo eldre barna er, jo større andel har pc/Mac og DVD/Blu-ray-spiller på eget rom.
- Barna bruker medier først og fremst alene. Det å se film og tv-program er den mest sosiale medieaktiviteten. De andre mediene bruker barna oftest alene.

De fleste barna har mobiltelefon

- Samtlige av barna i alderen 15-16 år, 98 prosent i alderen 12-14 år og 91 prosent i alderen 9-11 år har egen eller deler mobil. Fra 2010 til 2012 har andelen barn som har egen mobiltelefon økt fra 90 til 95 prosent.
- Over 90 prosent bruker mobilen til å snakke, samt til å sende og motta tekstmeldinger. Omtrent fire av fem bruker mobilen til å ta bilder og høre på musikk, og 71 prosent spiller spill via mobilen. 54 prosent bruker Internett via mobilen, 47 prosent spiller inn egne filmer og klipp og 46 prosent bruker sosiale nettsteder via mobilen.
- Barna bruker de ulike funksjonene på mobilen mye mer enn tidligere. Størst økning er det når det gjelder å bruke mobilen til Internett, fra 14 prosent i 2010 til 54 prosent i 2012. Det er også en betydelig økning i andelen som kjøper ting og som spiller spill med mobilen.
- Mobilbruken øker med alderen.
- En større andel av jentene enn guttene bruker mobilen til å sende tekstmeldinger, ta bilder, samt til sosiale nettsteder og blogging. Motsatt er det en større andel blant guttene som leser nyheter på mobilen, kjøper ting og bruker kart/GPS.

TV-preferanser avhenger av kjønn og alder

- Hvilke tv-program barna foretrekker avhenger av både kjønn og alder. Den yngste aldersgruppen skiller seg ut, mens det er mindre forskjeller i hva barn i alderskategorien 12-14 år og 15-16 år foretrekker å se.
- Både gutter og jenter i alderen 9-11 år foretrekker Disney Channel.
- Guttene i alderen 12-14 år foretrekker serier som Simpsons og Family Guy, og det er også en del som ser Paradise Hotel og program på Disney Chanel. Guttene mellom 15-16 år ser mye av det samme, men Disney Chanel er ikke populært lenger. I stedet ser de i tillegg på program som Top Gir og The Big Bang Theory.

- Jentene i både alderen 12-14 og 15-16 år foretrekker å se serier som One Tree Hill, Hotell Cæsar, Frustrerte fruier og Paradise Hotel.

Nyhetsinteresse

- Barn følger med på nyheter, men forholdsvis få følger med daglig. TV er mest brukte nyhetskanal, men barn følger også med på nyheter via pc/Mac, samt papiraviser.
- Det er en større andel av guttene enn jentene som følger med på nyheter, og nyhetsinteressen øker med alderen.

Dataspill er populært, spesielt blant guttene

- Kun seks prosent av barna oppgir at de aldri spiller dataspill/tv-spill i fritiden. De fleste spiller flere ganger om dagen, og til sammen spiller omtrent halvparten av barna daglig.
- Undersøkelsen viser en økende bruk av dataspill. Til sammen oppga 85 prosent av barna i 2012 at de spiller ukentlig, mens 56 prosent spilte ukentlig i 2010, og 71 prosent i 2008.
- Gutter spiller betydelig mer enn jenter. 41 prosent av guttene spiller flere ganger om dagen, mot 21 prosent av jentene.
- Kjønn og alder innvirker på hvilke spill som foretrekkes. Aldersforskjellene er størst blant jentene.
- Minecraft, FIFA og Call of Duty er de mest populære spillene blant guttene, uavhengig av alder. Blant de yngste guttene er i tillegg 123spill.no, Mario-spill og MovieStarPlanet populært. Guttene i alderen 12-14 år spiller også Battelfield, Grand theft auto og Need for speed. De eldste guttene spiller først og fremst Call of Duty og FIFA, men Minecraft og Battelfield spilles også av en del.
- De yngste jentene foretrekker GoSuperModel og MovieStarPlanet, men det er også en del som spiller Wii og Mario-spill. Jentene i alderen 12-14 år foretrekker SIMS, Tetris og Mario-spill, mens de eldste jentene først og fremst spiller Sims, Tetris, Drawsomething og Wordfeud.
- 73 prosent av barna mener foreldrene vet mye eller en del om spillene de spiller.
- Barna spiller først og fremst på pc, men spillkonsoll og iPod eller mobiltelefon er også populært. Sammenlignet med tidligere er det en betydelig økning i andelen som spiller ved bruk av iPod eller mobil.
- Guttene spiller først og fremst ved bruk av spillkonsoll og pc, mens størst andel av jentene spiller ved bruk av pc og iPod eller mobil.
- Jo eldre barna er, jo færre spiller på pc og håndholdt konsoll, og jo større andel spiller på iPod eller mobil.
- 42 prosent av barna har spilt med 18 års aldersgrense, omtrent samme andel som i 2010. Det er spesielt gutter som har spilt spill med aldersgrense 16 og 18 år. 20 prosent av guttene i alderen 9-11 år, 61 prosent i alderen 12-14 år og 88 prosent av guttene i alderen 15-16 år har spilt spill med 18 årsgrense.

Hva gjør barna på Internett?

- Videotjenester, som f.eks. YouTube, samt sosiale nettsteder og søkemotorer er det barna oftest bruker Internett til. Chatteprogram og musikkjenester er også populært.
- Jenter bruker sosiale nettsteder og chatteprogram mer enn gutter. Videotjenester, nyhetssider og spillside er mer populært blant guttene enn jentene.
- Jo eldre barna er, jo mer bruker de samtlige Internettjenester. Unntaket er spillside, hvor bruken avtar med alderen.
- 66 prosent har opprettet spillkarakterer eller brukerprofiler på Internett. Det er også en del som har vært aktive på Internett ved å laste opp foto (35 prosent) og annet innhold (38 prosent), samt ved å skrive kommentarer på f.eks. nyheter eller forum (36 prosent).

- Det er en større andel av guttene enn jentene som har lastet opp video og annet innhold på Internett, mens det er en større andel av jentene som har blogget og passet på et eget virtuelt kjæledyr.
- Jo eldre barna er, jo større andel har vært aktive på Internett ved å laste opp ulike ting, opprette spillkarakterer eller brukerprofiler, samt ved å skrive kommentarer og blogge.

Økende bruk av sosiale nettsteder

- Sosiale nettsteder er veldig populært, og bruken har vært økende de siste årene. Omtrent tre av fire barn bruker sosiale nettsteder ukentlige i større eller mindre grad. I 2010 var det 57 prosent av barna som oppga at de i løpet av den siste uka hadde deltatt i et nettsamfunn, i 2012 svarer 79 prosent at de bruker sosiale nettsteder en eller flere ganger i uka.
- Jenter bruker sosiale nettsteder oftere enn gutter.
- Bruken av slike nettsteder øker også med alderen.
- Facebook er helt klart det mest populære sosiale nettstedet, både blant gutter og jenter.
- YouTube og Facebook er de mest populære sosiale nettstedene blant guttene i alderen 9-11 år, men også MovieStarPlanet, Minecraft og 123spill blir brukt av denne gruppen. Blant de yngste jentene er det GoSuperModel og MovieStarPlanet som er mest populært, men det også er en del som bruker Facebook, YouTube og MSN.
- Facebook er helt klart mest populært blant både gutter og jenter i alderen 12-16 år, men også YouTube, Skype og MSN brukes av barna i denne aldersgruppen.
- 30 prosent av barna kjenner til en eller flere av sine venners passord på sosiale nettsteder, og 21 prosent har selv delt sitt passord med en eller flere venner.
- 31 prosent av barna har delt passordet sitt på sosiale nettsteder med sine foreldre, og det er blant de yngste barna vi finner størst andel som har gjort det.
- 82 prosent av barna mellom 13-16 år har vært inne og endret sine personverninnstillinger på Facebook. Det er en større andel av jentene enn guttene som har gjort dette.

Porno

- 34 prosent av barna mellom 13-16 år har brukt internett til å se på porno-/seksider. I 2010 var det 37 prosent av barna som oppga dette. Det er først og fremst gutter som har vært inne på slike sider.
- 35 prosent av barna som har vært inne på slike sider tenkte ikke så mye på det eller brydde seg ikke. 37 prosent av guttene likte det, mot kun tolv prosent av jentene. 21 prosent av jentene syntes det var ekkelt.

Uønskede seksuelle kommentarer

- Til sammen har 21 prosent av barna i alderen 13-16 år opplevd å få uønskede seksuelle kommentarer på Internett i løpet av det siste året. Dette er omtrent samme andel som i 2010. Jenter har opplevd å få slike kommentarer i større grad enn gutter.
- 72 prosent av de som har opplevd å få uønskede seksuelle kommentarer på Internett brydde seg ikke om det, men det er også en del som syntes det var ekkelt, skulle ønske det aldri hadde skjedd, og som ble redd. Det var også syv prosent som viste seg i webkamera og seks prosent som avtalte å møtes.

Publisering av bilder eller video på Internett

- Fem prosent av barna i alderen 13-16 år har sendt nakenbilder av seg selv via nett i løpet av det siste året.
- 13 prosent som har videresendt bilder eller video av andre uten at de har sagt ja til det, samme andel som i 2010.

Hva opplever barna som ubehagelig av det de ser på tv, film eller Internett?

- 50 prosent av barna opplever det som ubehagelig å se innhold på tv, film, spill eller på Internett hvor mennesker har det vanskelig, lider eller er syke, samt hvor dyr er syke eller

lider. Det er også mange som reagerer på innhold med seksuelle overgrep, mobbing, ulykker eller dødsfall, bilder og filmer med fattige mennesker, rasisme, virkelig vold i nyheter eller dokumentarer, bilder og filmer fra sykehus og operasjoner, samt seksuelt innhold.

- Det er en større andel av jentene enn guttene som opplever ulike typer medieinnhold som ubehagelig, og det er en tendens til at jo eldre barna er, jo mindre andel reagerer på ulike typer medieinnhold.

Mobbing via Internett eller mobil

- 30 prosent av barna har lagt merke til at noen har mobbet noen på Internett eller via mobilen i løpet av det siste året. 16 prosent har lagt merke til at noen har truet andre via Internett eller mobilen, og 24 prosent har lagt merke til at noen har lagt ut bilde av andre som kanskje gjorde dem trist eller sint i løpet av det siste året.
 - Jo eldre barna er, jo større andel har lagt merke til denne typen mobbing.
- 15 prosent har selv opplevd å bli mobbet via nett eller mobil i løpet av det siste året. Syv prosent har opplevd og blitt truet, og elleve prosent har opplevd at noen har lagt ut bilder av dem som gjorde dem trist eller sint.
 - En noe større andel gutter enn jenter har opplevd å bli truet via Internett eller mobil, mens en noe større andel jenter har opplevd at noen har lagt ut bilder av dem som har gjort dem trist eller sint.
- Seks prosent har selv vært slemme eller mobbet noen på Internett eller via mobilen i løpet av det siste året. Tre prosent har truet noen og fire prosent har lagt ut bilder av andre som kanskje gjorde dem trist eller sint.
 - En større andel gutter enn jenter har selv mobbet, samt truet noen via Internett eller mobil. Jo eldre barna er, jo større andel har mobbet noen, samt lagt ut bilder av noen som kan ha gjort dem trist eller sint.
- 35 prosent av barna har rapportert om ting som har skjedd på Internett. 27 prosent har rapportert til nettsiden, og 13 prosent oppgir at deres foreldre har rapportert.
 - 41 prosent av de som rapporterte fikk hjelp fra den de sa fra til.

Kunnskap om fornuftig bruk av digitale medier

- Det er først og fremst skole og foreldre som har lært barna om fornuftig bruk av mobiltelefon, dataspill og Internett. Venner, tv og Internett er også kilder til informasjon om hvordan bruke medier på en fornuftig måte.

Mediebruk er en kilde til uenighet i hjemmet

- Det er mer uenighet om tidsbruken på de ulike mediene, enn om hva mediene brukes til. Det er tidsbruk på Internett som er størst kilde til uenighet mellom barn og foreldre (34 prosent).

Foreldres interesse i barnas mediebruk

- 77 prosent av barna opplever at foreldrene er svært eller ganske interessert i "andre fritidsaktiviteter" de holder på med. Under halvparten opplever at foreldrene er interessert i bøker de har lest, filmer/tv-program de har sett og i hva de har gjort/sett på Internett. Minst andel opplever at foreldrene er interessert i dataspill/tv-spill de spiller (27 prosent)
- Jo eldre barna er, jo mindre andel opplever at foreldrene er interessert i deres mediebruk og hva de ellers gjør i fritiden.

Om undersøkelsen

Denne rapporten er utarbeidet av Sentio Research Norge AS, på oppdrag fra Medietilsynet. Formålet med arbeidet har vært å samle inn data knyttet til barn og unges bruk av digitale medier. Rapporten beskriver hovedresultatene fra en undersøkelse rettet mot barn i 4. til 10. klasse (alderen 9 til 16 år). Hovedfokuset har vært å se på barnas opplevelser og erfaringer med digitale medier som Internett, spill og mobiltelefon.

Sentio Research Norge utarbeidet også rapporten fra 2010. Tidligere har Synovate utarbeidet tre rapporter fra 2003, 2006 og 2008.

Metode og gjennomføring

Undersøkelsen ble gjennomført over ca. 7 uker fra mars til mai 2012, i samarbeid med 27 skoler fordelt rundt om i landet. Det ble utarbeidet to forskjellige spørreskjema, ett til barn i 4-7 klasse, og ett skjema med noen ekstra spørsmål til barn i 8-10.klasse. Skolene kunne velge om de ville gjennomføre undersøkelsen på web eller ved bruk av papirskjema. Elevene fylte selv ut spørreskjemaet. Hvert spørreskjema hadde et løpenummer for å kunne identifisere hvilken skole og klassetrinn besvarelsen kom fra, men det var ingen form for identifisering av elever ut over dette.

Det ble laget en utvalgsplan for å sikre landsrepresentativitet, samt for å sikre en viss fordeling av elever på ulike klassetrinn. Det ble vervet 2521 elever og det kom inn 2042 svar, noe som gir en svarprosent på 81. I etterkant ble resultatene fra undersøkelsen vektet på kjønn og alder, hentet fra offentlig statistikk.¹

Om rapporten

I rapporten presenteres hovedfunnene fra barnundersøkelsen tematisk. Resultatene blir presentert ved bruk av figurer, og alle tall er oppgitt i prosent. I tillegg til å se på resultater samlet sett, vil det bli fokusert på forskjeller mellom gutter og jenter, samt på aldersforskjeller i resultatene. Det er først og fremst signifikante kjønns- og aldersforskjeller som vil bli kommentert. Signifikante forskjeller vil si forskjeller vi med 95 prosent sikkerhet kan si er reelle og ikke skyldes tilfeldigheter.

Der det er mulig vil funnene bli sett i sammenheng med resultater fra tidligere år. Det må derimot understrekes at det er gjort såpass store endringer i årets undersøkelse sammenlignet med tidligere, at det er forholdsvis få spørsmål som kan sammenlignes direkte. Dette vil komme tydelig frem av tekst og figur.

Samtlige resultater fra undersøkelsen, samt nedbrytninger på bakgrunnsvariabler finnes i vedlegget til rapporten.

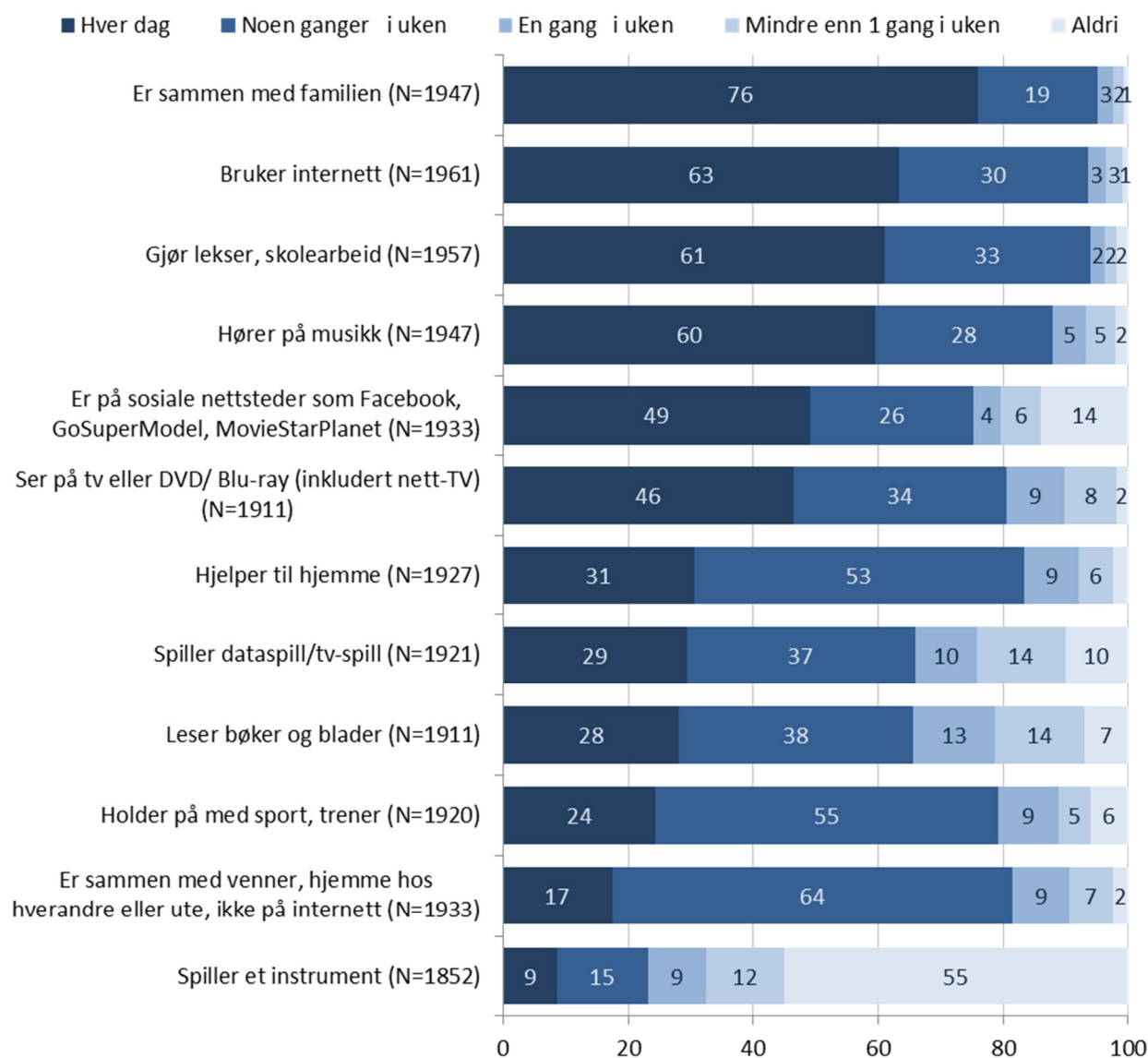
¹ Per 01.01 2012 besto aldersgruppen 9-16 år av 500 619 barn og unge i landet (SSBs befolkningsstatistikk).

Mediehverdagen til barn og unge

Hva gjør barna i fritiden?

Barn fyller fritiden sin med mange forskjellige aktiviteter, og bruk av ulike typer medier er en sentral del av hverdagen. Figuren under viser en oversikt over hvor ofte barn gjør ulike fritidsaktiviteter. Jo mørkere søyle, jo oftere gjør barna de ulike aktivitetene.

Figur 1: Om du tenker på din fritid, omtrent hvor ofte gjør du følgende ting? Prosent.

Det å være sammen med familie, bruke Internett, gjøre lekser/skolearbeid, samt høre på musikk, er det de aller fleste barna gjør oftest i fritiden.² Sosiale nettsteder er også populært, og det er en større andel av barna som er på sosiale nettsteder daglig, enn som er sammen med venner hjemme eller ute.

² De aktivitetene som størst andel gjør daglig, samt noen ganger i uken.

Det er både kjønnsforskjeller og aldersforskjeller i hva barna fyller fritiden med. Den største kjønnsforskjellen finner vi når det gjelder bruk av tv- og dataspill. Det er betydelig flere gutter enn jenter som spiller, og guttene spiller mye oftere enn jentene. 44 prosent av guttene spiller hver dag, mot bare 14 prosent av jentene. Daglig bruk av tv eller DVD/Blu-ray er også mer utbredt blant guttene. Samtidig er det flere gutter enn jenter som driver med sport eller trener hver dag.

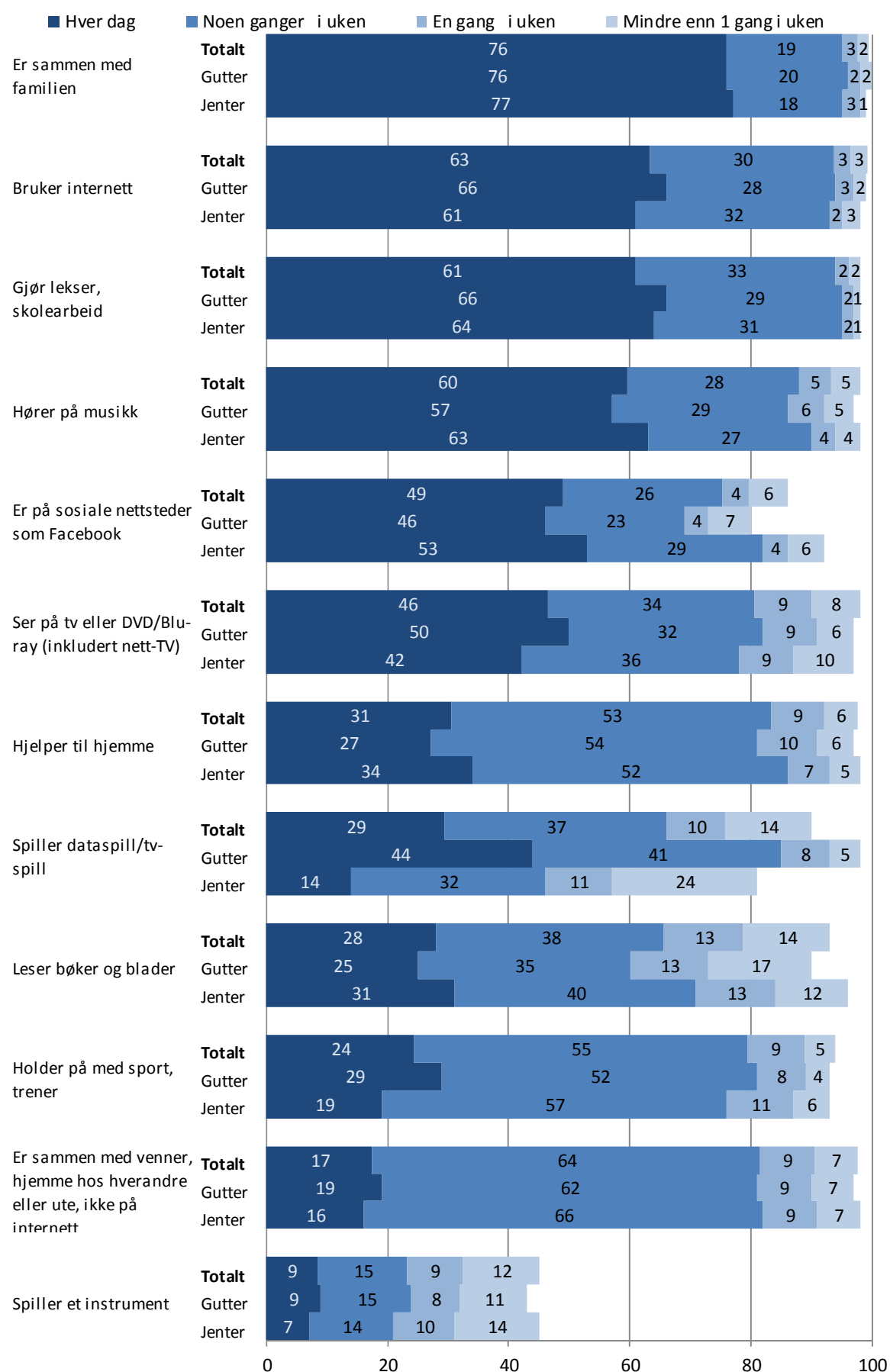
Sosiale nettsteder er mer populært blant jenter enn blant gutter. 53 prosent av jentene bruker sosiale nettsteder hver dag og 29 prosent bruker slike nettsteder noen ganger i uken. Blant guttene er det 46 prosent som bruker sosiale nettsteder hver dag og 23 prosent som bruker det noen ganger i uken. 19 prosent av guttene bruker aldri slike nettsteder, mot kun 8 prosent av jentene. Foruten å bruke sosiale nettsteder, leser jentene en god del mer enn guttene, og særlig de yngste jentene leser mye. 40 prosent av de yngste jentene leser hver dag, og 46 prosent leser noen ganger i uken. Jentene er også flinkere til å hjelpe til hjemme.

De største aldersforskjellene finner vi i bruk av Internett. Jo eldre barna er, jo mer utbredt er daglig Internettbruk. 90 prosent av barna på 15-16 år bruker Internett hver dag, mot 32 prosent av barna mellom 9-11 år. Blant de eldste barna er Internett den aktiviteten størst andel gjør hver dag.

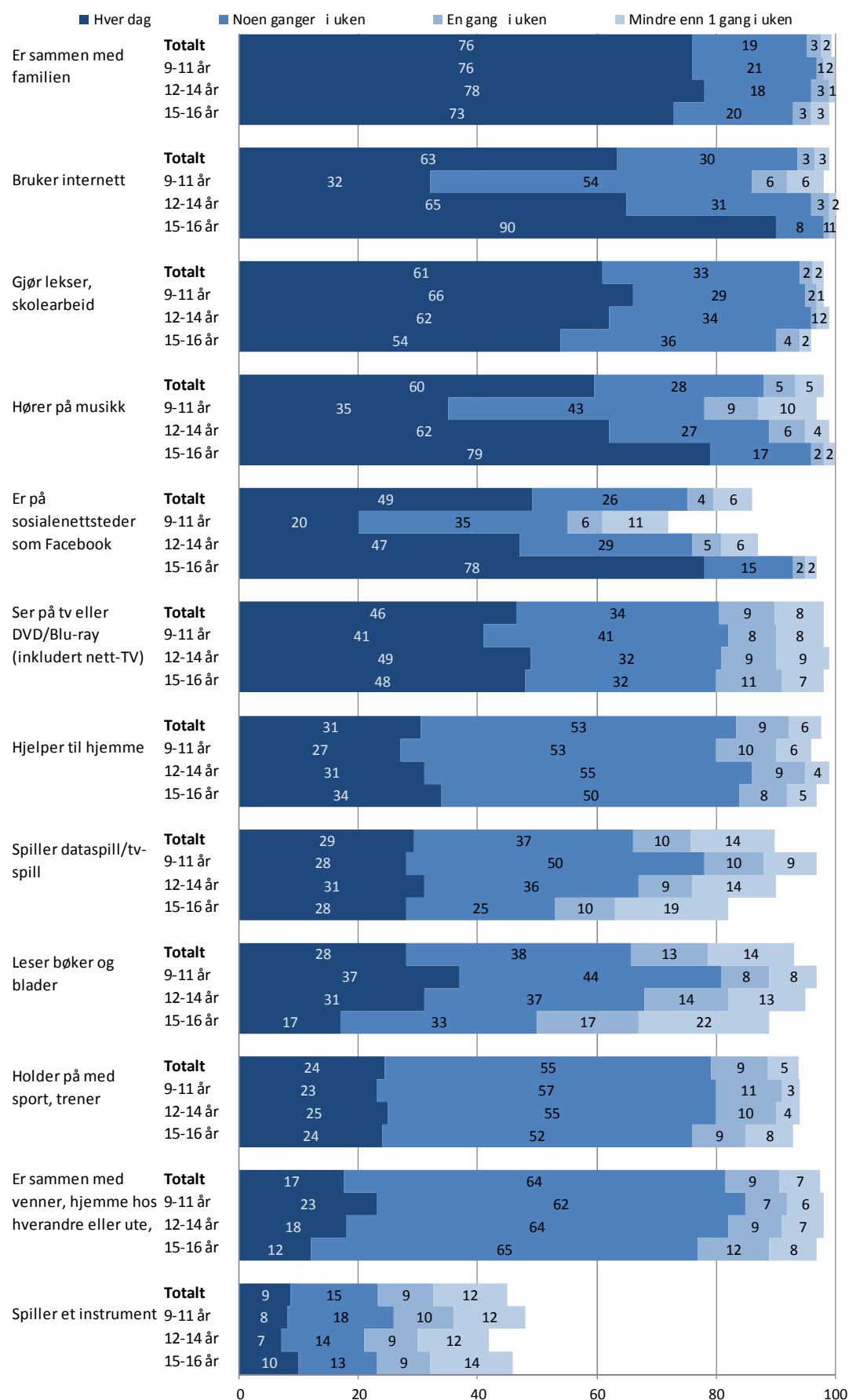
Bruk av Internett innebærer for mange å besøke sosiale nettsteder, og som med generell Internett bruk øker også den daglige bruken av sosiale nettsteder med alderen. 78 prosent av de mellom 15-16 år bruker slike nettsteder hver dag, mot 20 prosent av de i alderen 9-11 år, og det er spesielt de eldste jentene som er hyppig brukere av sosiale nettsteder. 81 prosent av jentene mellom 15-16 år bruker slike nettsteder hver dag, mot 75 prosent av guttene i denne aldersgruppen.

Analysene viser ellers at jo eldre barna er, jo større andel hører på musikk hver dag. Det å gjøre lekser, lese bøker og blader, samt å være sammen med venner i fritiden blir derimot mindre utbredt på daglig basis ettersom alderen øker.

Figur 2: Om du tenker på din fritid, omtrent hvor ofte gjør du følgende ting hverdag? Brutt ned på kjønn. Prosent.

Figur 3: Om du tenker på din fritid, omtrent hvor ofte gjør du følgende ting hverdag? Brutt ned på alder. Prosent.

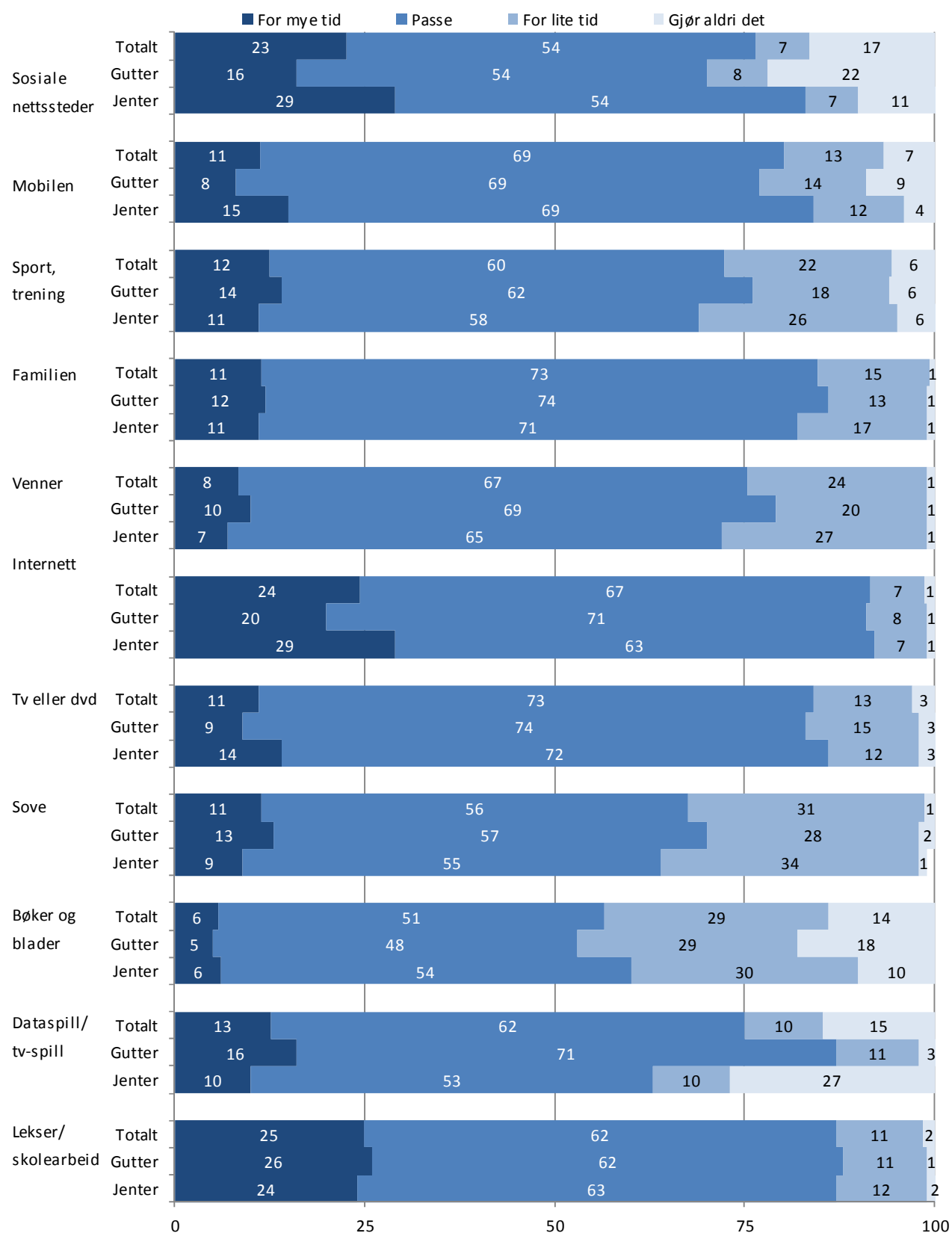
Barnas vurdering av sin tidsbruk

Barna ble bedt om selv å vurdere om de synes de bruker for mye, for lite eller passe med tid på ulike fritidsaktiviteter. I figur 4 ser vi at barna stort sett mener de bruker passe med tid på fritidsaktivitetene. I den grad barna mener de bruker for mye tid på aktiviteter, er det flest som har svart lekser (25 prosent), Internett (24 prosent) og sosiale nettsteder (23 prosent). Når det gjelder aktiviteter de bruker for lite tid på, er det å sove (31 prosent), bøker og blader (29 prosent), venner (24 prosent), samt sport/trening (22 prosent) som har størst oppslutning.

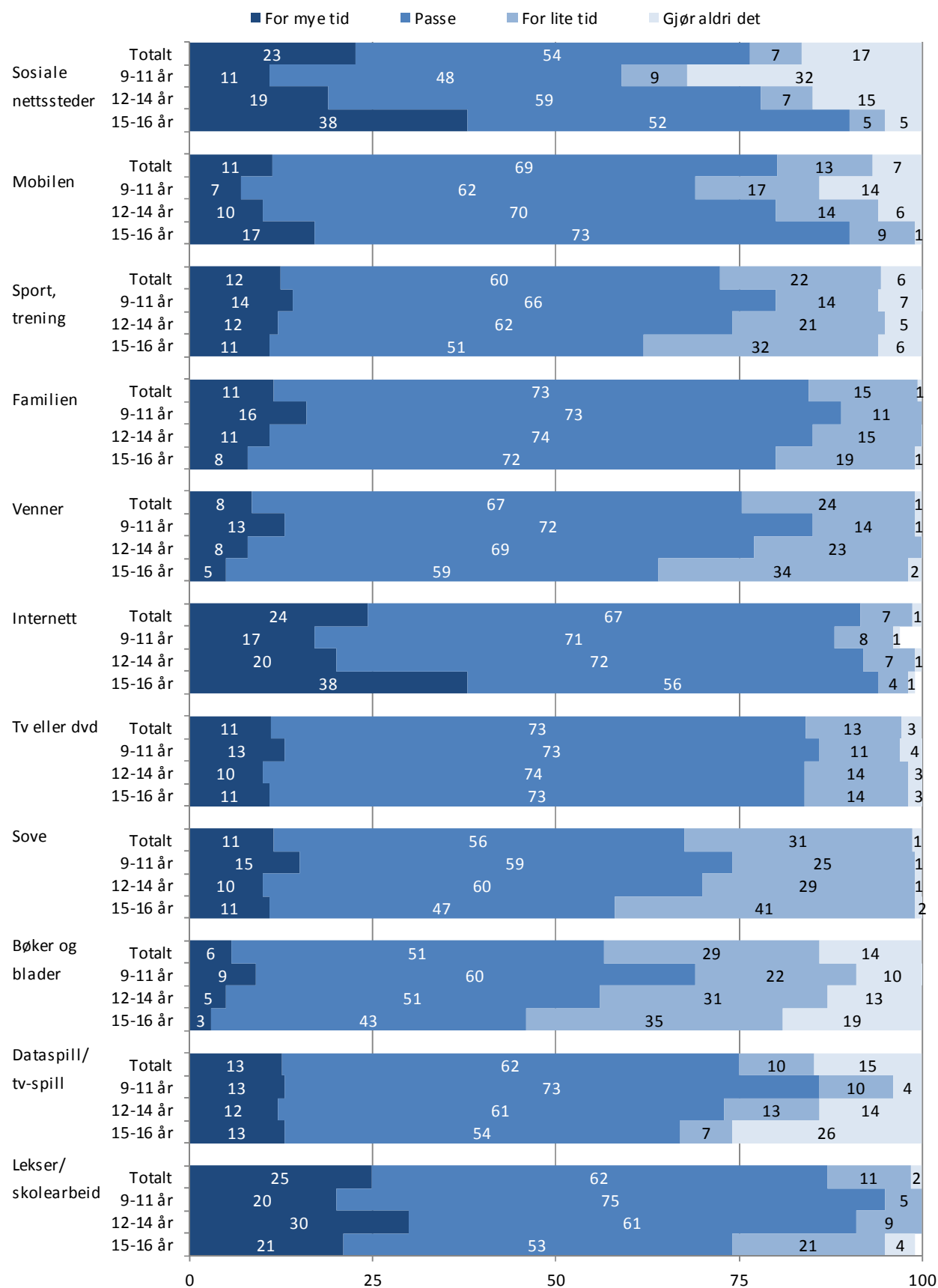
En større andel av guttene enn jentene oppgir at de bruker for mye tid på dataspill (16 prosent mot ti prosent). På den andre siden er det en større andel av jentene som mener de bruker for mye på tv eller DVD/Blu-ray (14 prosent mot ni prosent), Internett (29 prosent mot 20 prosent), mobilen (15 prosent mot åtte prosent) og sosiale nettsteder (29 prosent mot 16 prosent), og for lite tid på venner (27 prosent mot 20 prosent), familie (17 prosent mot 13 prosent) og sport/trening (26 prosent mot 18 prosent).

Det er en større andel blant de eldste barna enn de yngre som synes de bruker for mye tid på Internett (38 prosent), sosiale nettsteder (38 prosent) og mobilen (17 prosent). Videre er det en større andel blant de eldste enn de yngre som synes de bruker for lite tid på å sove (41 prosent), blader/bøker (35 prosent), venner (34 prosent), sport og trening (32 prosent), lekser (21 prosent), og familien (19 prosent).

Figur 4: Vurdering tidsbruk. Prosent.

Figur 5: Vurdering tidsbruk. Prosent.

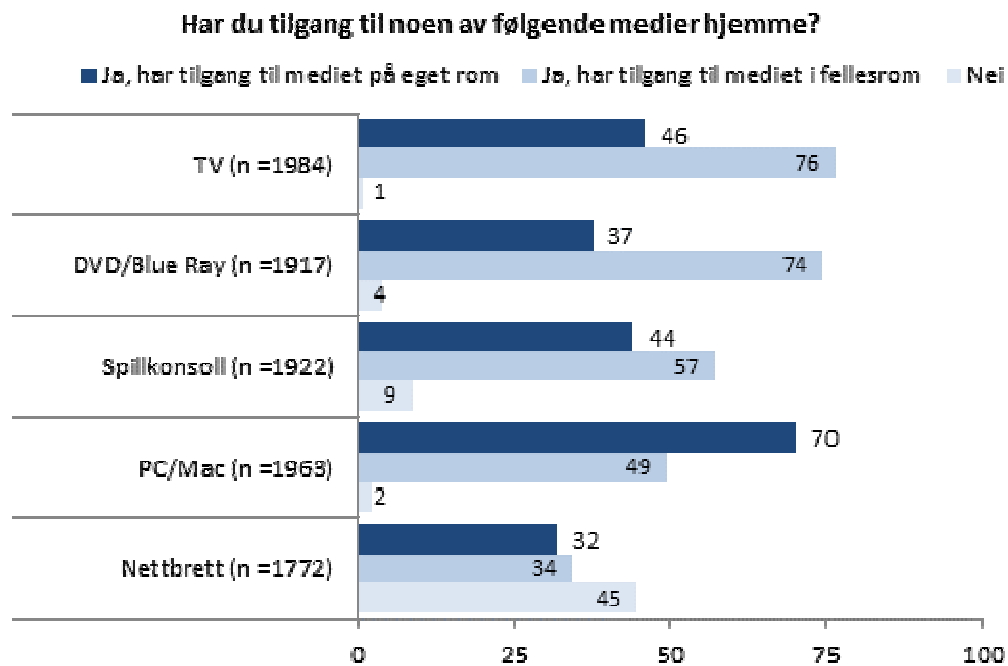

Stor tilgang på ulike medier

Ulike medier er en sentral del av barnas hverdag. Figur 6 viser at de aller fleste har tilgang på tv, pc/Mac, DVD/Blu-ray-spiller og spillkonsoll hjemme. Nettbrett er ikke like utbredt enda, men det er over halvparten som har tilgang på dette mediet hjemme også.

Mange har også tilgang til pc/Mac, tv og spillkonsoll på sitt eget rom. Hele 70 prosent av barna har tilgang på pc/Mac på eget rom, mens 46 prosent har tilgang på TV og 44 prosent har tilgang på spillkonsoll på rommet sitt.

Figur 6: Tilgang på medier. Prosent.

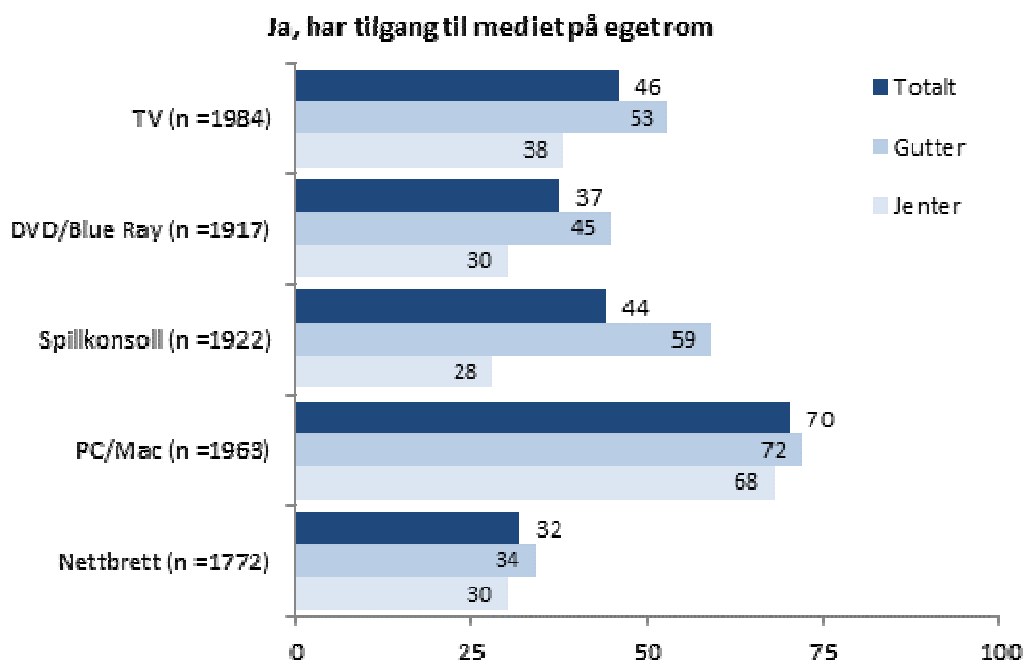

Figur 7 viser at en større andel av guttene enn jentene har tilgang på tv (53 prosent mot 38 prosent), DVD/Blu-ray-spiller (45 prosent mot 30 prosent) og spillkonsoll (59 prosent mot 28 prosent) på eget rom. Fordi tv er nødvendig for å kunne bruke spillkonsoll, kan spill-interessen hos guttene forklare hvorfor en større andel gutter enn jenter har tv på rommet. Det er ingen forskjeller mellom jenter og gutter når det gjelder tilgang på PC/Mac og nettbrett på eget rom.

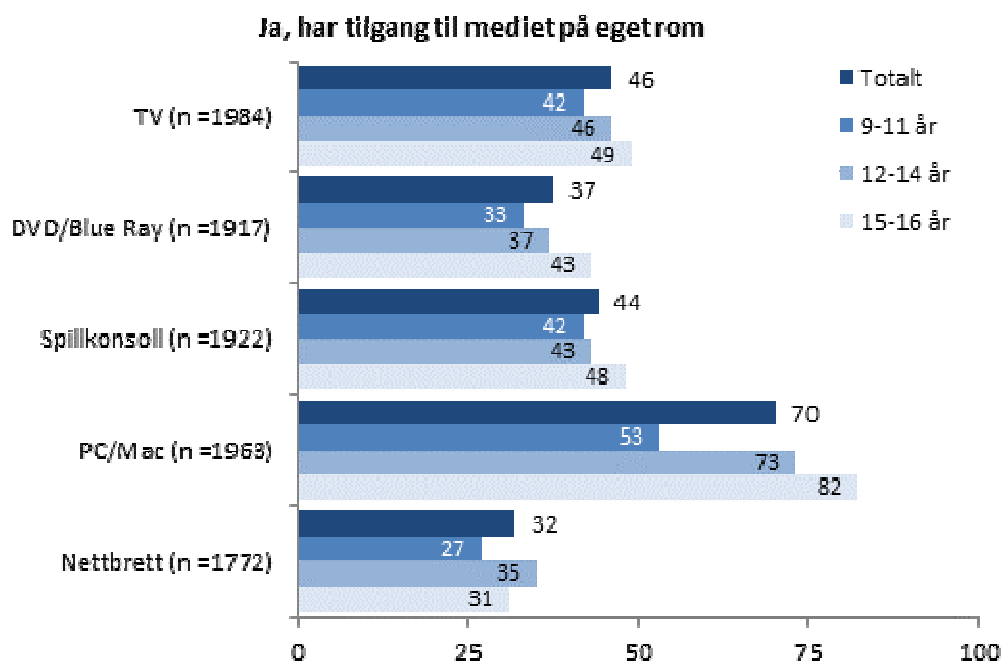
Analysene viser ellers at jo eldre barna er, jo større andel har tilgang på pc/Mac og DVD/Blu-ray-spiller på eget rom.

I tidligere undersøkelser har barna blitt spurt om de hadde pc tilgjengelig hjemme, og hvor denne sto. I 2010 svarte 58 prosent at de hadde egen datamaskin, og kun to prosent svarte at de ikke hadde tilgang til dette hjemme i det hele tatt. 36 prosent svarte at de hadde pc på sitt eget rom, og 47 prosent hadde tilgang til en bærbar pc som kunne flyttes rundt. Selv om resultatene ikke er direkte sammenlignbare, kan det se ut til at den totale tilgangen til pc (egen eller annen pc hjemme) har holdt seg relativt stabil. Bærbar pc, nettbrett og andre mobile medieløsninger gjør at tilgang til, og bruk av mediene ikke er begrenset til bestemte steder og bestemte rom i huset.

Figur 7: Har tilgang på mediet på eget rom. Brutt ned på kjønn. Prosent.

Figur 8: Har tilgang på mediet på eget rom. Brutt ned på alder. Prosent.

Bruker barn medier alene eller sammen med andre?

I hvilken grad medier brukes alene eller sammen med andre avhenger av hvilket medium det er snakk om. Enkelte medium, slik som Internett og mobil, er mest egnet å bruke alene, mens det å se på tv er noe som passer godt å gjøre sammen med andre.

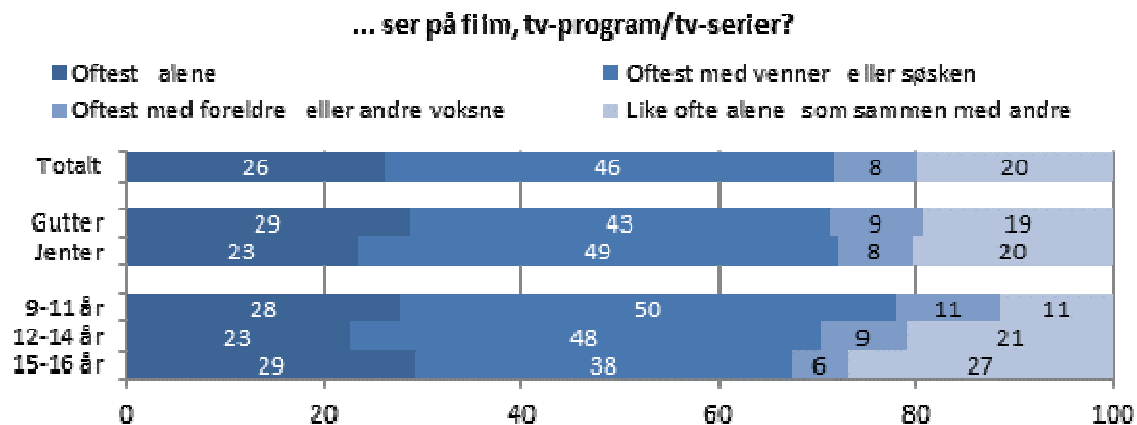
Undersøkelsen viser at det å se film og tv-program er den mest sosiale medieaktiviteten, og over halvparten ser tv oftest sammen med andre. 45 prosent sier at de oftest ser tv sammen med venner eller søsken, og åtte prosent oppgir at de ser tv oftest sammen med foreldrene. Kun en av fire ser oftest alene. 20 prosent ser film eller tv like ofte alene som sammen med andre.

Det er en noe større andel som spiller spill alene (53 prosent) enn det som ser tv alene. Samtidig er mange spill tilrettelagt for å kunne spilles sammen med andre, både online og på samme skjerm, og 35 prosent oppgir at de oftest spiller med venner eller søsken. Sammenlignet med tidligere undersøkelser er det en liten nedgang i andelen som oftest spiller dataspill alene.³

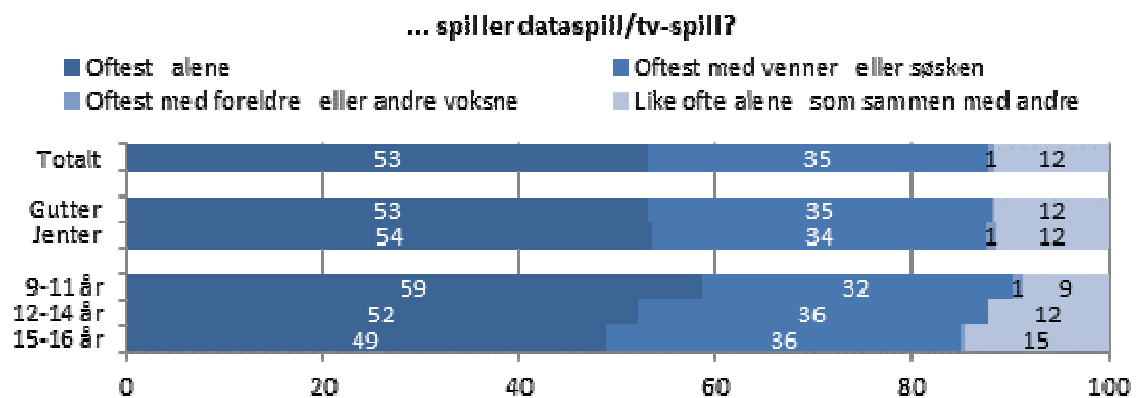
Internett og mobiltelefon bruker barna oftest alene. 77 prosent er oftest alene når de bruker mobil, og 71 prosent er oftest alene når de bruker Internett.

Figurene 9-12 viser hvem barna oftest er sammen med når de bruker de forskjellige mediene. Fordelingene er prosentuert med basis i de som bruker mediet.

Figur 9: Er du oftest alene eller sammen med andre når du ser på film, tv-program/tv-serier? Brutt ned på kjønn og alder. Prosent.

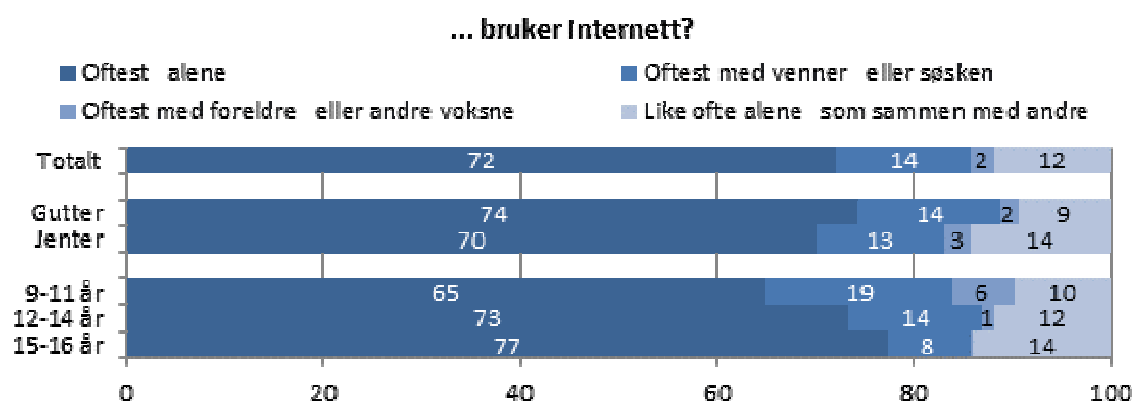

Figur 10: Er du oftest alene eller sammen med andre når du spiller dataspill/tv-spill? Brutt ned på kjønn og alder. Prosent.

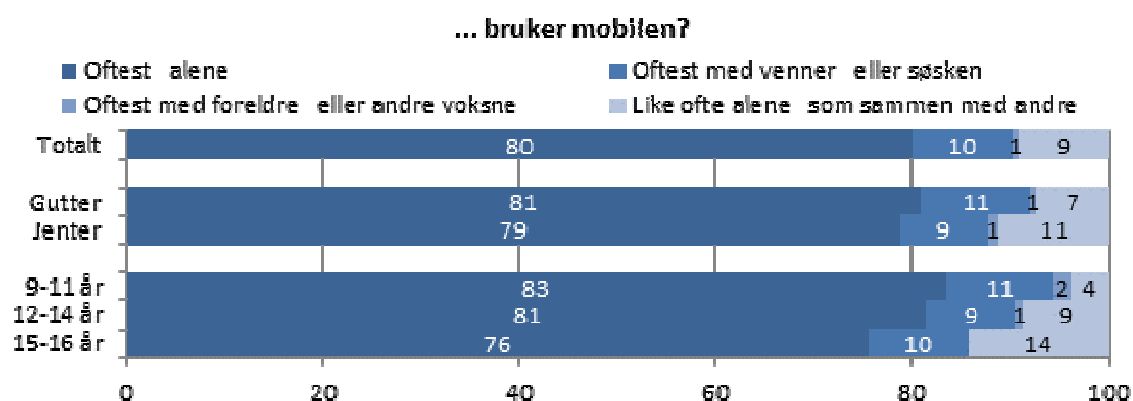

³ Spørsmålsformuleringen var annerledes ved tidligere undersøkelser; "Når du spiller elektroniske spill/dataspill, hvem spiller du vanligvis med?" 54 prosent oppga at de oftest spilte alene i 2010, 64 prosent i 2008 og 60 prosent i 2006.

Figur 11: Er du oftest alene eller sammen med andre når du bruker Internett? Brutt ned på kjønn og alder. Prosent.

Figur 12: Er du oftest alene eller sammen med andre når du bruker mobilen? Brutt ned på kjønn og alder. Prosent.

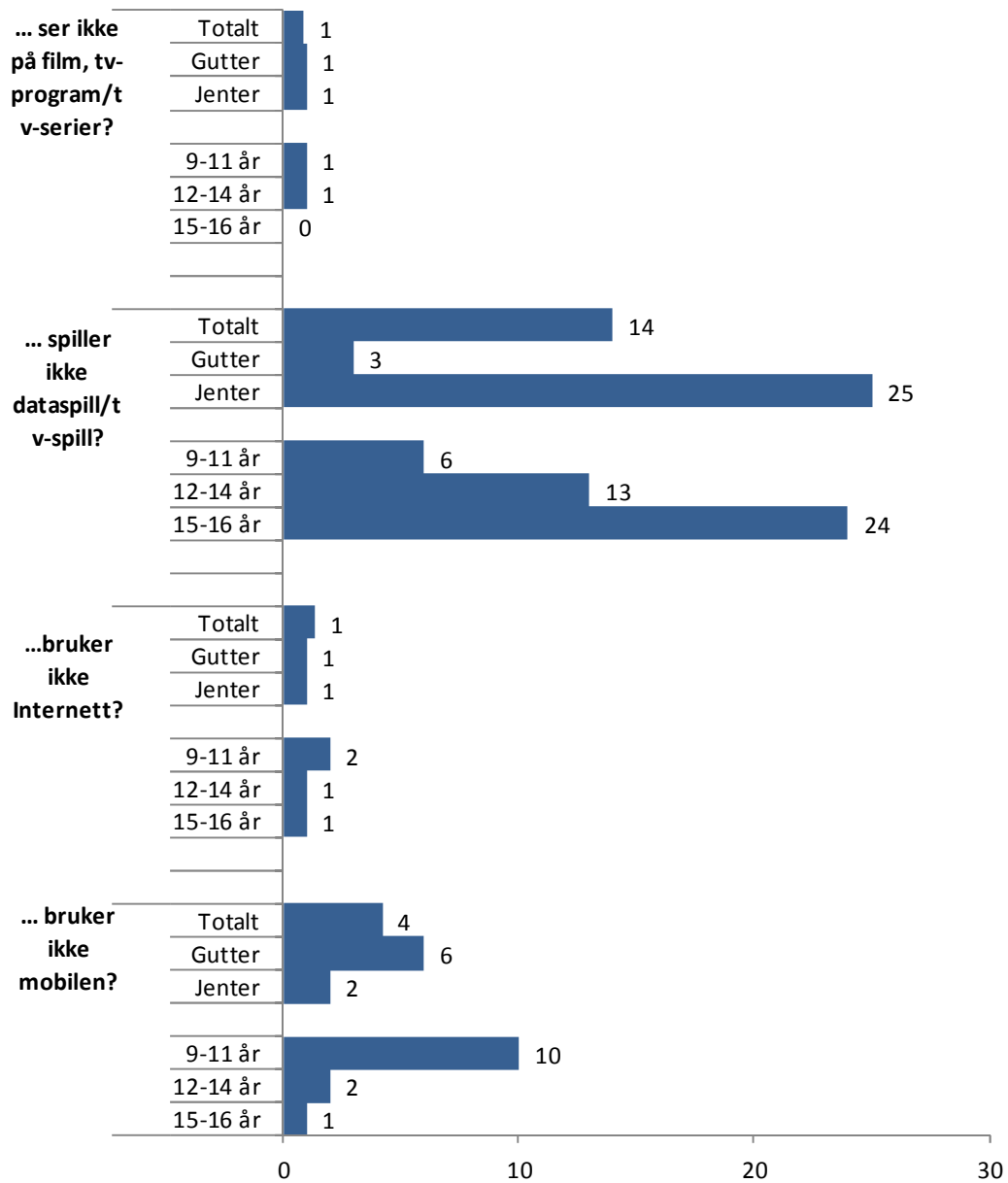
Det er forholdsvis få kjønnsforskjeller å finne i om barna oftest er alene eller sammen med andre når man bruker de ulike mediene. Det er en noe større andel av jentene enn guttene som svarer at de bruker Internett like ofte alene som sammen med andre (14 prosent mot ni prosent). Det samme finner vi for mobilbruk (elleve prosent mot syv prosent). Selv om det er noen forskjeller er det viktig å understreke at de aller fleste barna, uavhengig av kjønn, bruker disse mediene alene.

Ser vi på aldersforskjeller viser analysen at andelen som bruker Internett alene øker med alderen, selv om også de yngste barna først og fremst bruker Internett alene. Det er størst andel som bruker Internett alene blant de eldste guttene, og størst andel som bruker Internett sammen med venner, søsken eller foreldre blant de yngste jentene.

Videre er det blant de yngste jentene vi finner størst andel som oftest ser på film, tv-program/serier sammen med venner eller søsken. Ellers er det en tendens til at jo eldre barna er, jo mindre andel spiller alene, og det er blant gutter mellom 9-11 år vi finner størst andel som spiller alene.

Det er også noen som oppgir at de ikke bruker enkelte av mediene, og dette gjelder særlig for jenter og dataspill der 25 prosent av jentene oppgir at de ikke spiller. Andelen som ikke spiller øker også med alderen, og er størst blant de eldste jentene mellom 15-16 år (44 prosent).

Figur 13: Andel som oppgir at de ikke ser på tv, ikke spiller dataspill, ikke bruker Internett, eller ikke bruker mobilen. Prosent.

De fleste barna har mobiltelefon

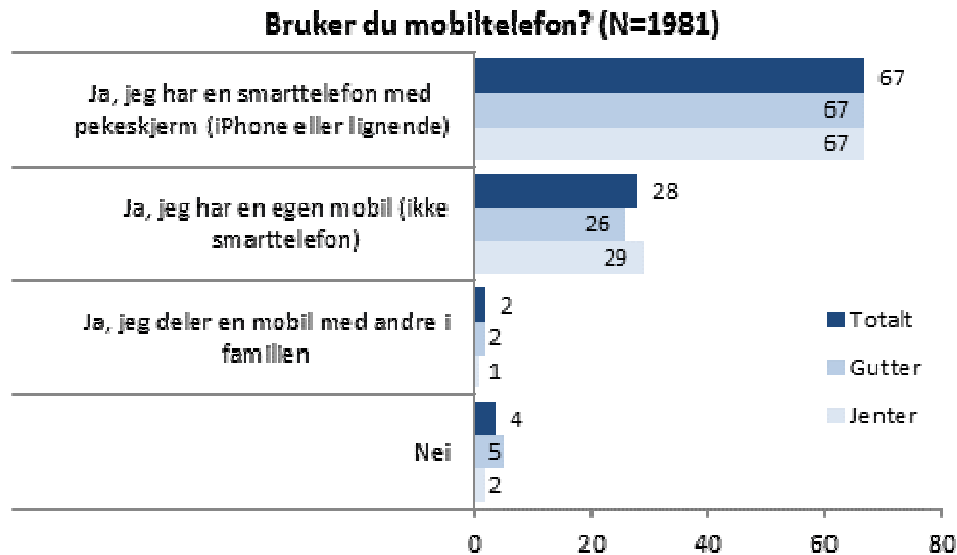
95 prosent av barna i alderen 9 til 16 år har mobiltelefon, enten smarttelefon eller vanlig mobil. To prosent oppgir at de deler mobil med andre i familien.

Det har vært en jevn økning i barnas bruk av mobil. I 2010 var det 90 prosent som hadde egen mobiltelefon, i 2008 var det 88 prosent og i 2006 var det 80 prosent som hadde egen mobiltelefon.

Jo eldre barna er, jo større andel har mobil. Så og si samtlige i alderen 15-16 år har egen mobil. Av barn i alderen 12-14 år har 98 prosent enten egen mobiltelefon eller deler mobil med andre i familien, og i alderen 9-11 år gjelder dette 91 prosent.

Som ved undersøkelsene i 2008 og 2010 finner vi også denne gangen at en større andel av jentene enn guttene har mobil, men forskjellen er liten (98 prosent mot 95 prosent). Kjønnsforskjellen er større blant de yngste barna. Mens 13 prosent av guttene i alderen 9-11 år ikke har mobil, er andelen fem prosent blant jentene i samme alder.

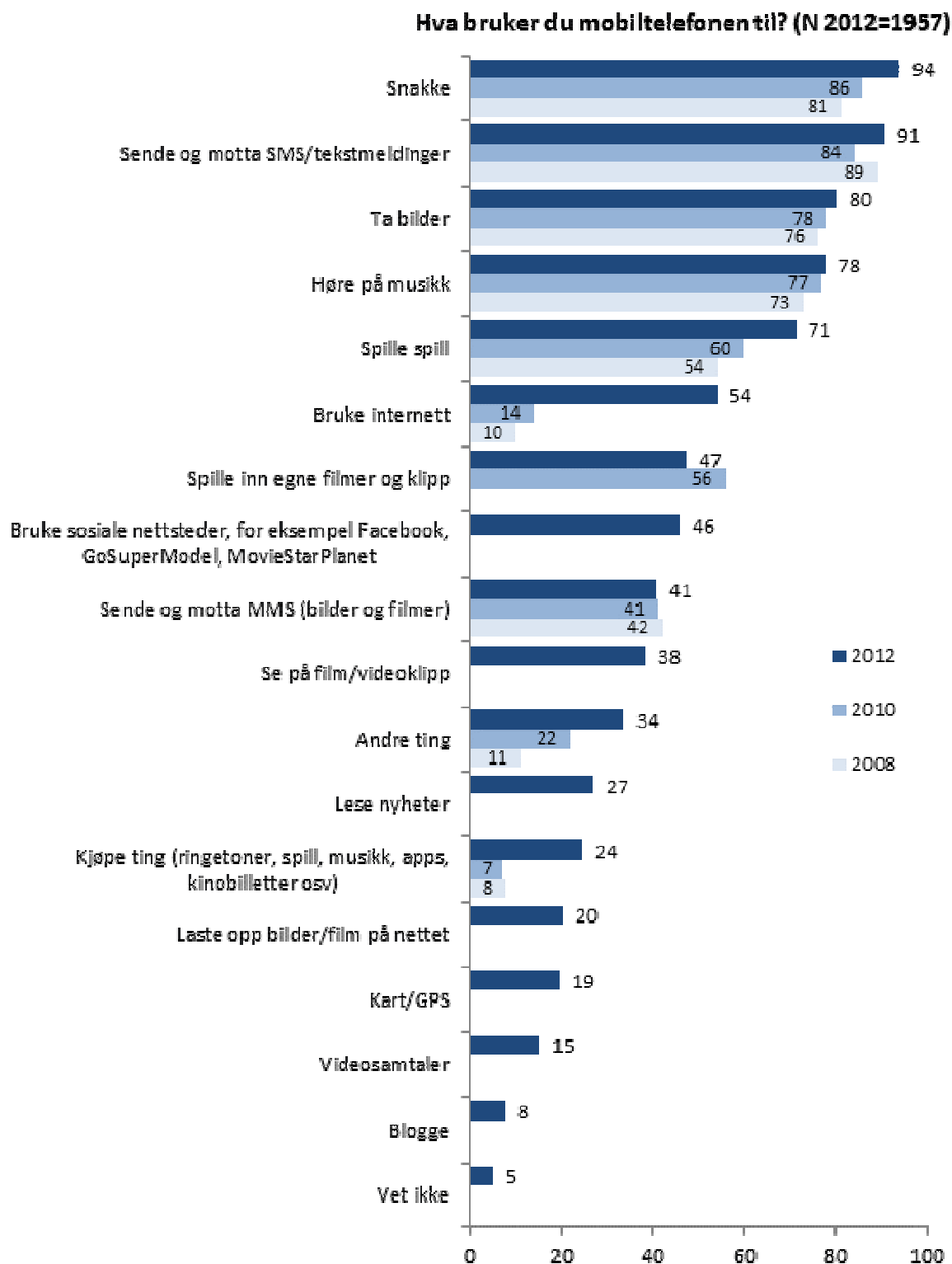
Figur 14: Tilgang på mobiltelefon. Prosent.

Mobiltelefonene i dag har mange funksjoner, og barna bruker mobilen til mye forskjellig. Over 90 prosent bruker mobiltelefonen til å snakke i, samt til å sende og motta tekstmeldinger. Omtrent fire av fem bruker mobilen til å ta bilder og til å høre på musikk, og drøyt 70 prosent spiller spill via mobilen. Det er også en del som bruker Internett via mobilen (54 prosent), spiller inn egne filmer og klipp (47 prosent), og bruker sosiale nettsteder (46 prosent). Videre er det omtrent to av fem barn som bruker mobilen til å sende og motta MMS og til å se på film/videoklipp.

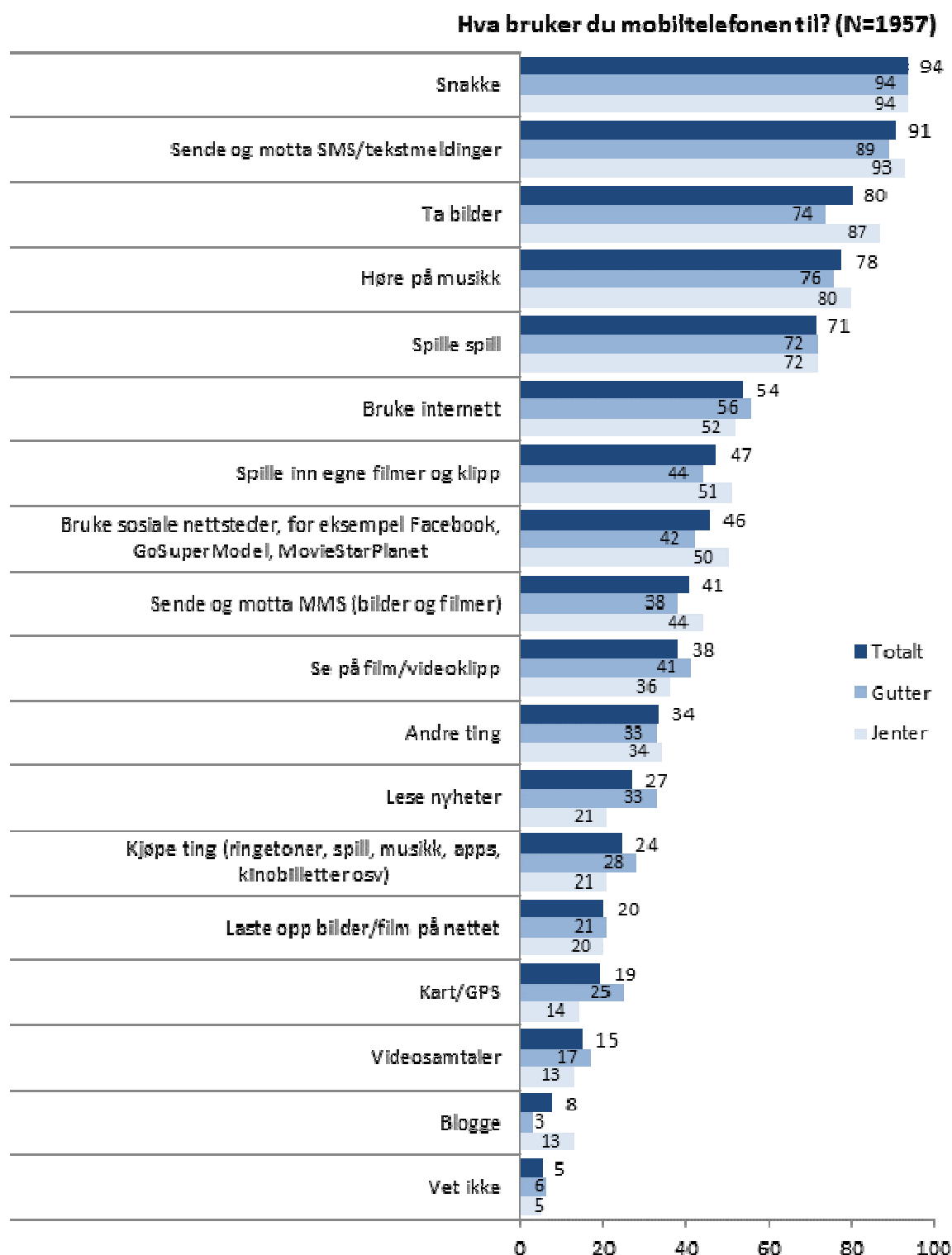
Barna bruker samtlige funksjoner ved mobilen mer nå enn tidligere år. Størst økning er det i bruken av Internett på mobilen. I 2010 svarte 14 prosent at de brukte mobilen til Internett surfing, i 2012 er det 54 prosent som gjør dette. Det er også en betydelig økning i andelen som bruker mobilen til å kjøpe ting og til å spille spill.

Figur 15: Mobilbruk. Prosent⁴

⁴ Endring i svarkategorier gjør at det ikke er tidsserier på alle alternativer. Kategorien "spille inn egne filmer og klipp" er sammenlignet med kategorien "Ta opp video" fra 2010.

Figur 16: Mobilbruk. Brutt ned på kjønn. Prosent

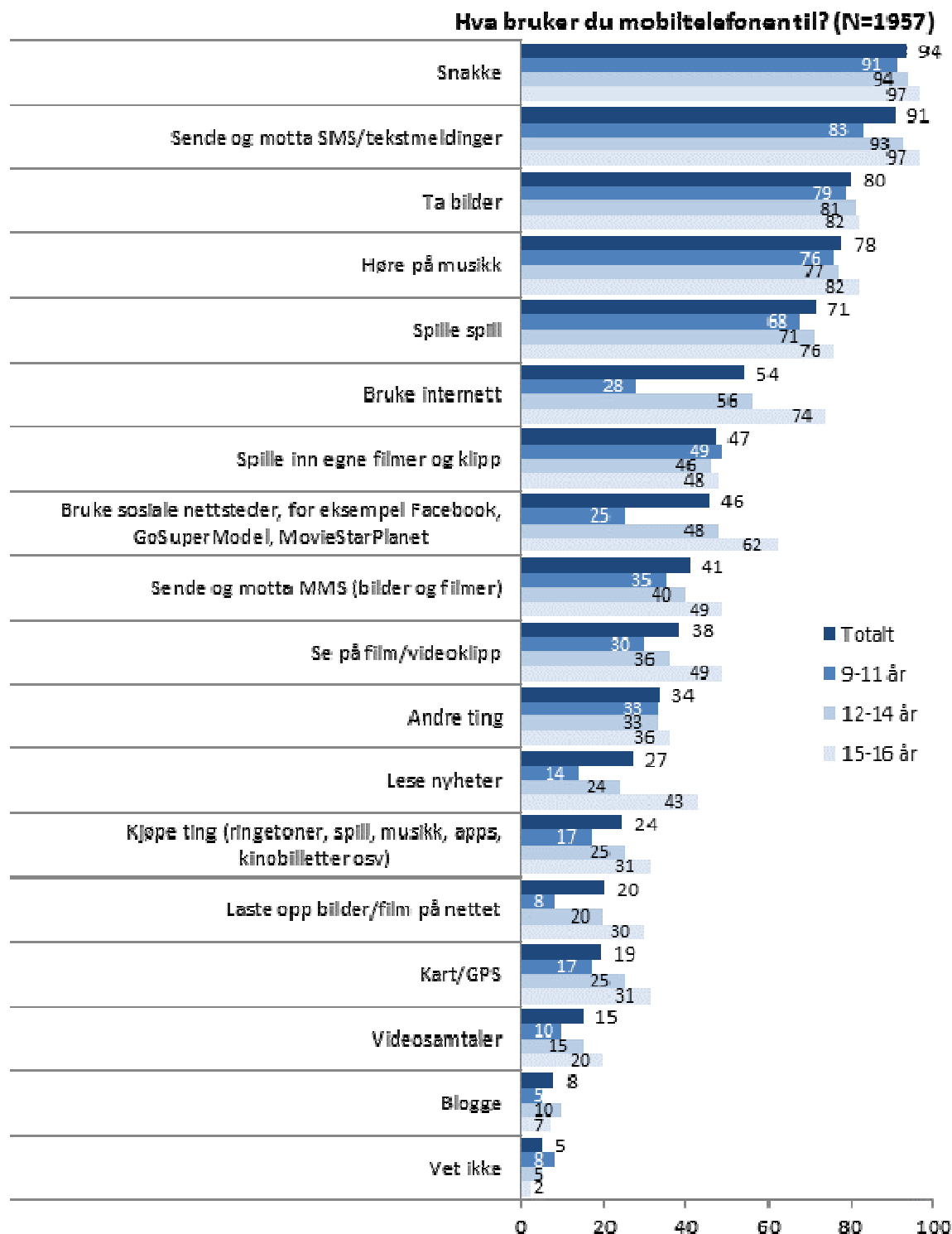

Gutter og jenter bruker mobilen til veldig mye av det samme, likevel er det enkelte forskjeller. Flere jenter enn gutter bruker mobilen til å sende tekstmeldinger, til å ta bilder, samt til sosiale nettsteder og blogging. Guttene er i flertall når det gjelder å lese nyheter på mobilen, kjøpe ting og bruke kart/GPS.

Det er flere forskjeller i mobilbruken mellom de ulike aldersgruppene, og jo eldre barna er, jo mer allsidig bruker de mobilen. Unntaket er når det gjelder å bruke mobilen til å spille inn egne filmer og

klipp, hvor forskjellen mellom aldersgruppene er liten. Analysen viser at det er størst forskjell mellom de yngste og eldste barna når det gjelder å bruke mobilen til Internett og sosiale nettsteder, samt til å lese nyheter.

Figur 17: Mobilbruk. Brutt ned på alder. Prosent

TV

På spørsmål om hvor ofte de gjør ulike ting på fritiden svarte 46 prosent av barna at de ser på tv eller DVD/Blu-ray hver dag og 34 prosent ser flere ganger i uken. Tv er altså et svært sentralt medium for barna.

Hvilke tv-program barna foretrekker avhenger av både kjønn og alder. Barna i alderen 9-11 år foretrekker Disney Channel og ulike program som sendes her, og dette gjelder for både gutter og jenter. Når det gjelder aldersgruppen 12-14 år, er det en del kjønnsforskjeller i hva barna foretrekker å se på. Guttene i denne aldersgruppen foretrekker serier som Simpsons og Family Guy, og det er også en del som ser på Paradise Hotel og program på Disney Chanel. Jentene i denne aldersgruppen foretrekker serier som One Tree Hill, Hotel Cæsar, Frustrerte fruer og Paradise Hotel. Mye av de samme kjønnsforskjellene finner vi blant den eldste aldersgruppen. Guttene i alderen 15-16 år ser fortsatt på Simpson og Paradise Hotel, men også Top Gear, The Big Bang Theory og Family Guy er populært blant de eldste guttene. I likhet med jentene i alderen 12-14 år foretrekker også jentene i 15-16 årsalderen serier som One Tree Hill, Paradise Hotel, Frustrerte fruer og Hotel Cæsar.

Tabell 1: Tv-program eller tv-serier barna oftest ser på.

GUTT		
9-11 år	12-14 år	15-16 år
To konger (23%)	Simpsons (33%)	Simpsons (27%)
Disney Channel (20%)	Family Guy (12%)	Paradise hotel (22%)
Simpsons (15%)	Paradise hotel (10%)	Top Gear (12%)
Det søte liv til sjøs (12%)	Disney Channel (8%)	The big bang theory (11%)
Fotball (11%)	Top Gear (7%)	Family Guy (10%)
JENTE		
9-11 år	12-14 år	15-16 år
iCarly (23%)	One tree hill (21%)	One tree hill (38%)
Lykke til Charlie (20%)	Hotel Cæsar (19%)	Paradise hotel (34%)
Shake it up (20%)	Frustrerte fruer (16%)	Frustrerte fruer (25%)
Disney Channel (19%)	Paradise hotel (12%)	Hotel Cæsar (20%)
To konger (16%)	Disney Channel (10%)	Home and away (11%)

Nyhetsinteresse

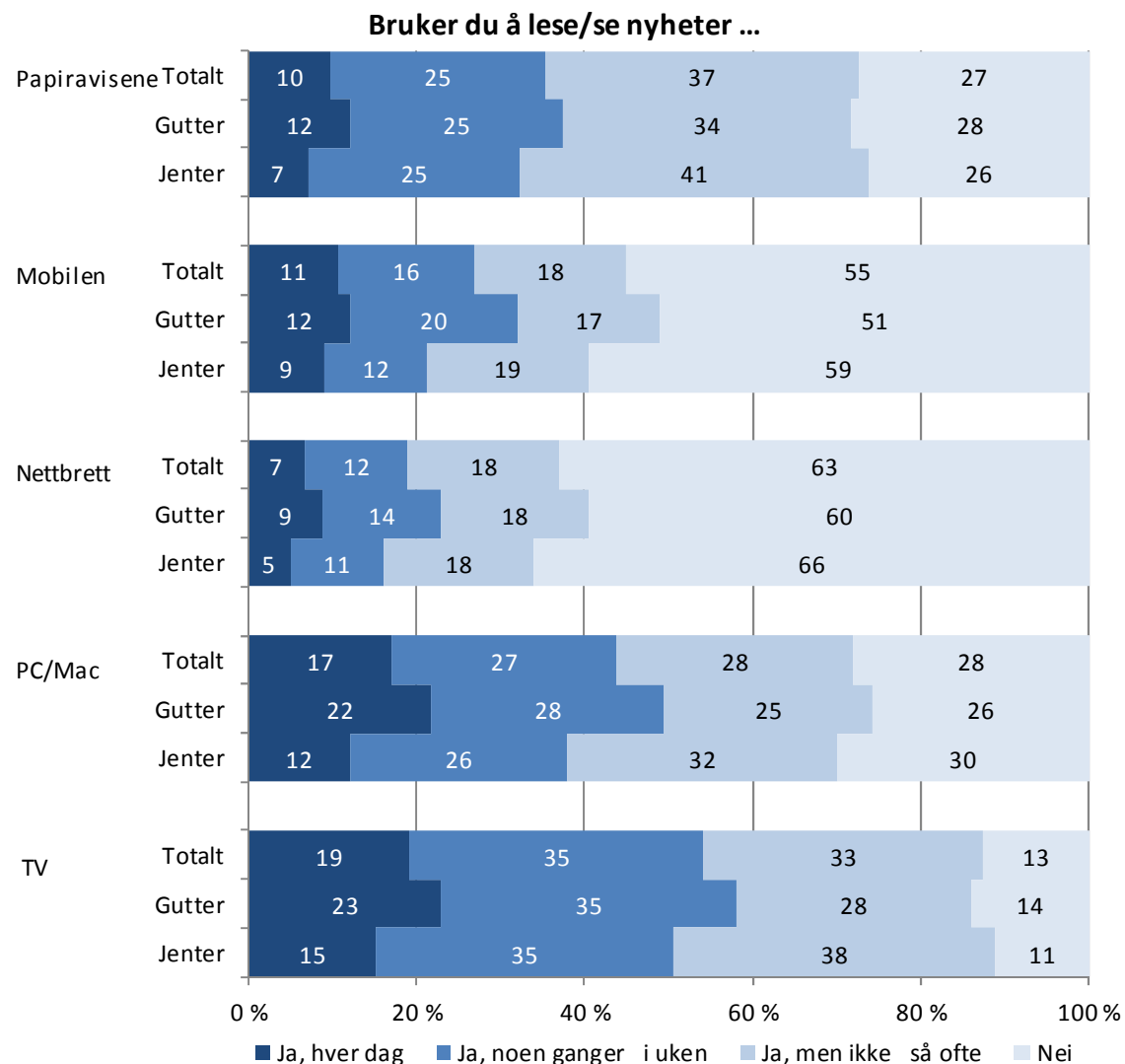
Barn følger med på nyheter, men forholdsvis få følger med daglig. Det er tv som i størst grad brukes som nyhetskanal. 19 prosent av barna ser på tv-nyheter daglig, 35 prosent ser noen ganger i uken og 33 prosent ser sjeldnere enn det. Pc/Mac brukes også til å følge med på nyheter. 17 prosent leser nyheter på pc/Mac daglig og 27 prosent noen ganger i uken. Selv om de fleste barna ikke leser nyheter i avisene så ofte, er papiravisene likevel et aktuelt nyhetsmedium for barn. Til sammen 35 prosent av barna leser nyheter i papiravisene daglig eller ukentlig.

Nettbrett og mobilen brukes mindre til nyhetslesning. Den forholdsvis lave prosentandelen som leser nyheter på nettbrett har nok sammenheng med at dette er et medium som ikke finnes i alle hjem enda. Mobil er derimot noe som 95 prosent av barna har tilgang på, likevel er det 55 prosent som ikke bruker mobilen til å lese nyheter.

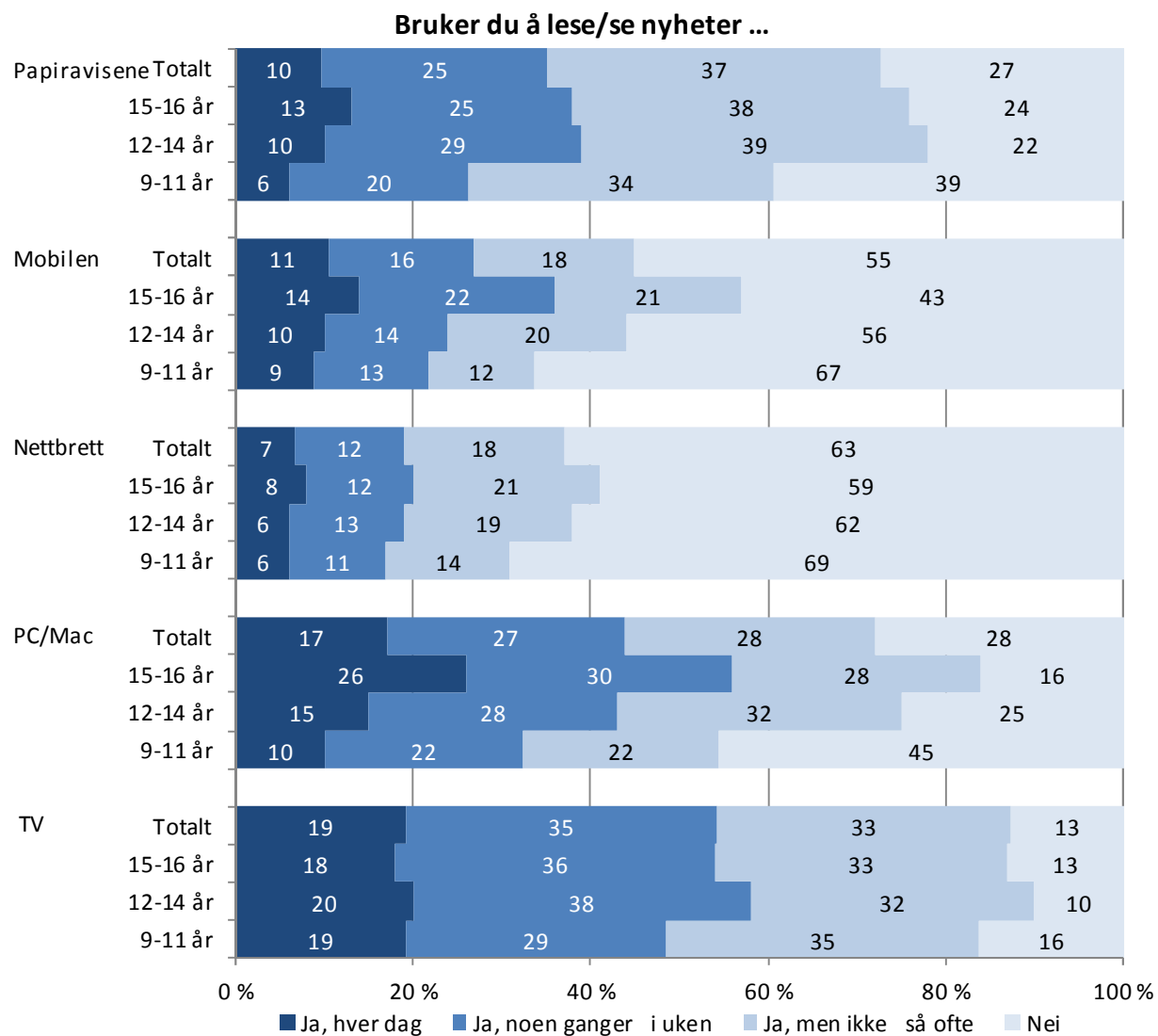
Det er en større andel av guttene enn jentene som følger med på nyheter, og dette gjelder ved bruk av samtlige medier.

Andelen som følger med på nyheter via pc/Mac, mobil og nettbrett øker med alderen. Når det gjelder å følge med på nyheter via tv og papiraviser er det forholdsvis små aldersforskjeller, men det er blant de minste barna vi finner den største andelen som ikke følger med.

Figur 18: Nyheter. Brutt ned på kjønn. Prosent.

Figur 19: Nyheter. Brutt ned på alder. Prosent

Dataspill

Hvor ofte spiller barna?

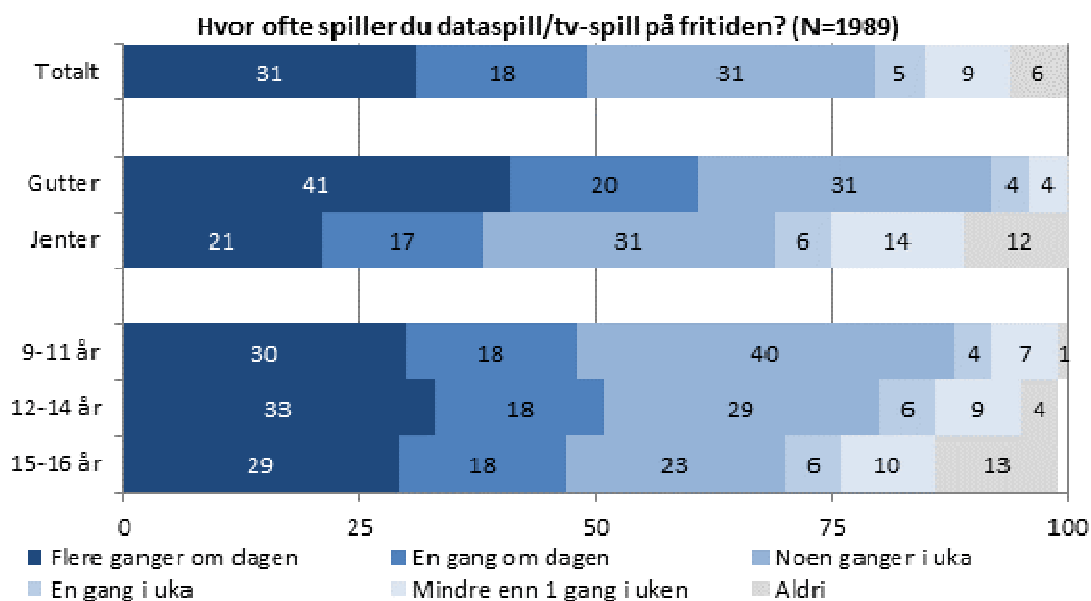
Dataspill er populært blant barna. Kun seks prosent sier de aldri spiller dataspill/tv-spill⁵ i fritiden. 31 prosent av barna spiller flere ganger om dagen, og til sammen er det omtrent halvparten som spiller daglig. 36 prosent av barna spiller ukentlig, og ni prosent spiller mindre enn én gang i uken.

Svarkategoriene på dette spørsmålet er endret siden undersøkelsen i 2010, og svarene kan derfor ikke sammenlignes direkte. Analysene viser likevel en betydelig økning i andelen barn som spiller én gang i uka eller oftere. I 2012 oppgir 85 prosent av barna at de spiller ukentlig, fra flere ganger om dagen til en gang i uka. Til sammenligning oppga 56 prosent at de spilte én eller flere ganger i uka i 2010.

I likhet med tidligere undersøkelser finner vi også denne gangen at gutter spiller oftere enn jenter. 41 prosent av guttene spiller flere ganger om dagen, mens 20 prosent spiller én gang om dagen. Av jentene er det 21 prosent som spiller flere ganger om dagen, og 17 prosent som spiller én gang om dagen. Tilsammen er det 92 prosent av guttene og 75 prosent av jentene som spiller én gang i uka eller oftere. I 2010 var denne andelen 71 prosent blant guttene og 41 prosent blant jentene.

Andelen som spiller daglig holder seg relativt stabil på tvers av aldersgruppene. Vi ser derimot at andelen som spiller noen ganger i uka går ned etterhvert som alderen øker, samtidig som andelen som aldri spiller går opp. Den største andelen som ikke spiller dataspill finner vi blant de eldste jentene, der 25 prosent svarer at de aldri spiller⁶.

Figur 20: Dataspill/tv-spill. Brutt ned på kjønn og alder. Prosent.

⁵ Alle typer: PC, konsoll, mobil/smarttelefon, Nintendo DS, Playstation PSP, Vita

⁶ En årsak til avvik i prosenter mellom dette spørsmålet og tidligere spørsmål om bruk av tv-/dataspill på fritiden kan være at dette spørsmålet i større grad fanger opp bla annet mobilspilling.

Hvilke spill foretrekkes?

Når det gjelder hvilke spill barna foretrekker å spille, er det en del forskjeller mellom gutter og jenter, samt mellom de ulike aldersgruppene, og aldersforskjellene er størst blant jentene. De yngste guttene foretrekker Minecraft og FIFA, i tillegg til 123spill.no, Mario-spill, Call of Duty, MovieStarPlanet og Skate. Blant guttene i alderen 12-14 år er det Call of Duty, FIFA og Minecraft som er mest populært. Andre populære spill er Battlefield, Skate, Grand Theft Auto og Need for Speed. De eldste guttene spiller først og fremst Call of Duty og FIFA, men Minecraft og Battlefield spilles også av en del. De mest populære spillene blant guttene, Call of Duty, FIFA, og Minecraft er populære i alle aldersgrupper.

Blant jentene er det større forskjeller mellom de ulike aldersgruppene. Jentene i alderen 9-11 år foretrekker spill som GoSuperModel og MovieStarPlanet, og en del spiller Sims, Mario-spill og spill på 123spill.no. Jentene i alderen 12-14 år foretrekker Sims, Tetris og Mario-spill, og de eldste jentene spiller først og fremst Sims, Tetris, Drawsomething og Wordfeud.

Tabell 2: Dataspill/tv-spill barna spiller oftest

GUTT		
9-11 år	12-14 år	15-16 år
Minecraft (27%)	Call of Duty (35%)	Call of Duty (50%)
FIFA (19%)	FIFA (27%)	FIFA (34%)
123spill.no (11%)	Minecraft (25%)	Minecraft (17%)
Mario-spill (8%)	Battlefield (12%)	Battlefield (13%)
Call of Duty (7%)	Skate (8%)	Counter-Strike (12%)
MovieStarPlanet (7%)	Grand Theft Auto (8%)	Grand Theft Auto (9%)
Skate (7%)	Need for Speed (8%)	
JENTE		
9-11 år	12-14 år	15-16 år
GoSuperModel (40%)	Sims (29%)	Sims (24%)
MovieStarPlanet (34%)	Tetris (13%)	Tetris (19%)
WII ⁷ (13%)	Mario-spill (13%)	Drawsomething (14%)
Mario-spill (11 %)	GoSuperModel (11%)	Wordfeud (14%)
123spill.no (11%)	Facebookspill (9%)	Temple Run (12%)
Sims (10%)		Call of Duty (10%)

Mange av disse kategoriene refererer til spillserier, og det er vanskelig å identifisere hvilket av disse barnet spiller. Spillene (og evt. seriene) beskrives kort nedenfor.

Call of Duty refererer til en serie av førstepersons⁸ skytespill. Spilleren får rollen som en soldat i ulike krigssituasjoner, alt i fra andre verdenskrig til mer moderne krigføring i fiktive kriger. Kun én mobilutgave av spillserien har aldersanbefaling 12 år i henhold til PEGI. De resterende spillene har enten aldersanbefaling 16 eller 18 år på grunn av at de inneholder ekstrem vold, gjentatte drap uten motiv, vold mot forsvarsløse mennesker og grovt språk. Spillene tilrettelegger også for å spille med andre på nett.

⁷ WII er en type spillkonsoll, og ikke et bestemt spill. Vi forholder oss likevel til at mange ar svart WII på spørsmål om hvilke spill de spiller, og betrakter WII i denne sammenhengen som en samlebetegnelse på spill som spilles på WII-konsoll.

⁸ Med førsteperson menes her at verdenen blir presentert igjennom øynene til karakteren man spiller. Dette kan sees på som en motsetning til tredjeperson, hvor man for eksempel ser spilleren ovenfra.

Battlefield refererer til en serie av førstepersons skytespill. Spillet simulerer store krigsscenarioer hvor man kriger mot andre mennesker på nett. Spillene har 16 års aldersanbefaling fra PEGI på grunn av realistisk vold og grovt språk.

Grand Theft Auto refererer til en serie tredjepersons action/bil-spill. Spillene innebærer at man får en rekke oppdrag å utføre i en storby, som oftest på vegne av kriminelle karakterer. Stjeling av biler, vold og ihjelkjøring av uskyldige fotgjengere forekommer ofte som resultat av dette. Disse spillene har 18 års aldersanbefaling fra PEGI fordi de blant annet inneholder gjentatte drap uten motiv, vold mot forsvarsløse mennesker, grovt språk, glamorisering av narkotika og muligheten til å spille med andre mennesker på Internett.

Skate er en serie tredjepersons skateboard-spill. I spillene er det om å gjøre å lære seg ulike triks på skateboard på oppdrag for ulike skateboardmagasiner. Skate 1 har aldersgrense 12 år på grunn av mildt grovt språk. Skate 2 og 3 har aldersgrense 16 år på grunn av realistisk vold, glamorisering av kriminalitet og fordi spillet kan spilles med andre mennesker på Internett.

Need for Speed er en serie med bilspill med alt fra 3 til 16 års aldersanbefalinger. Årsaken til 16 års aldersanbefalingene er realistisk vold i spillene. I utgangspunktet handler spillene om å kjøre om kapp på baner, men det er også utgaver som retter seg mer mot gatebiler eller introduserer politijakter og belønninger for eksempelvis å bli tatt i fotoboks.

Counter-Strike er et førstepersons skytespill som primært spilles over Internett med andre mennesker. Spillet er en kamp mellom terrorist- og antiterroriststyrker på ulike baner. Målet for antiterroristene er å redde gisler eller forhindre terroristene i å bombe et mål på banen. Alternativt kan alle spillerne på det ene laget drepes. Spillet har aldersanbefaling 16 år fra PEGI på grunn av realistisk vold.

Sims beskrives best som en serie simulasjonsspill. The Sims simulerer livet til en virtuell person, og spilleren står svært fritt til å utvikle denne som han/hun vil. Det er ikke noe mål med spillet utover å videreutvikle sin egen karakter. Spillet finnes også i en flerspiller-versjon, hvor spilleren befinner seg i en større virtuell verden sammen med andre spilleres virtuelle karakterer på Internett. Spillene har varierende aldersanbefaling, alt fra 3 år til 12 år, på bakgrunn av varierende grad av implisert vold, ikke-realistisk vold mot menneskelige karakterer, og vold som forårsaker mindre skade, seksuelle bilder og/eller seksuelle insinuasjoner.

Facebookspill refererer til alle de ulike spillene man har mulighet til å spille på Facebook. Disse varierer i like stor grad som spillene tilgjengelig på f.eks. 123spill.

Tetris refererer til det klassiske hjernetrim-spillet hvor man stabler firkanter av ulike farger oppå hverandre i håp om å oppnå en så høy poengsum som mulig. Spillet kommer i utallige utgaver, og de fleste har 3 års aldersanbefaling ifra PEGI.

Draw Something er et en mobilapplikasjon uten aldersanbefaling. To spillere spiller med hverandre og bytter på å tegne noe den andre skal gjette hva er. Poeng gis for hvor fort motspilleren klarer å gjette hva du har tegnet, og den som tegner får oppgitt stikkord om hva som skal tegnes.

Wordfeud er en mobilapplikasjon uten aldersanbefaling fra PEGI. Det er en videreutvikling av brettspillet Scrabble. Man spiller med hverandre på hver sin mobiltelefon, og får tilsendt en melding når motspilleren har skrevet inn et nytt ord.

Temple Run er en mobilapplikasjon. Det er et actionspill hvor spilleren kontrollerer oppdagelsesreisende som har stjålet et ikon fra et tempel. Oppdagerne blir jaget av ondsinnede aper og må forsøke å løpe så langt som mulig før de blir spist av disse. Spillet har ingen PEGI aldersanbefaling.

123spill er en netttjeneste som inneholder 2963 spill per 13.07.2012. Dette er småspill av alle typer, og enkelte inneholder vold som er upassende for barn i ung alder. Spillsiden krever ingen innlogging, men dersom foreldrene ønsker det kan de aktivere en såkalt 'foreldremodus' på nettstedet.

Foreldremodusen blir aktivert ved hjelp av en av foreldrenes e-postadresse, og kan slås av igjen dersom et kodeord fra spill123.no sendes til denne adressen etter foreldrenes ønske. Dersom barnet likevel forsøker å slå av foreldremodusen, uten foreldrenes samtykke, er det en forsinkelse på tre timer på dette og en e-post vil bli sendt til foreldrenes e-postadresse med varsel om forsøket. I foreldremodus er spill "som inneholder blant annet realistisk og semirealistisk skyting mot mennesker, spill med sverd og slåssing som inneholder blod eller grafisk kvesting og spill med seksuelt innhold" ikke lenger tilgjengelig. Ifølge nettstedet legges nivået til cirka 7-års aldersgrense.

Minecraft er et dataspill hvor spilleren kort sagt blir plassert et tilfeldig sted i en 3d-verden med det mål å bygge, utforske og overleve. Om natten kommer det også monstre ut i verdenen, og spilleren må bygge seg et gjemmeded før det blir mørkt. Per 13.07.2012 hadde over 34 millioner mennesker registrert seg på spillet. Spillet har også en flerspiller-modus slik at man kan spille sammen med andre mennesker i en felles verden og konkurrere. Spillet har PEGI aldersanbefalingen 7 år. Dette er fordi den inneholder ikke-realistisk vold mot fantasikarakterer, bilder og lyd som trolig er skumle for barn, og ikke-realistisk vold mot lite detaljerte menneskelige karakterer.

MovieStarPlanet er ifølge nettstedet "et sosialt online univers med filmstjerne-tema". Barna skaper seg en virtuell filmstjerne som blir med i filmer sammen med karakterene til andre barn som benytter tjenesten. Nettstedet kan også brukes til ulike spill og til å chatte med andre brukere. Når barna lager filmer med den virtuelle karakteren tjener de fiktive penger og berømmelse, og kan kjøpe seg diverse utstyr til karakteren. Nettstedet sier tjenesten er laget for barn mellom 8-15 år. Tjenesten er i utgangspunktet gratis, men dersom barna ønsker tilgang til alle funksjonaliteter må man registrere seg og betale. Uavhengig av medlemskap innebærer tjenesten å spille sammen med andre på Internett. Nettsiden tilbyr både regler for f.eks. språkbruk og trykthetstips som å ikke oppgi personlig informasjon. Tjenesten oppfordrer foreldrene til å ta del i barnas online aktivitet.

goSupermodel er ifølge nettsiden "et online fellesskap for jenter og siden har kreative og morsomme aktiviteter og man får lett nye venninner her. Vi tilbyr et gratis og trygt virtuelt miljø hvor jentene bestemmer."⁹ På nettjenesten lager jentene en virtuell motemodell og deltar i spill og konkurranser for å bygge opp modellens sosiale nettverk. Tjenesten er sponset av reklame og er gratis, men i likhet med MovieStarPlanet er det mulig å få tilgang til ekstramateriale ved å betale. Spilleren har muligheten til å blokkere andre medlemmer på tjenesten, og evt. rapportere denne personen til nettjenesten. På foreldresiden oppgir nettstedet politiet (KRISPOS), PEGI og Childnet International som samarbeidspartnere.

Mario-spill refererer her til samtlige spill med spillfiguren Mario fra Nintendo-universet. Det er flere titalls ulike Super Mario-spill, og de aller fleste av disse har en PEGI aldersanbefaling på 3 år. 3 Super Mario spill, alle til spillplattformen Wii, har en PEGI aldersanbefaling 7 år.

FIFA refererer til samtlige fotballspill i FIFA-serien. Spillene forsøker å simulere fotball. Samtlige av disse spillene har en aldersanbefaling på 3 år ifølge PEGI.

Wii er en spillkonsoll som skiller seg fra andre spillplattformer ved at håndkontrollene er bevegelsesfølsomme, og spillerne spiller på en annen måte enn ved tradisjonelle tv- og dataspill.

⁹ <http://no.gosupermodel.com/support/parents.jsp>

Foreldres kjennskap til dataspill

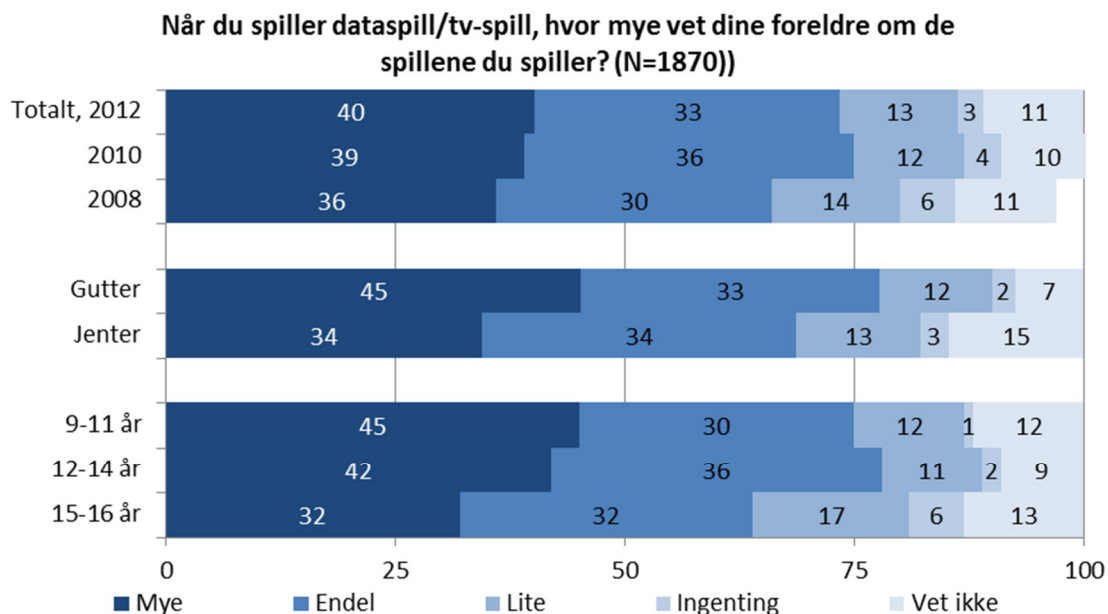
Barna mener foreldrene deres har god kjennskap til spillene de spiller, og omtrent tre av fire mener foreldrene vet mye eller en del om spillene barna spiller.

Det er en større andel blant guttene enn jentene som mener foreldrene vet mye om spillene de spiller (45 prosent mot 34 prosent), og det er særlig blant guttene i alderen 9-11 år vi finner størst andel som mener foreldrene vet mye (51 prosent). Ellers viser analysene at jo eldre barna er, jo mindre er andelen som mener foreldrene vet mye om spillene barna spiller, og det er jentene i alderen 15-16 år som mener foreldrene vet minst.

Sammenlignet med tidligere undersøkelser, der gutter og jenter har svart omtrent likt, ser vi nå en økt forskjell mellom kjønnene. Blant guttene er det en større andel enn tidligere som mener foreldrene vet mye om spillene de spiller, og hos jentene er denne andelen noe mindre nå enn tidligere. I 2010 mente 40 prosent av guttene, og 38 prosent av jentene at foreldrene visste mye om spillene de spiller.

Utover dette er resultatene fra 2012 relativt stabile sammenlignet med tidligere år, også når vi ser på aldersforskjeller. I 2010 svarte tilsammen 75 prosent at foreldrene vet mye eller endel om spillene barna spiller, og andelen som svarte at foreldrene vet mye lå på 44 prosent blant de yngste barna (9-12 år), og på 31 prosent blant de eldste (13-16 år).

Figur 21: Foreldres kjennskap til dataspill/tv-spill. Brutt ned på kjønn og alder. Prosent.

Spillutstyr

Barna spiller først og fremst på pc (72 prosent), etterfulgt av 57 prosent som vanligvis spiller ved bruk av spillkonsoll, og 52 prosent som spiller via iPod eller mobiltelefon. 25 prosent spiller vanligvis med håndholdt konsoll og 22 prosent ved bruk av nettbrett.

Sammenlignet med tidligere er det en betydelig økning i andelen som spiller ved bruk av iPod eller mobil. I 2010 var det 23 prosent som oppga dette, mot 52 prosent i 2012. Til spill er fremdeles pc mest benyttet, selv om det en nedgang i andelen som foretrekker pc fra 83 prosent i 2010 til 72 prosent i 2012. Det er også en nedgang i andelen som vanligvis spiller ved bruk av spillkonsoll og håndholdt konsoll.

Undersøkelsen viser at det er en betydelig større andel av guttene enn jentene som spiller ved bruk av spillkonsoll (77 prosent mot 34 prosent), og det er en større andel av jentene enn guttene som vanligvis spiller ved bruk av iPod eller mobil (59 prosent mot 45 prosent) og nettbrett (26 prosent mot 18 prosent).

Det er først og fremst de yngste barna som spiller med håndholdt konsoll. Med økende alder synker også andelen som spiller på pc. Dette til forskjell fra tidligere der andelen som vanligvis spiller på pc har vært relativt stabil på tvers av de ulike aldersgruppene. Andelen som spiller på iPod eller mobil øker med alderen, og det er blant de eldste jentene vi finner størst andel som vanligvis spiller på iPod eller mobil (73 prosent).

Tabell 3: Spilleutstyr. Brutt ned på kjønn og alder. Prosent. N=1901

	SPILLUTSTYR					
	PC	Spillkonsoll (f.eks. PlayStation)	Håndholdt konsoll	iPod eller mobil/ smarttelefon	Nettbrett	Annet
2012	72	57	25	52	22	8
2010	83	65	33	23		7
2008	75	58	17			3
Gutter	70	77	23	45	18	7
Jenter	74	34	26	59	26	8
9-11 år	82	58	41	38	24	13
12-14 år	72	58	22	55	23	7
15-16 år	61	56	11	61	17	3

Aldersgrenser

42 prosent¹⁰ av barna har spilt spill med 18 års aldersgrense, omtrent samme andel som i 2010 (41 prosent). Av de som har spilt spill med 18 års aldersgrense sier 37 prosent at foreldrene vet mye om spillene de spiller og 36 prosent sier at foreldrene vet en del. Det ser altså ut til at foreldre har kjennskap til spillene barna spiller, og er klar over at aldersgrensene ikke følges.

Det er særlig gutter som svarer at de har spilt spill med høy aldersgrense, 16 og 18 år. 32 prosent av guttene i alderen 9-11 år, 61 prosent av guttene i alderen 12-14 år og 89 prosent av guttene i alderen 15-16 år har spilt spill med 18 års grense. Jenter har generelt mindre kjennskap til aldersgrensene enn det gutter har, og en av tre jenter svarer "vet ikke". Til sammenligning er det kun en av ti gutter som svarer "vet ikke".

¹⁰ Prosentuert ut fra de som spiller dataspill/tv-spill.

Tabell 4: Aldersgrenser på dataspill/tv-spill. Brutt ned på kjønn og alder. Prosent. N=1872

	ALDERSGRENSE					
	3 år	7 år	12 år	16 år	18 år	Vet ikke
2012	54	64	67	51	42	20
2010	56	65	68	49	41	16
2008	45	55	58	39	31	17
Gutter	70	74	78	70	62	8
Jenter	35	52	54	28	19	34
9-11 år	49	66	58	29	20	25
12-14 år	57	66	72	52	42	16
15-16 år	57	59	70	71	66	21

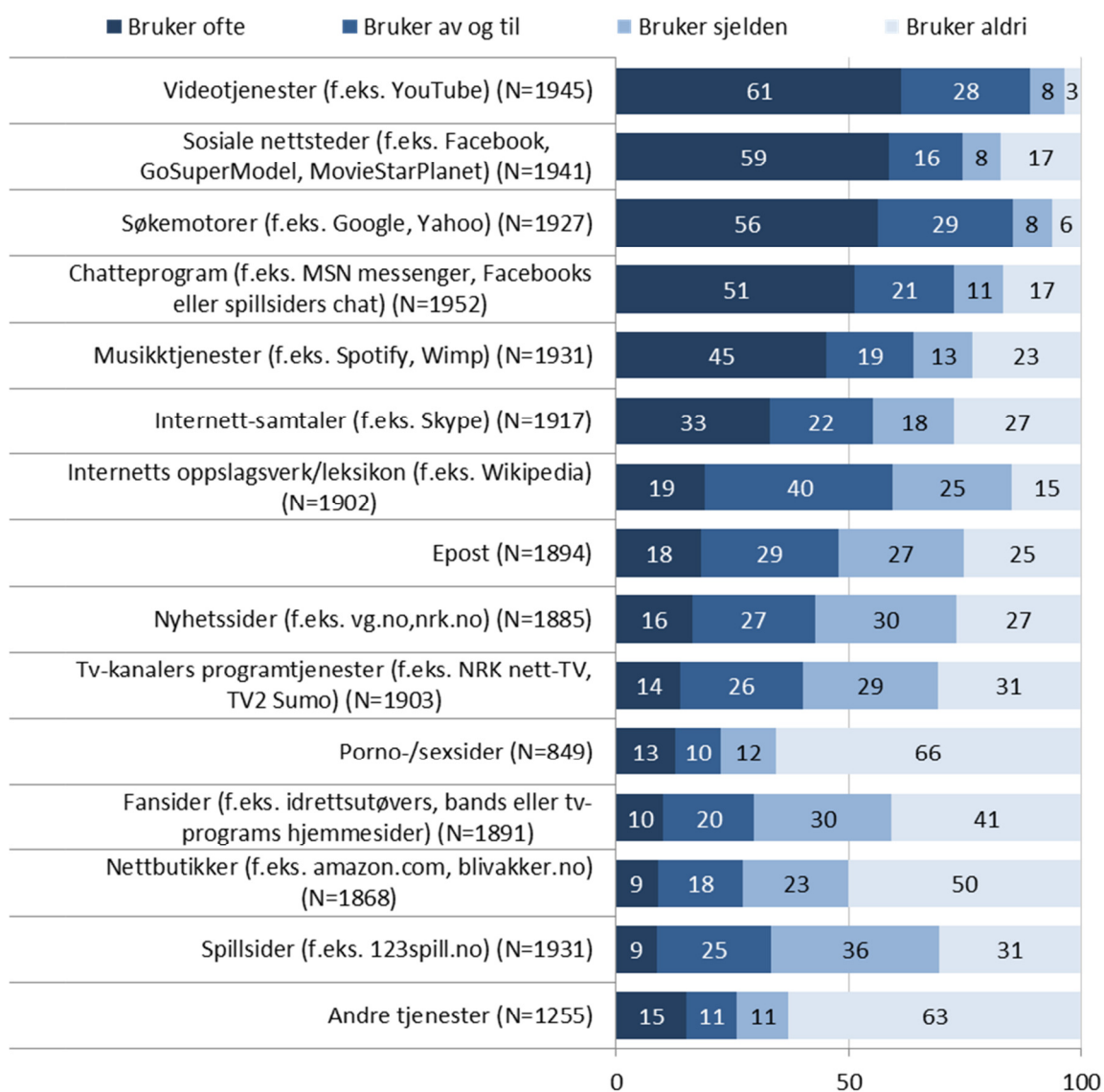
Internett

Internett er det mediet barna bruker mest i hverdagen. Fra figur 1 så vi at 63 prosent bruker Internett hver dag, mens 30 prosent bruker Internett noen ganger i uka, og Internettbruken øker med alder.

Bruk av Internettjenester

Figur 22 viser en oversikt over hvilke Internettjenester barna bruker. Jo mørkere søylen er, jo mer brukes tjenesten.

Figur 22: Bruker du noen av følgende Internettjenester? Hvor ofte?¹¹ Prosent.

Videotjenester som YouTube, samt sosiale nettsteder og søkemotorer er de Internettjenestene barna bruker oftest. Chatteprogram og musikktjenester blir også ofte brukt, samt Internettsamtaler og oppslagsverk på Internett.

¹¹ Spørsmålet om Porno-/sexsider ble kun stilt til barn i alderen 13-16 år. N=849

Nettbutikker og fansider blir brukt minst. Det er likevel 50 prosent som bruker nettbutikker og 59 prosent som bruker fansider mer eller mindre hyppig.

Barna i alderen 13 til 16 år ble i tillegg spurt om bruk av porno-/sexsider. En av tre bruker slike sider i større eller mindre grad, og 13 prosent svarte at de bruker slike sider ofte. Først og fremst er det gutter som har vært inne på slike sider, og 21 prosent av guttene oppgir å bruke slike sider ofte, 19 prosent bruker det av og til, og 21 prosent bruker det sjelden. 40 prosent av guttene i alderen 13-16 år har aldri brukt slike sider. Til sammenligning er det kun fem prosent av jentene som bruker slike sider ofte, og hele 93 prosent av jentene sier de aldri har brukt slike sider.

Det er også andre forskjeller å finne i jenter og gutters bruk av Internett. Blant annet viser undersøkelsen at flere jenter enn gutter bruker sosiale nettsteder¹². 68 prosent av jentene oppgir å bruke slike tjenester ofte, og blant jentene på 15-16 år er denne andelen på 86 prosent. Til sammenligning er det kun halvparten av guttene som bruker sosiale nettsteder ofte, og en av fire gutter bruker aldri slike nettsteder. Bruken av slike nettsteder blir, i likhet med jentenes bruk, mer utbredt med alderen også for gutter, og 74 prosent av guttene i alderen 15-16 år bruker sosiale nettsteder ofte.

Jenter bruker også chatteprogram mer enn gutter. 58 prosent av jentene og 45 prosent av guttene oppgir å bruke slike program ofte. En større andel gutter enn jenter bruker videotjenester, slik som f.eks. YouTube, ofte (65 prosent mot 58 prosent). Videre bruker 22 prosent av guttene nyhetssider ofte, mot ti prosent av jentene, og det er også en større andel av guttene enn jentene som bruker spillside på Internett ofte (elleve prosent mot syv prosent).

Det er også forskjeller mellom de ulike aldersgruppene når det gjelder Internettbruk. Tendensen er at jo eldre barna er, jo mer brukes samtlige av de ulike Internettjenestene. Unntaket er spillside, hvor bruken avtar med alderen. Det er blant guttene i alderen 9-11 år vi finner størst andel som bruker slike spillside ofte (25 prosent).

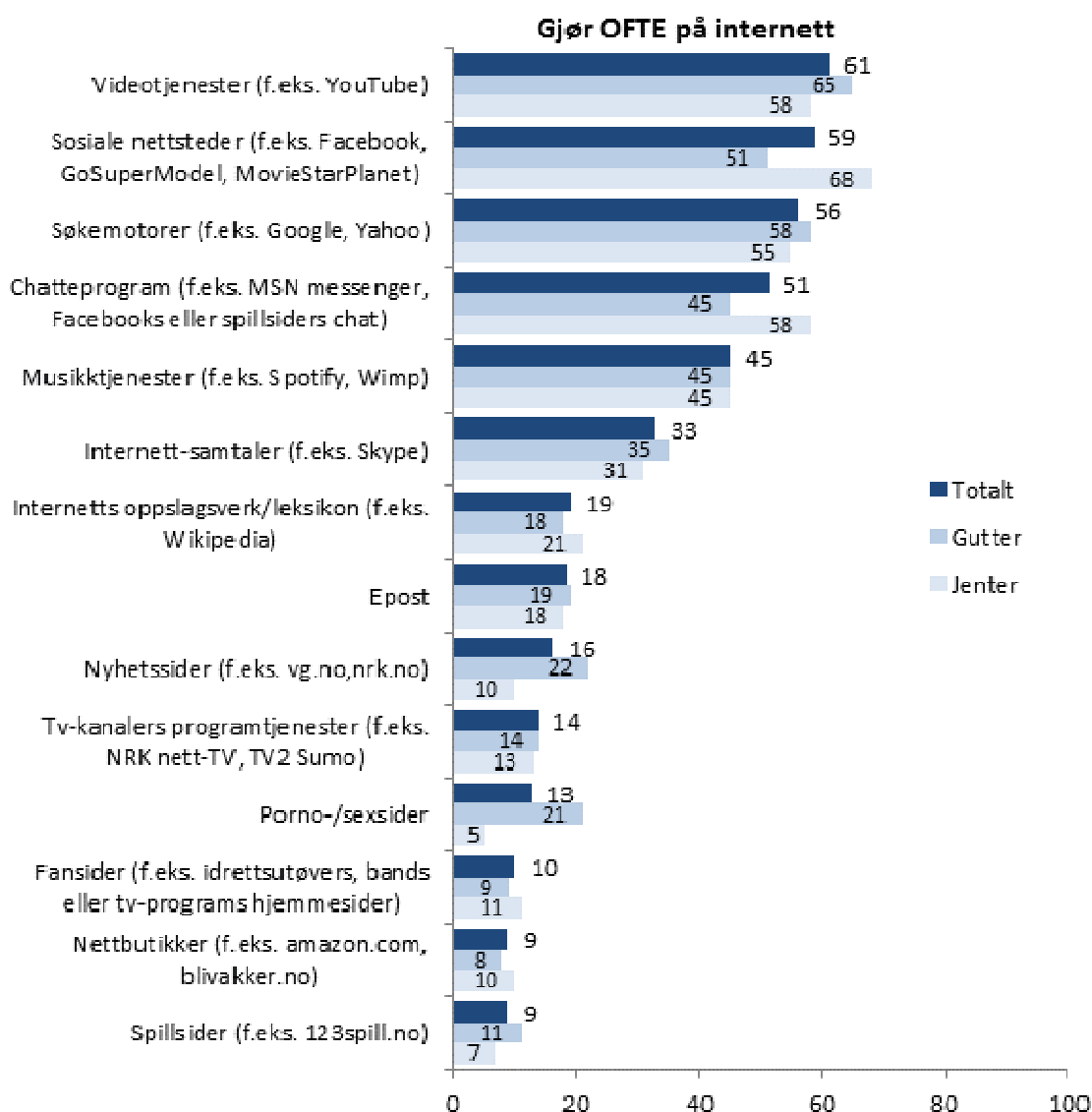
Blant barna mellom 15-16 år er det sosiale nettsider og søkemotorer som størst andel oppgir at de bruker ofte på Internett. Videotjenester er mest populært blant barna i alderen 9-14 år, deretter følger sosiale nettsteder og søkemotorer.

I 2010 ble barna spurt om hva de hadde brukt Internett til i løpet av den siste måneden¹³, og 42 prosent svarte at de har besøkt venners nettsider og profiler i nettsamfunn. Til sammenligning er det 59 prosent i 2012 som sier at de bruker sosiale nettsteder ofte, noe som tyder på en sterk økning i bruken av denne typen nettsteder. Ellers er mønsteret i 2012 det samme som tidligere, at jenter i større grad enn gutter, og eldre mer enn yngre, bruker slike nettsteder.

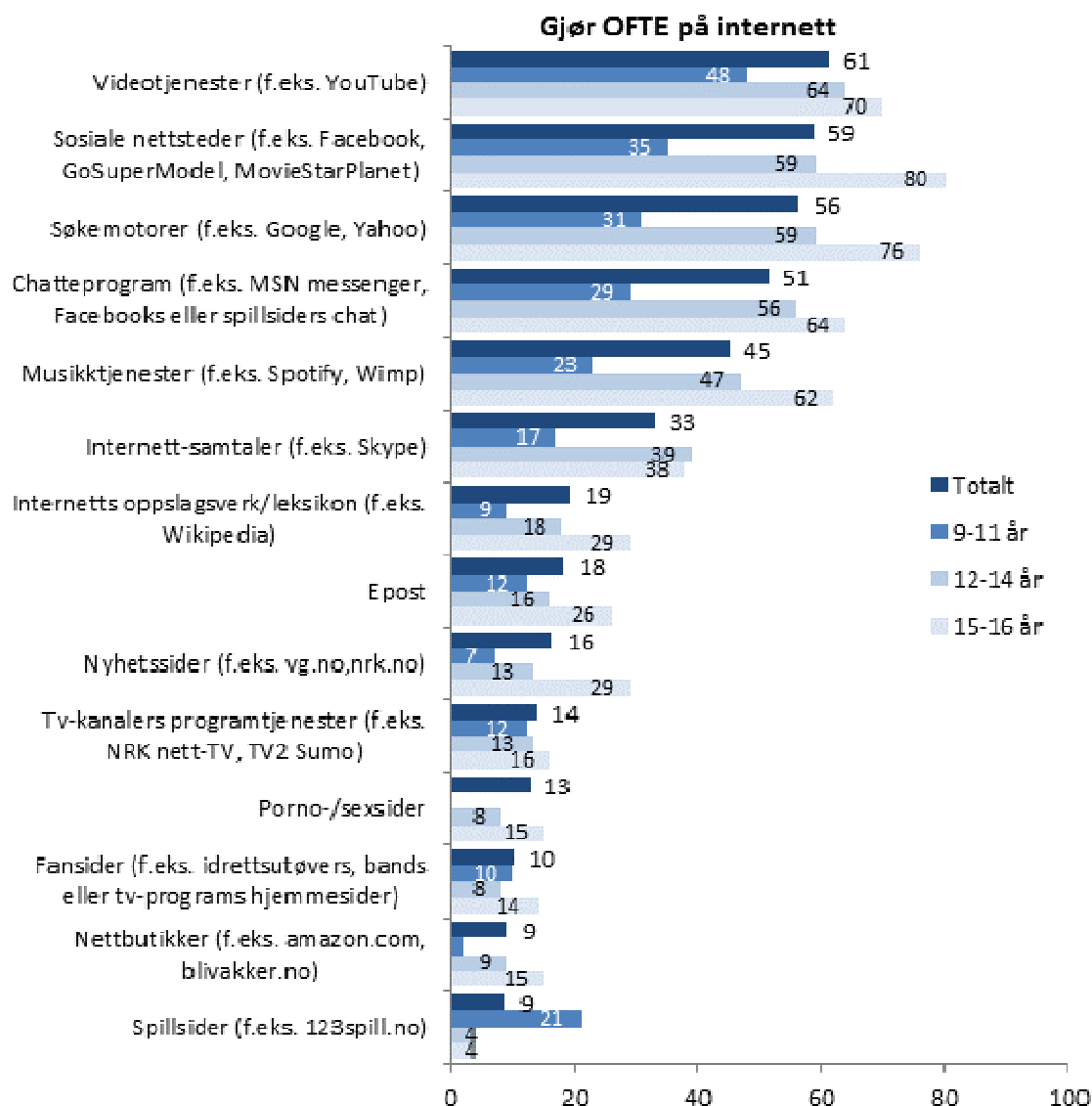
¹² Det er også spurt om sosiale nettsteder tidligere, da i forbindelse med hva barna gjør på fritiden (spm. 7).

¹³ Fordi formuleringer både i spørsmålsstilling og svaralternativer er endret, er det er i liten grad mulig å sammenligne resultatene og vurdere utviklingstrekk med mindre tendensene er svært tydelige.

Figur 23: Internettjenester som brukes OFTE. Brutt ned på kjønn. Prosent.

Figur 24: Internettjenester som brukes OFTE. Brutt ned på alder. Prosent.

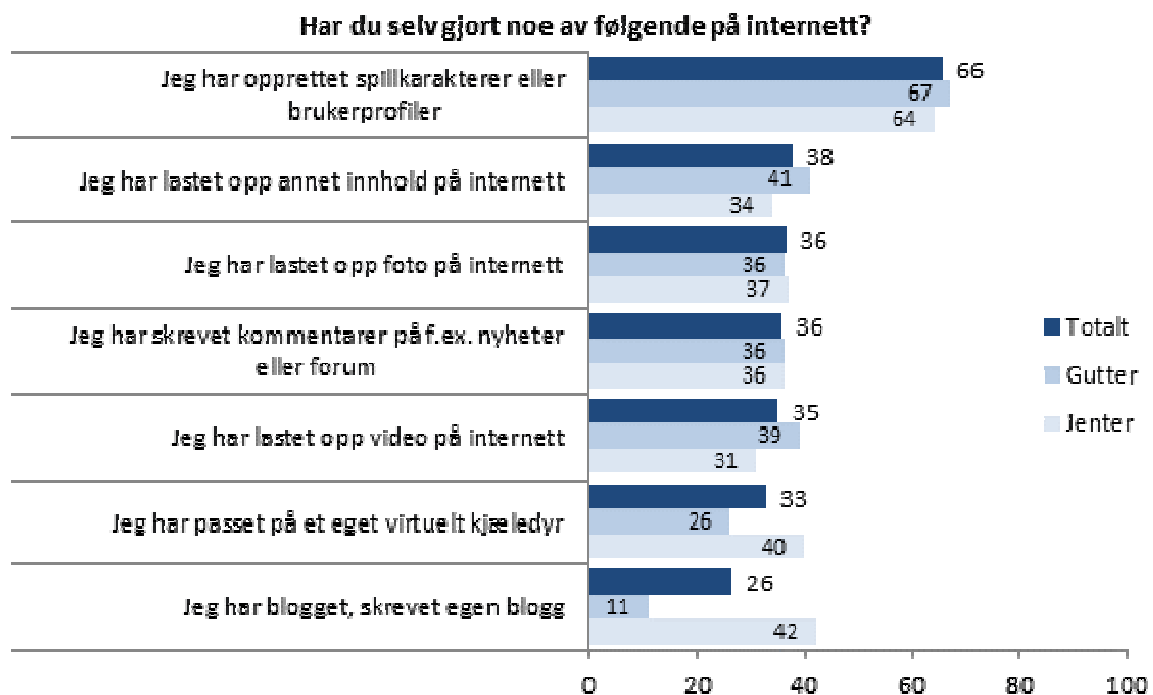
Deling av informasjon på Internett

Det er ulike måter å dele informasjon på og å være aktiv på Internett, og undersøkelsen viser at barna først og fremst er aktive ved å spille og være med på ulike nettsamfunn. 66 prosent av barna har opprettet spillkarakterer eller brukerprofiler på Internett. Videre har 36 prosent lastet opp foto og 38 prosent har lastet opp annet innhold på Internett. Det er også 36 prosent som har skrevet kommentarer på f.eks. nyheter eller forum, og 35 prosent har lastet opp video på Internett. 33 prosent av barna har passet på et eget virtuelt kjæledyr og 26 prosent har blogget.

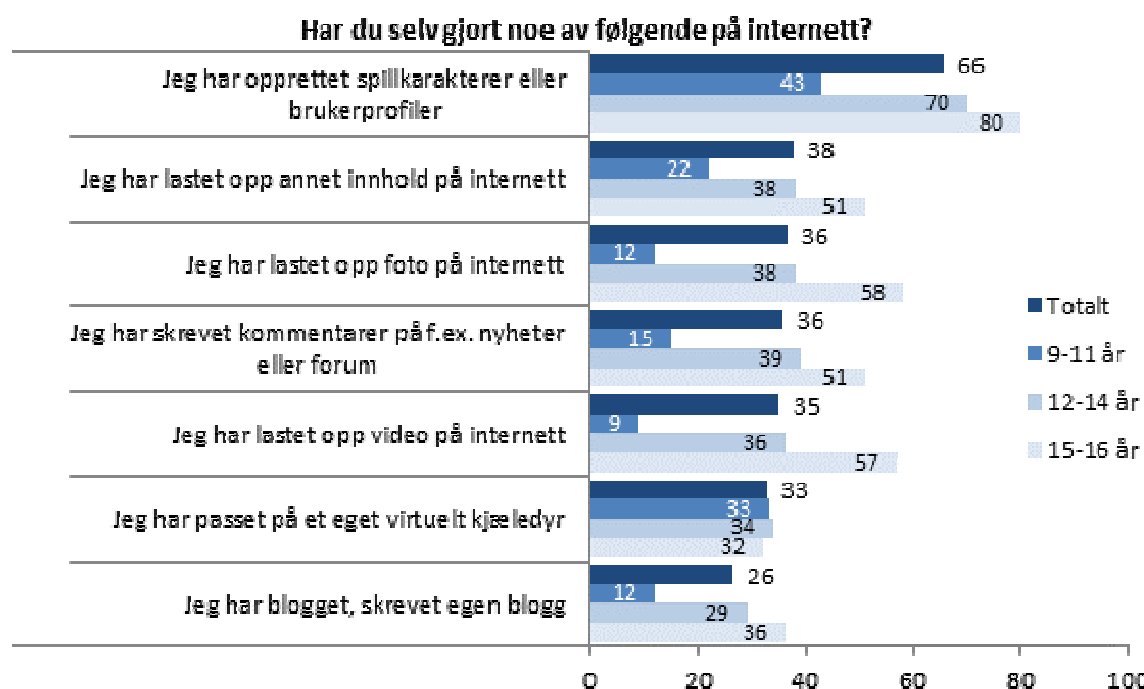
Det er enkelte forskjeller i måten gutter og jenter er aktive på Internett. Den største forskjellen finner vi når det gjelder å skrive blogg, der 42 prosent av jentene oppgir at de har skrevet blogg mot kun elleve prosent av guttene. Det er også flere jenter enn gutter som har passet et virtuelt kjæledyr. Det er derimot en større andel gutter enn jenter som har lastet opp video og annet innhold på Internett.

Det er også en del forskjeller i Internettbruken mellom de ulike aldersgruppene. Generelt viser undersøkelsen at jo eldre barna er, jo større andel har vært aktive på Internett på de aller fleste områder. Unntaket er når det gjelder å passe på et virtuelt kjæledyr, hvor det ikke er noen forskjeller mellom aldersgruppene.

Figur 25: Har du selv gjort noe av følgende på Internett? Andel som har svart "JA" på de ulike spørsmålene. Brutt ned på kjønn. Prosent.

Figur 26: Har du selv gjort noe av følgende på Internett? Andel som har svart "JA" på de ulike spørsmålene. Brutt ned på alder. Prosent.

I tidligere undersøkelser har barna blitt spurt om hva de har brukt Internett til i løpet av den siste måneden. I 2010 svarte 20 prosent av barna at de hadde lastet opp bilder eller video på Internett, og 13 prosent svarte at de hadde blogget. Spørsmålsformuleringen i 2012 er endret, og det er ikke noe forbehold om at barna må ha gjort de ulike tingene i løpet av den siste måneden. Når det i 2012 er omtrent halvparten av barna som svarer at de har lagt ut bilder eller video på Internett og 26 prosent som svarer at de har skrevet blogg, kan vi ikke fastslå om dette er en reell økning, eller om vi bare fanger opp flere som gjør disse tingene, bare sjeldnere.

Økende bruk av sosiale nettsteder

Det å delta i nettsamfunn av ulike slag har blitt veldig populært de siste årene. Figur 1 viste at omtrent tre av fire barn bruker sosiale nettsteder ukentlige i større eller mindre grad. I 2010 oppga 57 prosent av barna at de i løpet av den siste uka hadde deltatt i nettsamfunn¹⁴. Selv om vi ikke kan sammenligne resultatene direkte med 2010, ser vi en tendens til økende bruk av slike nettsteder.

Facebook er helt klart det mest populære sosiale nettstedet, både blant gutter og jenter. Selv om det er aldersgrense på 13 år for å være med på Facebook, er det en betydelig andel også blant de yngste barna som nevner Facebook som et av de sosiale nettstedene de bruker oftest. YouTube og Facebook er de mest populære sosiale nettstedene blant guttene i alderen 9-11 år, men også MovieStarPlanet, 123spill og Minecraft blir nevnt av denne gruppen. Blant de yngste jentene er det GoSuperModel og MovieStarPlanet som er mest populært, men det er også en betydelig andel som bruker Facebook, YouTube og MSN. Facebook er mest populært blant både gutter og jenter i alderen 12-16 år. YouTube, Skype og MSN brukes også av barna i denne aldersgruppen.

¹⁴ Endring i spørsmålsformulering og svarkategorier gjør at vi ikke kan sammenligne direkte.

Tabell 5: Sosiale nettsteder som barna bruker oftest

GUTT		
9-11 år	12-14 år	15-16 år
YouTube (26%)	Facebook (78%)	Facebook (94%)
Facebook (24%)	YouTube (38%)	YouTube (27%)
MovieStarPlanet (19%)	Skype (24%)	Skype (19%)
123spill.no (18%)	MSN (13%)	Twitter (11%)
Minecraft (18%)	Google (12%)	Google (9%)
JENTE		
9-11 år	12-14 år	15-16 år
GoSuperModel (50%)	Facebook (74%)	Facebook (97%)
MovieStarPlanet (42%)	Skype (26%)	Skype (25%)
Facebook (20%)	YouTube (23%)	YouTube (21%)
YouTube (17%)	MSN (22%)	Blogg (16%)
MSN (17%)	GoSuperModel (17%)	Twitter (15%)

Personvern

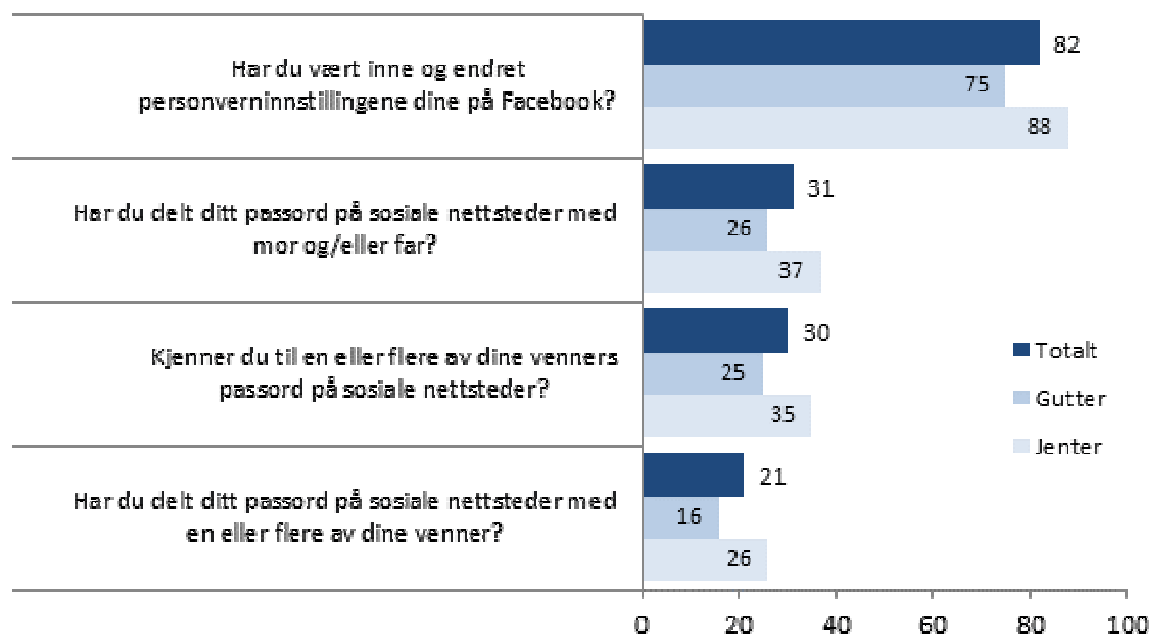
30 prosent av barna oppgir at de kjenner til en eller flere av sine venners passord på sosiale nettsteder, og 21 prosent sier at de selv har delt sitt passord med en eller flere venner.

Det er en større andel av jentene enn guttene som kjenner til venners passord (35 prosent mot 25 prosent), og det er flere jenter enn gutter som selv har delt sitt passord med venner (26 prosent mot 16 prosent). Videre er det blant barna vi finner størst andel som kjenner til venners passord og størst andel som selv har delt sitt passord med venner.

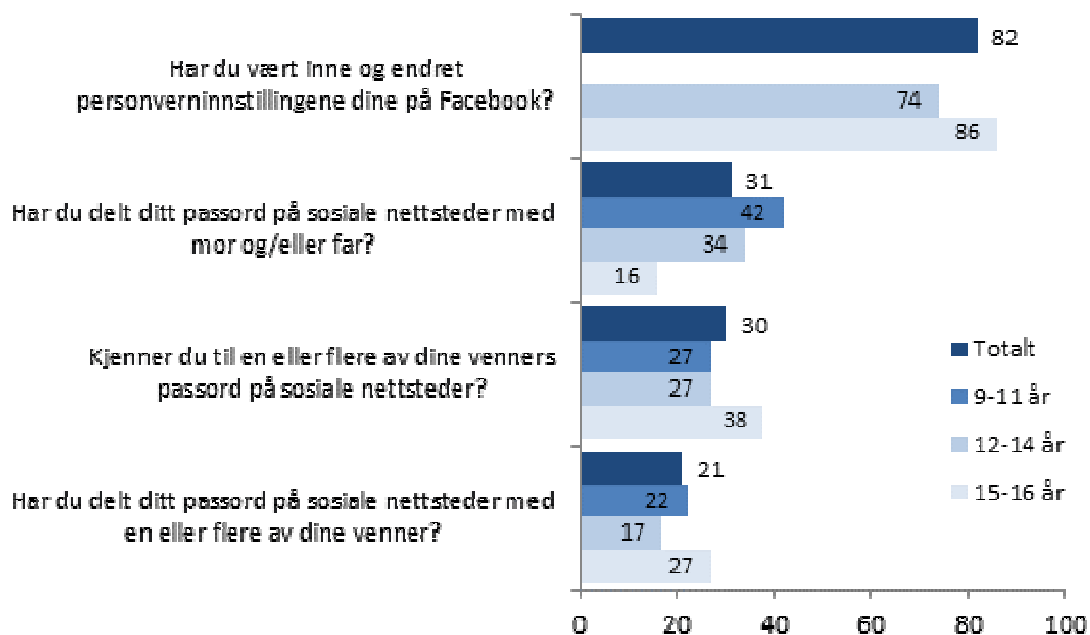
31 prosent av barna har delt passordet sitt på sosiale nettsteder med sine foreldre. Også her er jentene i flertall. 37 prosent av jentene har delt sitt passord med foreldrene, mot 26 prosent av guttene. Mens de eldste gjerne deler passord med venner, er det blant de yngste barna vi finner størst andel som har delt passordet sitt med foreldrene. 42 prosent av barna i alderen 9-11 år har delt passordet med foreldrene, mot kun 16 prosent av de i alderen 15-16 år.

Barna mellom 13-16 år ble også stilt et spørsmål om endring av personverninnstillingene på Facebook, og undersøkelsen viser at 82 prosent har endret sine personverninnstillinger. Det er en større andel av jentene enn guttene som har gjort dette (88 prosent mot 75 prosent).

Figur 27: Sosiale nettsteder. Andelen som har svart "JA" på de ulike spørsmålene. ¹⁵ Brutt ned på kjønn. Prosent.

Figur 28: Sosiale nettsteder. Andelen som har svart "JA" på de ulike spørsmålene. ¹⁶ Brutt ned på alder. Prosent.

¹⁵ Spørsmålet "Har du vært inne og endret personverninnstillingene dine på Facebook", er kun stilt til barn i alderen 13-16 år.

¹⁶ Spørsmålet "Har du vært inne og endret personverninnstillingene dine på Facebook", er kun stilt til barn i alderen 13-16 år.

Porno og seksuelle kommentarer

Barna i alderen 13-16 år ble stilt noen ekstra spørsmål om porno og uønskede seksuelle kommentarer.

Opplevelse av porno

I 2010 var det 37 prosent som svarte at de hadde vært inne på porno-/sexnettsider¹⁷. Figur 24 viste at 34 prosent av barna mellom 13-16 år har svart at de bruker porno-/sexsider, enten ofte, av og til eller sjeldent i 2012, og 66 prosent har svart at de aldri bruker slike sider. På direkte spørsmål om opplevelsen av porno-/sexsider, er det derimot 59 prosent som har svart på spørsmålet, altså en betydelig større andel enn det som først har svart på om de bruker slike sider. Det kan tyde på at endel har vært inne og sett på slike sider uten at de nødvendigvis bruker dem. I resultatene som presenteres i figur 29 og 30 er det tatt utgangspunkt i de som har svart på spørsmålet om hvordan de opplevde det å være inne på en porno-/sexnettside¹⁸, og vi ser at 35 prosent har svart at de ikke tenkte så mye over det og at de ikke brydde seg om det. Videre var det 30 prosent av de som har vært på slike sider som likte det og 21 prosent opplevde det som spennende.

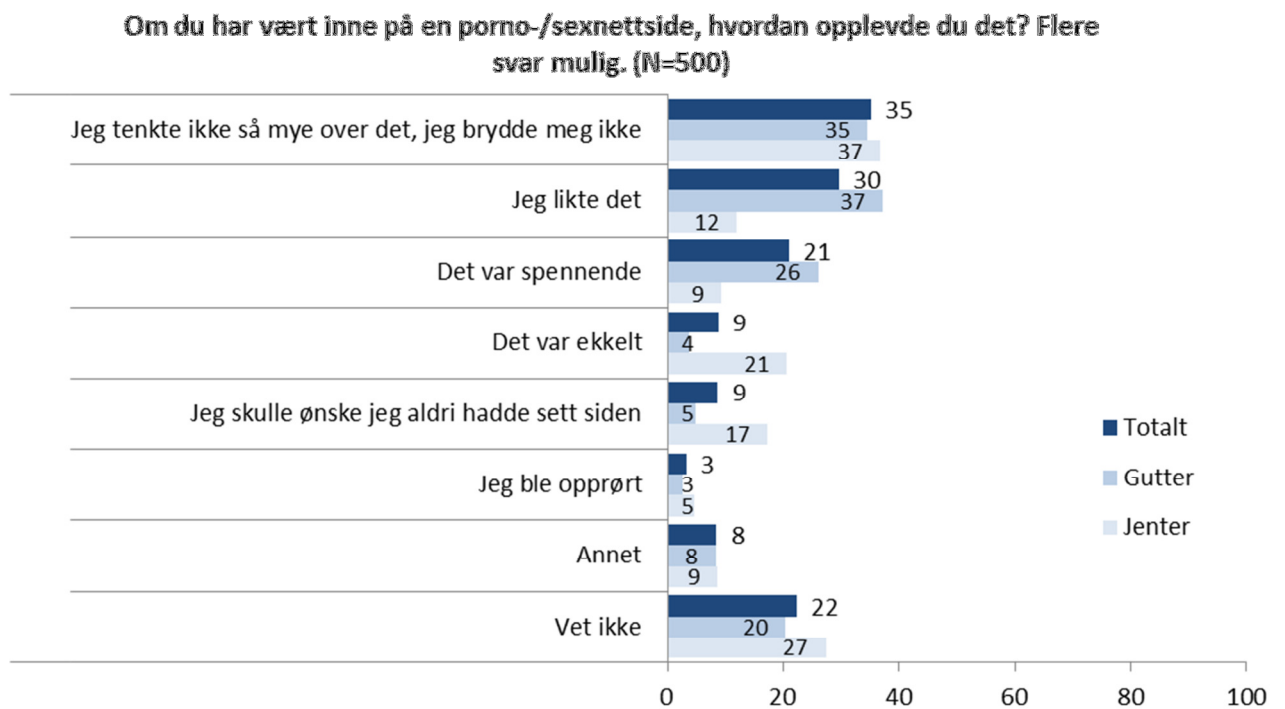
Blant jentene som har vært inne på slike sider er det en større andel enn blant guttene som opplevde det som ekkelt, eller skulle ønske de ikke hadde sett det. Andelen som likte det og syntes det var spennende er større blant guttene enn blant jentene (37 prosent mot tolv prosent). Det er blant de eldste guttene på 15-16 år vi finner størst andel som likte (40 prosent), eller syntes det var spennende (28 prosent) å være inne på porno-/sexnettsider.

Et lignende spørsmål ble stilt i 2010, men det har vært en del endringer i svarkategoriene, noe som gjør at vi ikke kan sammenligne resultatene direkte. Dersom man kun tar utgangspunkt i de barna som har svart at de har vært inne på en porno-/sexnettside og ser på svarkategoriene som er tilsvarende som i 2010, finner vi at andelen som ikke tenkte så mye over det/ikke brydde seg om det har holdt seg relativt stabil med 35 prosent i 2012 mot 36 prosent i 2010, og andelen som svarte at de likte det har gått ned, fra 43 prosent i 2010 til 30 prosent i 2012.

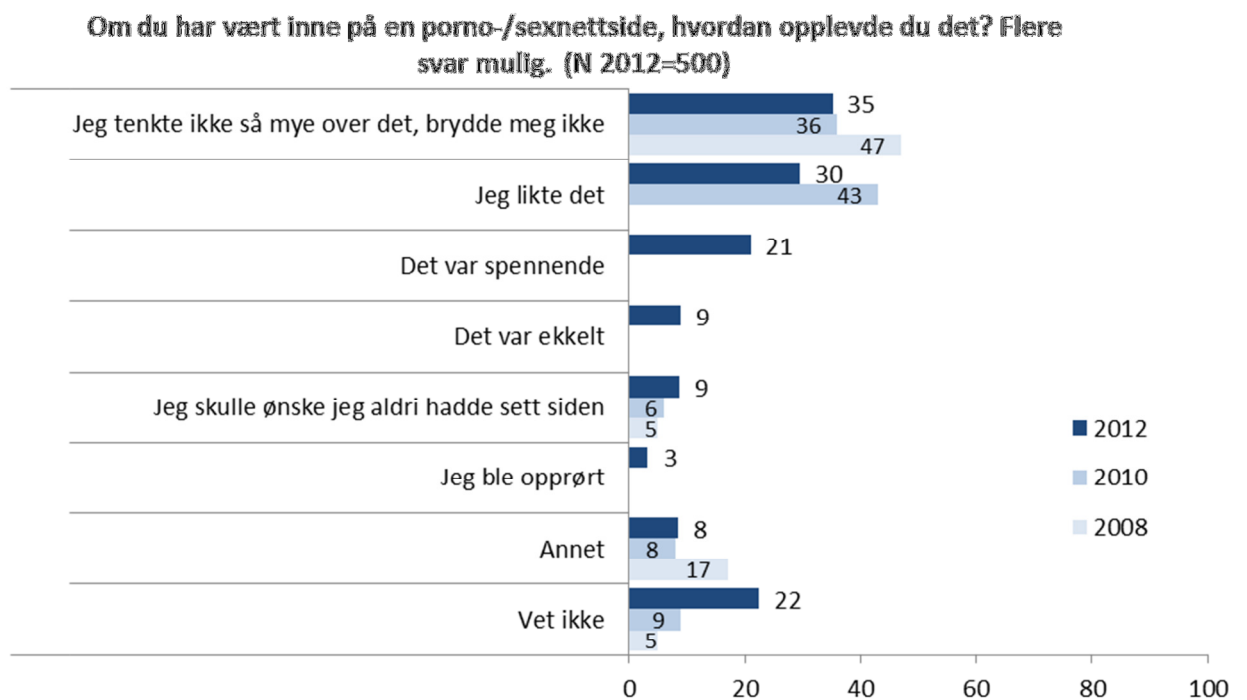
¹⁷ Endring i spørsmålsformulering og svarkategorier. Spørsmålsformulering i 2010: I løpet av det siste året, hvor ofte har du vært inn på en porno/ sex nettside?

¹⁸ Filter. De som har svart "jeg har aldri vært inne på en slik nettside" er filtrert ut.

Figur 29: Opplevelse av porno på Internett. Brutt ned på kjønn. Prosent.

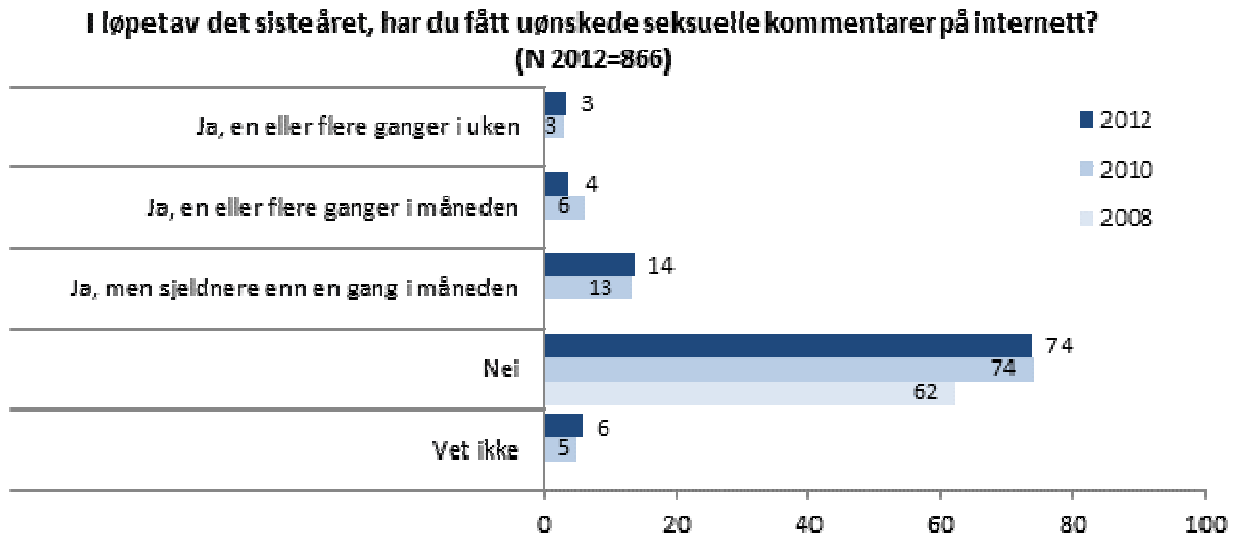
Figur 30: Opplevelse av porno på Internett. Sammenligning med tidligere år. Prosent.

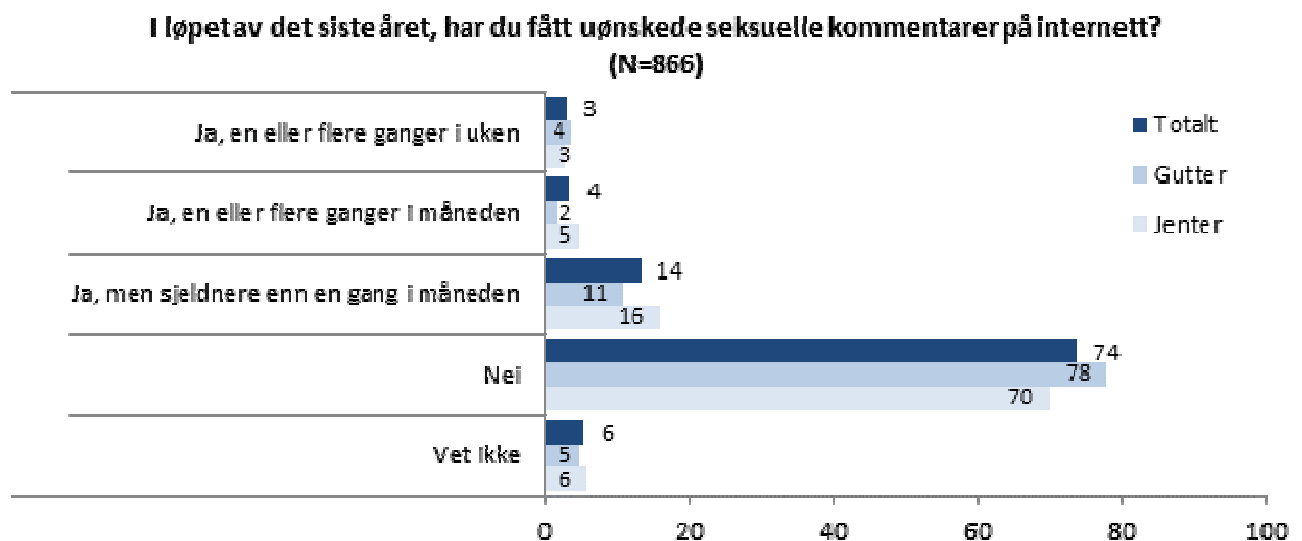
Uønskede seksuelle kommentarer

Til sammen 21 prosent av barna i alderen 13-16 år har opplevd å få uønskede seksuelle kommentarer på Internett i løpet av det siste året. Dette er omtrent samme andel som i 2010. De fleste av disse har opplevd det sjeldnere enn én gang i måneden, og analysene viser at det er en større andel av jentene enn guttene som har opplevd å få slike kommentarer.

Figur 31: Uønskede seksuelle kommentarer. Prosent.¹⁹

Figur 32: Uønskede seksuelle kommentarer. Brutt ned på kjønn. Prosent.

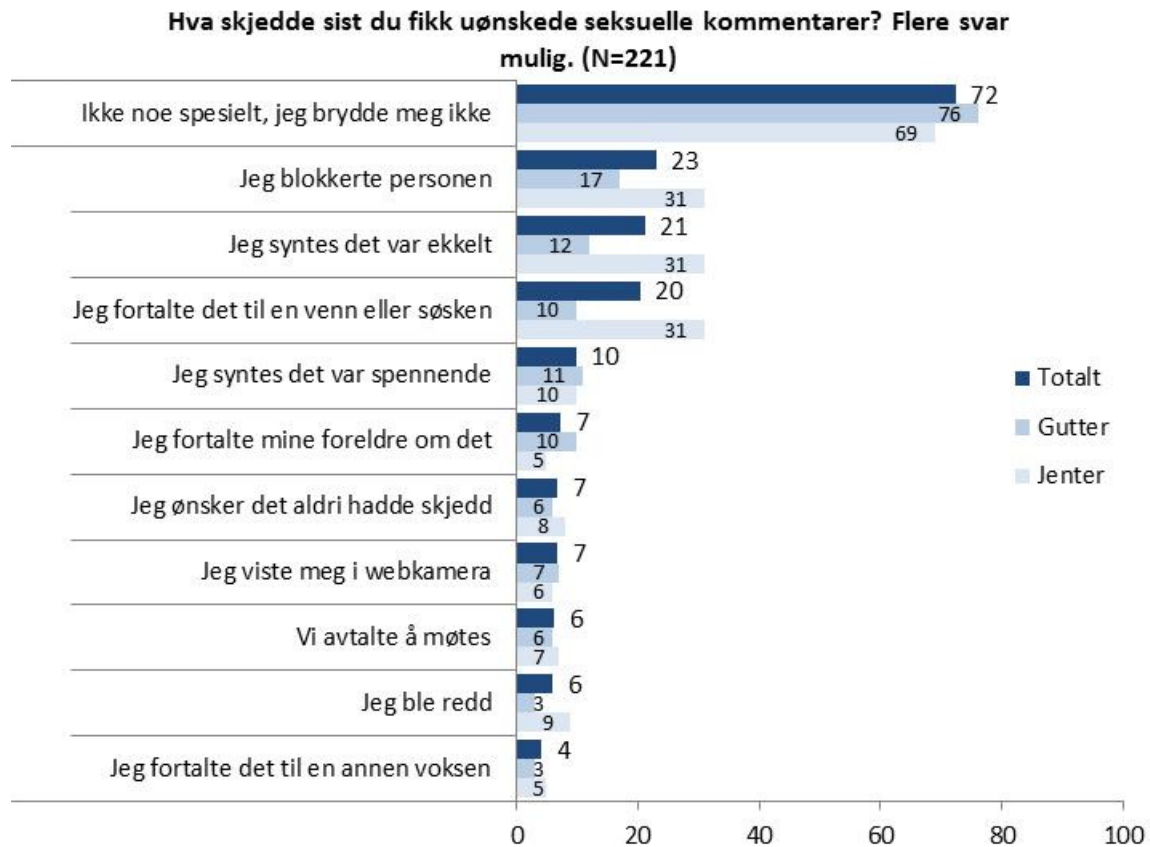
De aller fleste som har opplevd å få uønskede seksuelle kommentarer på Internett brydde seg ikke om det (72 prosent). 23 prosent oppga at de blokkerte personen, 21 prosent syntes det var ekkelt og 20 prosent fortalte det til en venn eller søsken. Videre er det syv prosent som har svart at de ønsker

¹⁹ Endring i svarkategorier fra 2008. Fra ja og nei, til en inndeling i hvor ofte de som har opplevd det har opplevd det fra 2010.

det aldri hadde skjedd, syv prosent viste seg i webkamera og seks prosent avtalte å møtes. Det var også seks prosent som ble redde.

Det er en større andel av jentene enn guttene som har opplevd å få slike uønskede kommentarer som synes det var ekkelt, samt som fortalte om slike kommentarer til sine venner eller søsken.

Figur 33: Reaksjon på uønskede seksuelle kommentarer. Brutt ned på kjønn. Prosent.

Publisering av bilder eller video på Internett

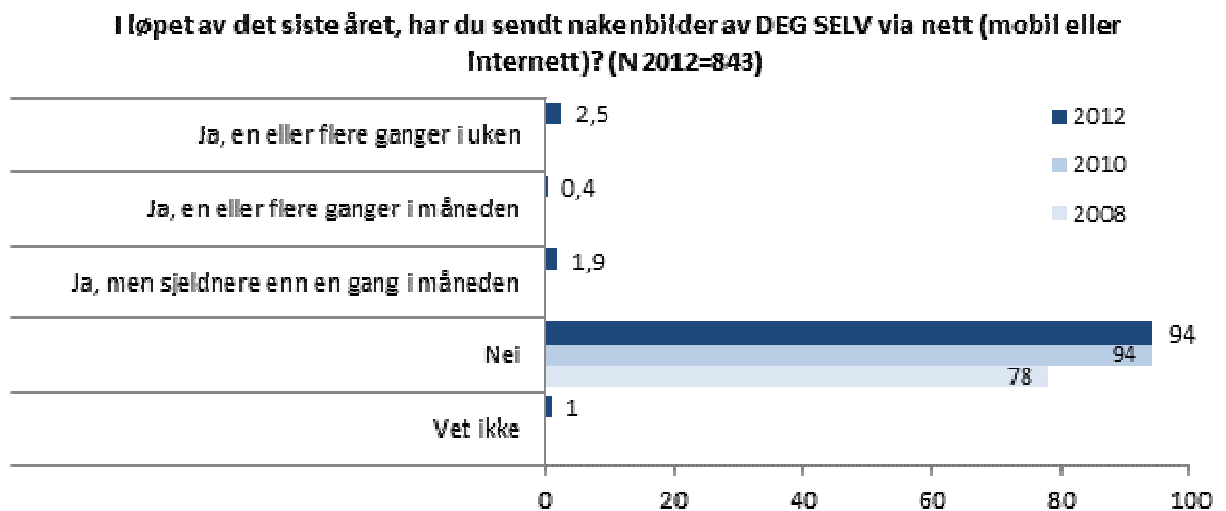
Fem prosent av barna i alderen 13-16 år har sendt nakenbilder av seg selv via nett (mobil eller Internett) i løpet av det siste året. 2,5 prosent oppgir at de har sendt slike bilder flere ganger i uken.

I 2010 var det fire prosent som hadde tatt bilde av seg selv uten klær og sendt det til noen via mobilen. Spørsmålet var da altså knyttet spesifikt til mobilen og ikke mobil eller Internett.

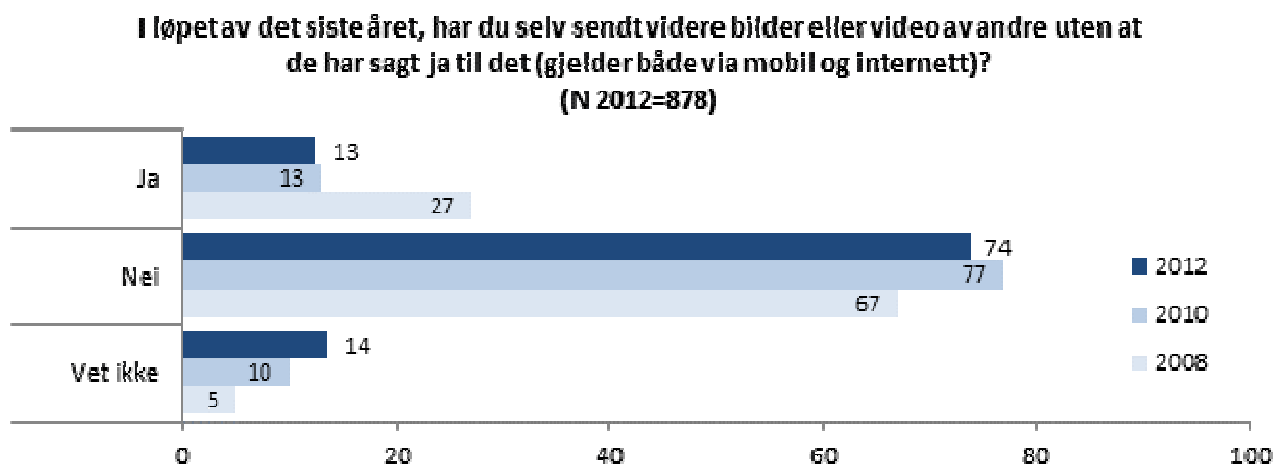
Videre er det 13 prosent som har videresendt bilder eller video av andre uten at de har sagt ja til det. Dette er samme andel som i 2010.

Analysene viser ingen kjønnsforskjeller når det gjelder å sende slike bilder.

Figur 34: Publisering av nakenbilder av seg selv. Prosent.²⁰

Figur 35: Sending av bilder av andre uten samtykke. Prosent.²¹

²⁰ Endring i spørsmålsformulering fra 2010: "I løpet av det siste året, har du tatt bilde av deg selv uten klær og sendt til noen via mobilen?"

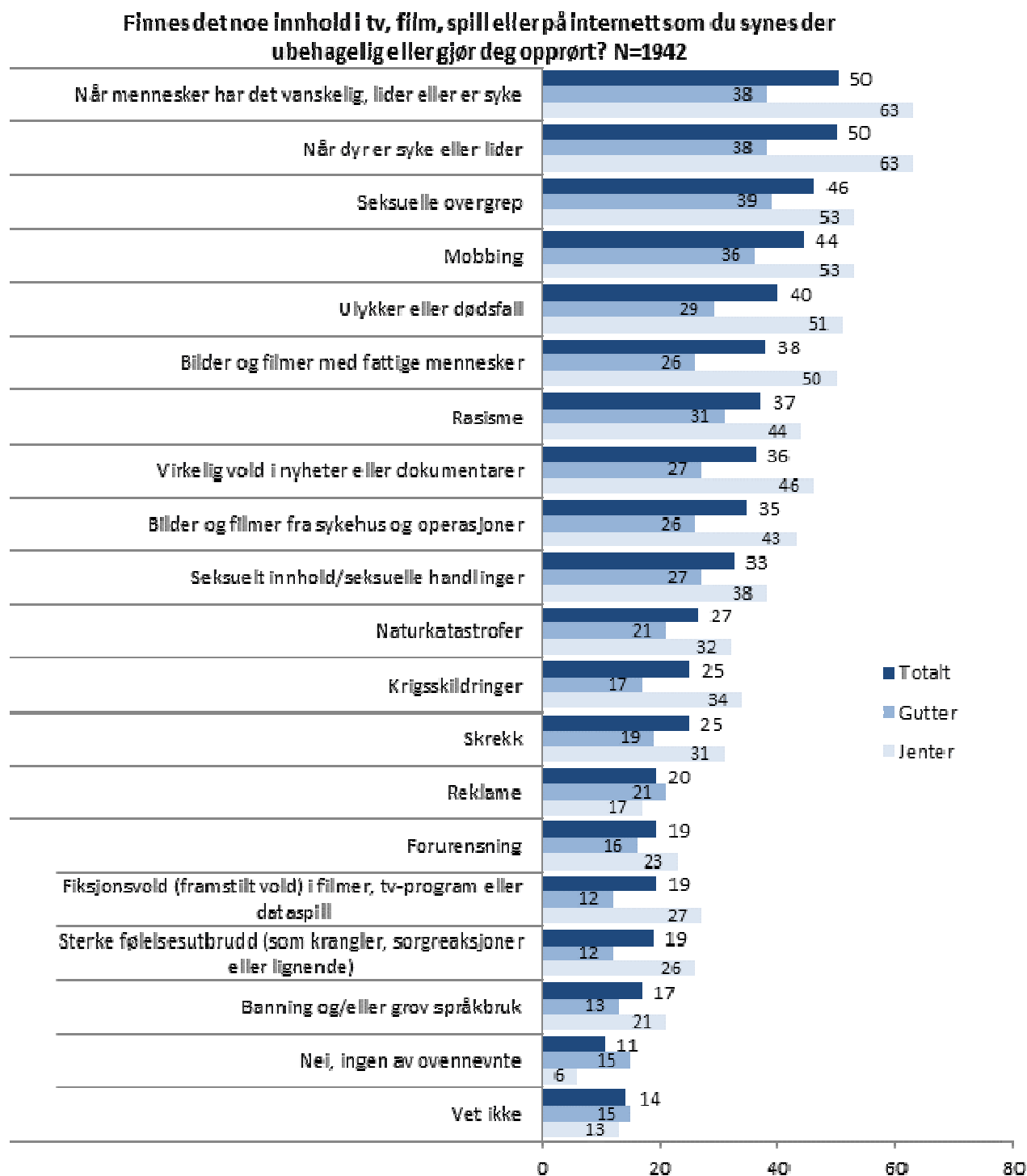
²¹ "I løpet av det siste året, har du selv sendt videre mobilbilder eller mobilvideo av andre uten at de har sagt ja til det?"

Hva opplever barna som ubehagelig å se på tv, film eller Internett?

Barna blir eksponert for mye forskjellig medieinnhold, og en del av medieinnholdet kan oppleves som ubehagelig. Figur 36 viser at 50 prosent av barna synes det er ubehagelig å se innhold på tv, film, spill eller Internett hvor mennesker har det vanskelig, lider eller er syke, samt hvor dyr er syke eller lider. 46 prosent synes det er ubehagelig å se innhold med seksuelle overgrep, 44 prosent har svart mobbing og 40 prosent reagerer på innhold med ulykker eller dødsfall. Videre er det 38 prosent som synes det er ubehagelig med bilder og filmer med fattige mennesker, 37 prosent reagerer på rasisme og 36 prosent på virkelig vold i nyheter eller dokumentarer. Det er også 35 prosent som ikke liker bilder og filmer fra sykehus og operasjoner, og 33 prosent synes det er ubehagelig med seksuelt innhold.

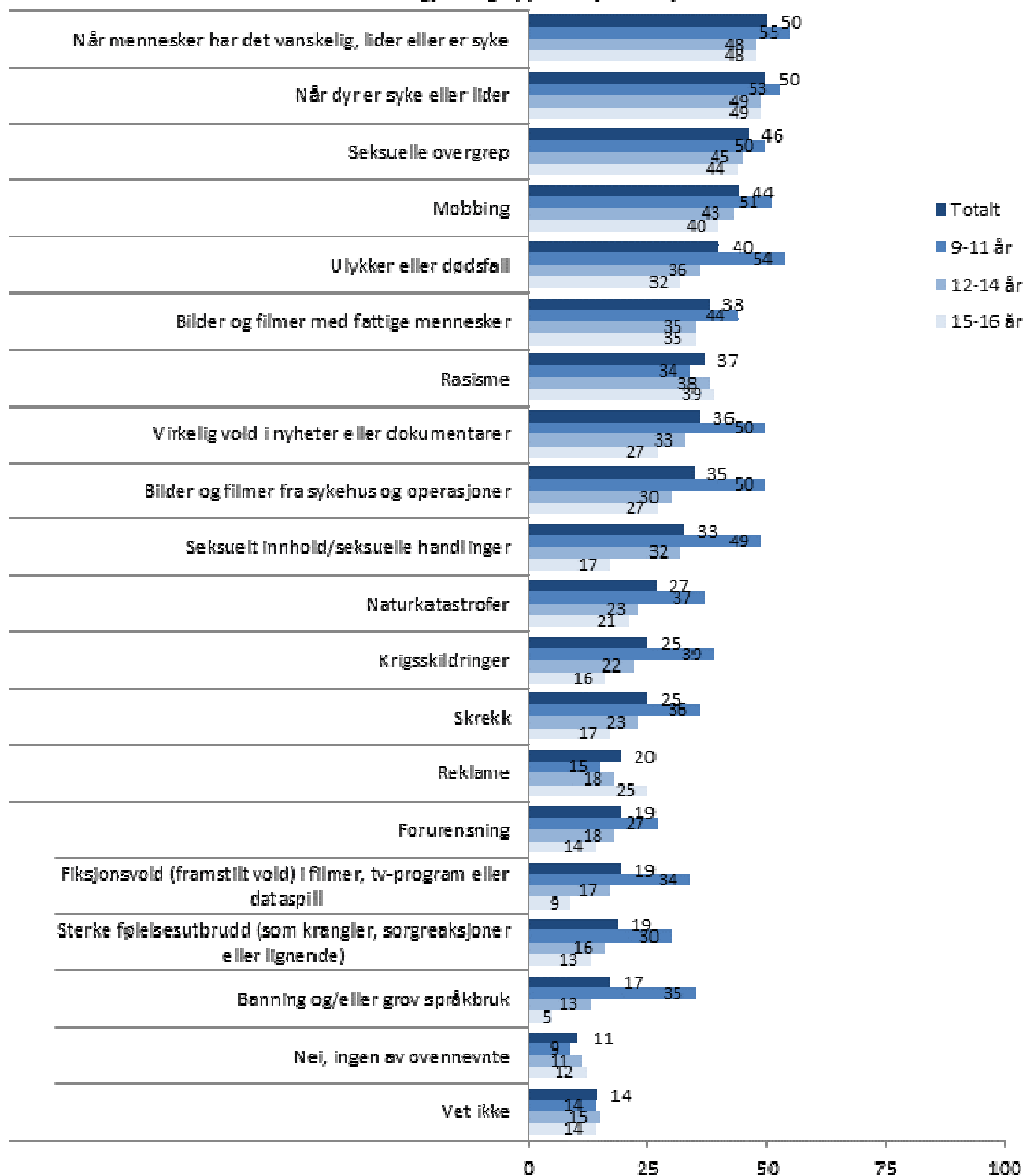
Det er en større andel av jentene enn guttene som opplever samtlige av nevnte medieinnhold som ubehagelig. Det er også en tendens til at jo eldre barna er, jo mindre andel opplever denne typen medieinnhold som ubehagelig. Unntaket er reklame, hvor andelen som reagerer øker med alderen.

Figur 36: Ubehagelig medieinnhold. Brutt ned på kjønn. Prosent

Figur 37: Ubehagelig medieinnhold. Brutt ned på alder. Prosent

Finnes det noe innhold i tv, film, spill eller på internett som du synes der ubehagelig eller gjør deg opprørt? (N=1942)

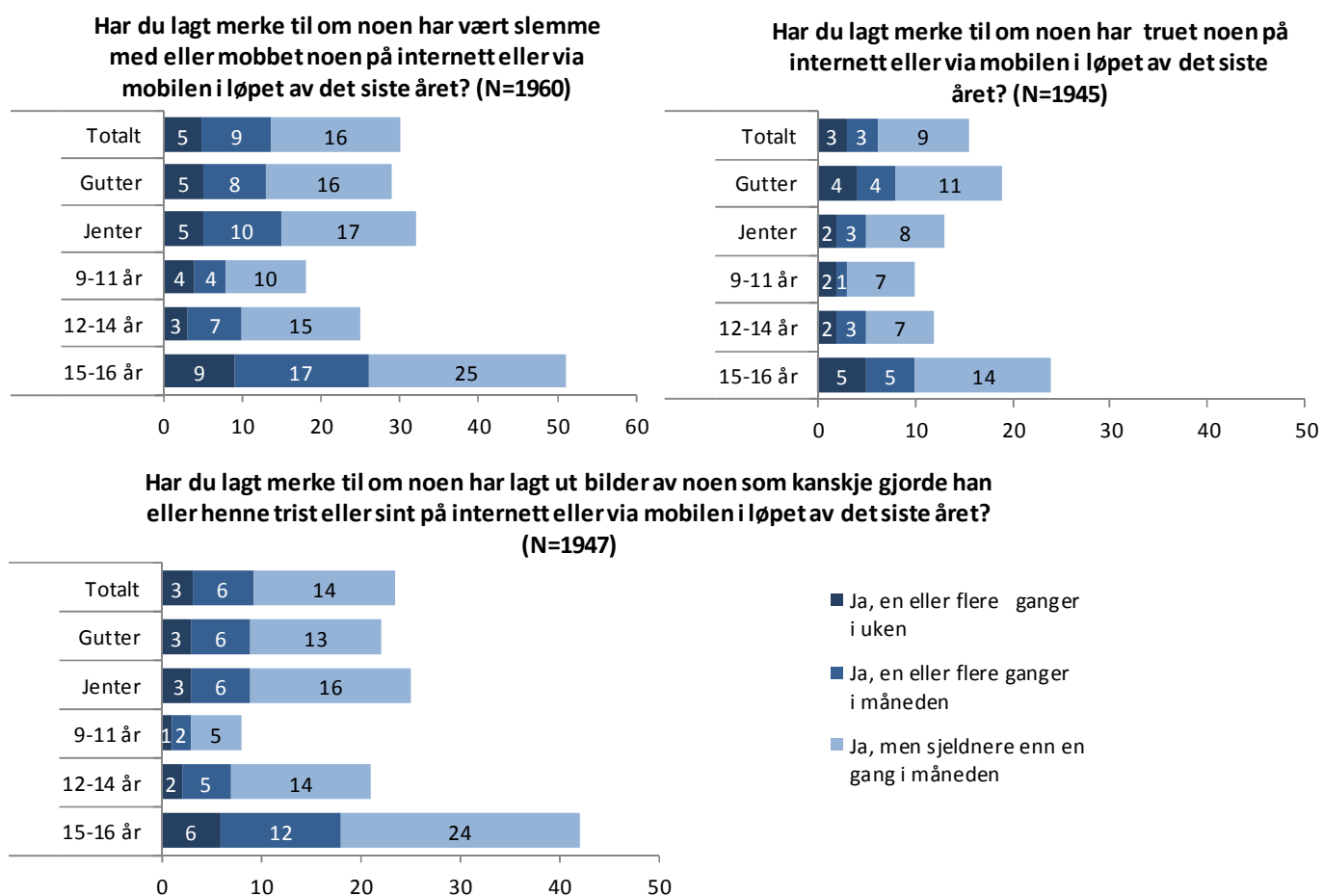
Mobbing via Internett eller mobil

De elektroniske mediene blir også benyttet som en kanal for å mobbe og true andre. 30 prosent av barna sier de har lagt merke til at noen har vært slemme eller mobbet noen på Internett eller via mobilen i løpet av det siste året. Fem prosent har lagt merke til dette flere ganger i uken, ni prosent flere ganger i måneden, og 16 prosent har lagt merke til det sjeldnere enn én gang i måneden.

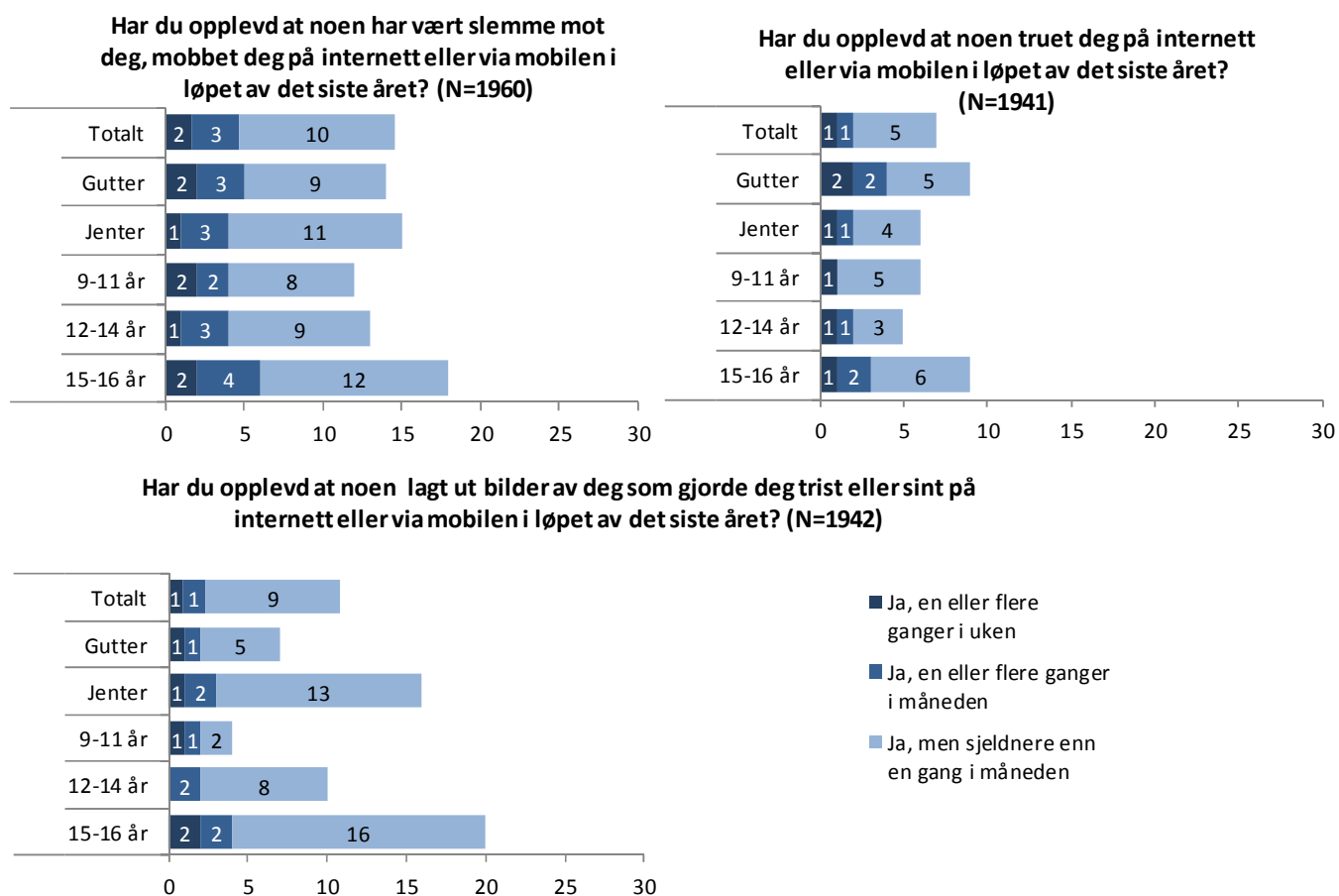
Videre er det 16 prosent som i løpet av det siste året har lagt merke til at noen har truet andre via Internett eller via mobilen, og 24 prosent som har lagt merke til at noen har lagt ut bilde av andre som kanskje gjorde dem trist eller sint.

Jo eldre barna er, jo større andel har lagt merke til at andre har drevet med mobbing, trusler eller lagt ut bilder som kan ha gjort andre trist eller sint på Internett eller via mobilen. Analysene viser ingen kjønnsforskjeller her.

Figur 38: Har du lagt merke til om noen har mobbet, truet eller lagt ut bilder av noen som kan ha gjort han eller henne trist eller sint på Internett eller mobil i løpet av det siste året? Prosent.

Figur 39: Har du selv opplevd å bli mobbet, truet eller at noen har lagt ut bilder av deg som gjorde deg trist eller sint på Internett eller mobil i løpet av det siste året? Prosent.

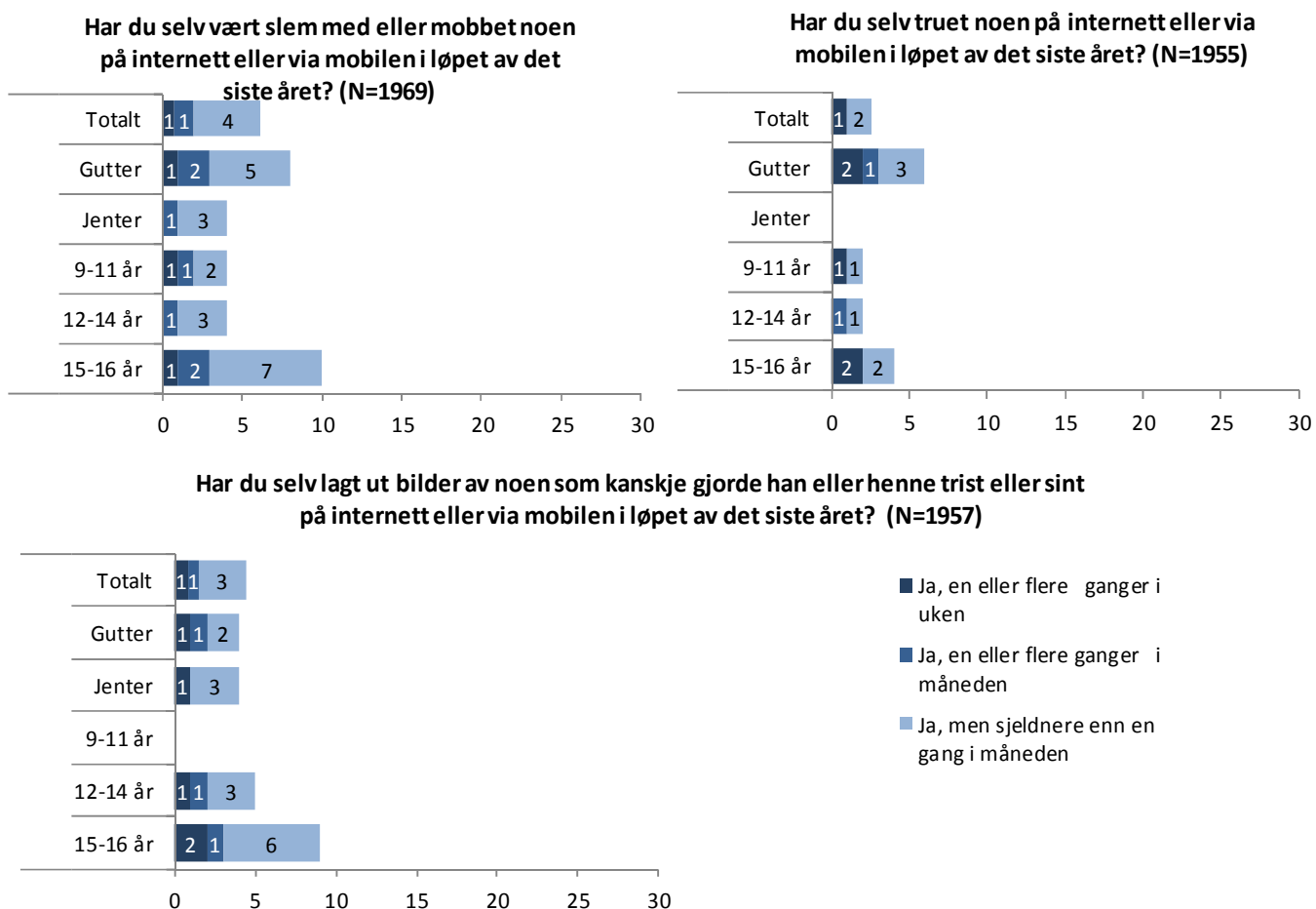
15 prosent av barna har opplevd at noen har vært slemme mot dem eller mobbet dem via nett eller mobil i løpet av det siste året. To prosent har opplevd dette flere ganger i uken, og tre prosent har opplevd det én eller flere ganger i måneden. Ti prosent har opplevd det, men sjeldnere enn én gang i måneden.

Syv prosent har opplevd å bli truet i løpet av det siste året, og elleve prosent har opplevd at noen har lagt ut bilder av dem som gjorde dem trist eller sint.

En noe større andel gutter enn jenter har opplevd å bli truet på Internett eller via mobil, mens det er en noe større andel jenter enn gutter har opplevd at noen har lagt ut bilder av dem som har gjort dem trist eller sint.

Analysene viser også at jo eldre barna er, jo større andel har opplevd at noen har lagt ut uønskede bilder av dem på Internett eller via mobilen i løpet av det siste året. 20 prosent av barna i alderen 15-16 år har opplevd dette én eller flere ganger, mens kun fire prosent av barna i alderen 9-11 år har opplevd det samme.

Figur 40: Har du selv mobbet, truet eller lagt ut bilder av noen som kan ha gjort dem trist eller sint på Internett eller mobil i løpet av det siste året? Prosent.

Seks prosent av barna har selv vært slemme mot eller mobbet noen på Internett eller via mobilen i løpet av det siste året. Fire prosent oppgir at de har vært det sjeldnere enn én gang i måneden, én prosent har vært det ukentlig og én prosent har vært slem eller mobbet noen månedlig.

Tre prosent har truet noen, og fire prosent har lagt ut bilder av andre som kanskje gjorde dem trist eller sint.

En større andel gutter enn jenter har selv vært slem med eller mobbet noen, samt truet noen på Internett eller via mobilen.

Jo eldre barna er, jo større andel har i løpet av det siste året vært slemme mot eller mobbet noen, har truet andre, samt har lagt ut bilder av andre som kan ha gjort dem trist eller sint.

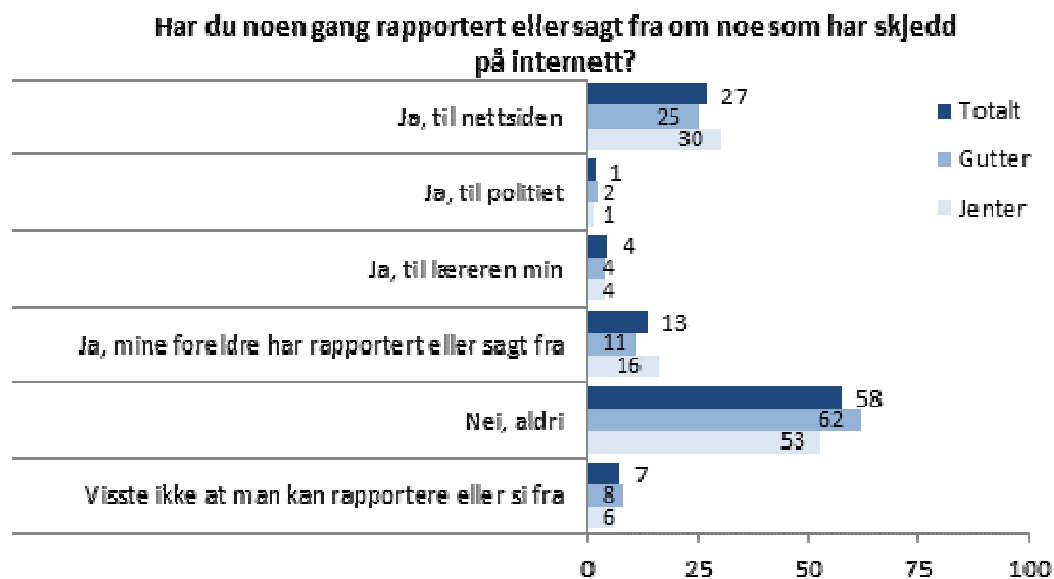
I 2010 hadde 19 prosent av barna lagt merke til at noen hadde blitt mobbet eller truet på ulike nettsamfunn, ti prosent av barna hadde selv opplevd å bli mobbet eller truet på slike nettsteder, og fem prosent hadde selv mobbet andre via slike nettsteder. Det kan se ut til at digital mobbing er blitt noe mer synlig og utbredt fra 2010 til 2012, men fordi spørsmålsformuleringene er endret kan ikke resultatene sammenlignes direkte. Blant annet spørres det om Internett og mobil samlet i 2012, mens det i 2010 var delt i spørsmål kun om utvalgte sosiale nettsteder, og spørsmål kun om mobil.

Rapportering

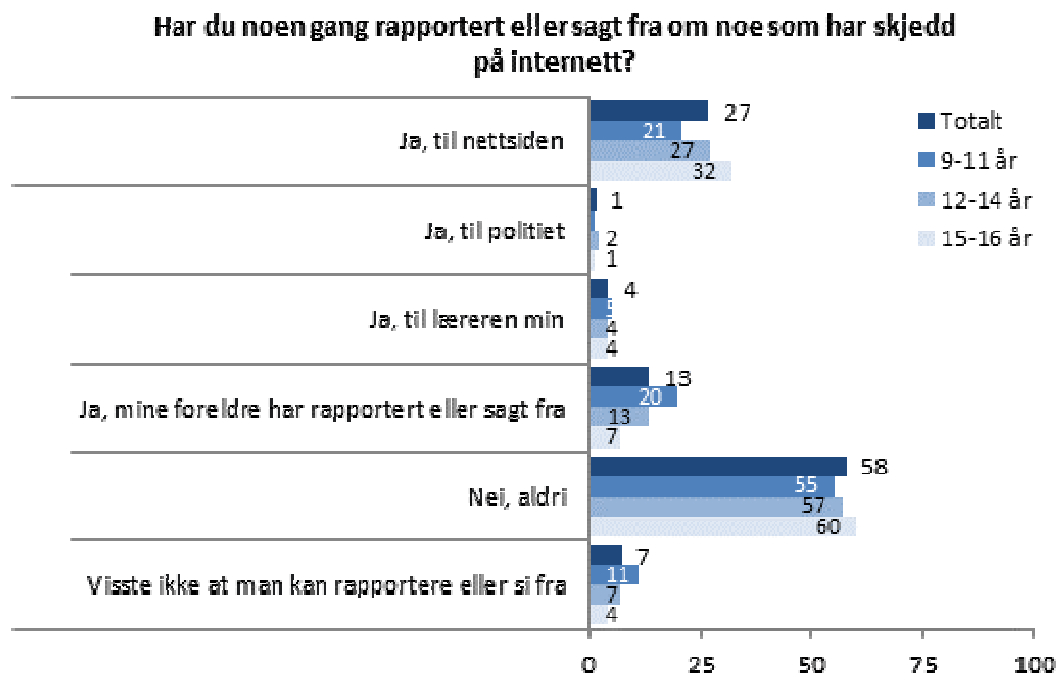
Omtrent 35 prosent av barna har rapportert om ting de har sett og opplevd på Internett. 27 prosent har rapportert til nettsiden, 13 prosent oppgir at deres foreldre har rapportert, fire prosent har sagt fra til læreren sin og én prosent til politiet. 41 prosent av de som rapporterte fikk hjelp fra den de sa fra til.

Det er en større andel av jentene enn guttene som har rapportert om noe som har skjedd på Internett, og det er også en tendens til at jo eldre barna er, jo større andel har rapportert eller sagt fra. De eldste barna har først og fremst rapportert til nettsiden, mens blant barna i alderen 9-11 år er det omtrent like stor andel som har rapportert til nettsiden som andel som oppgir at deres foreldre har rapportert.

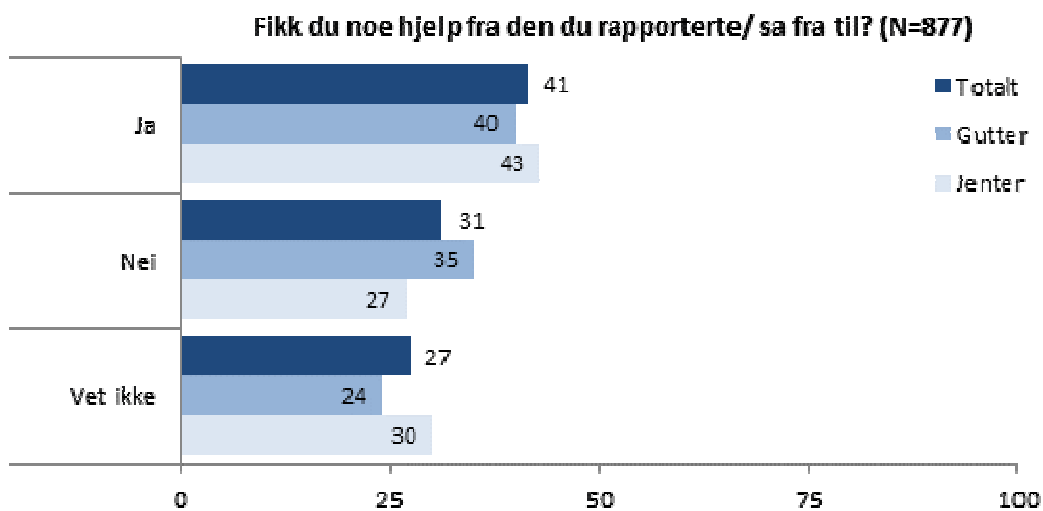
Figur 41: Rapportering av ting som har skjedd på Internett. Brutt ned på kjønn. Prosent.

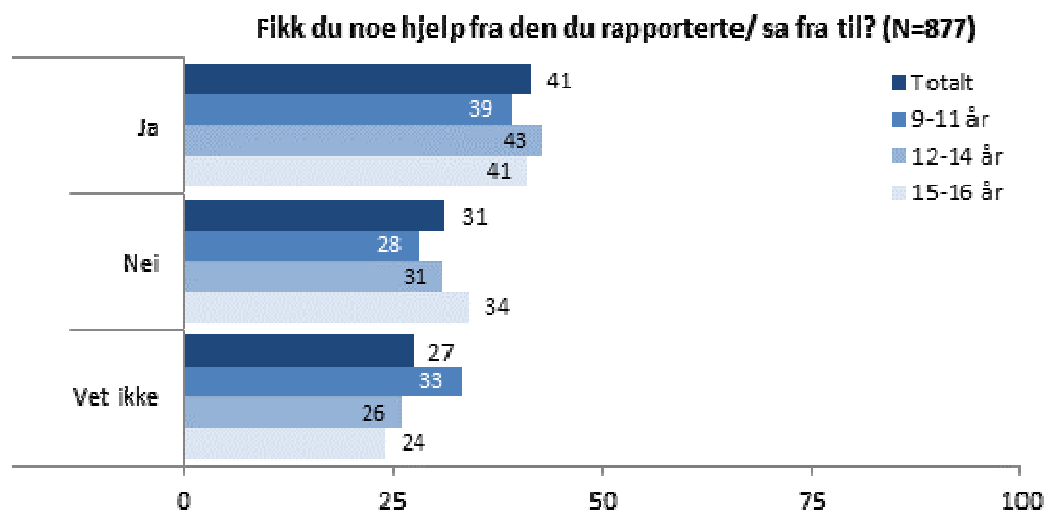
Figur 42: Rapportering av ting som har skjedd på Internett. Brutt ned på alder. Prosent.

Figur 43: Hjelp ved rapportering av hendelser på Internett. Brutt ned på kjønn. Prosent.

Figur 44: Hjelp ved rapportering av hendelser på Internett. Brutt ned på alder. Prosent.

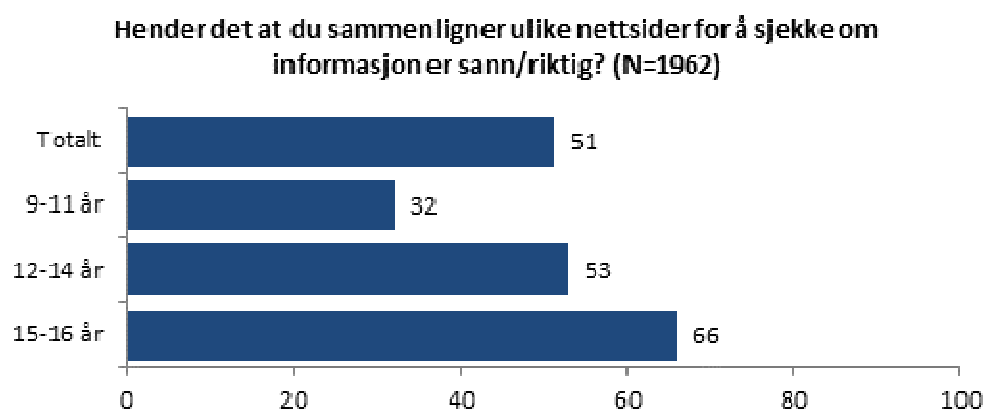
Kunnskap om fornuftig bruk av digitale medier

Undersøkelsen viser at barna er forholdsvis kritiske og har lært en del om trygg bruk av medier.

Tillit til informasjon på Internett

Omtrent halvparten (51 prosent) av barna sier det hender de sammenligner ulike nettsider for å sjekke om informasjon er sann/riktig. Barna blir mer kritisk med alderen og andelen som sjekker ulike nettsider øker med alderen. 66 prosent av barna mellom 15 til 16 år har svart at det hender de gjør det, mot 32 prosent av barna i alderen 9 til 11 år. Analysene viser ingen kjønnsforskjeller her.

Figur 45: Kontroll av informasjon på Internett. Brutt ned på alder. Prosent.

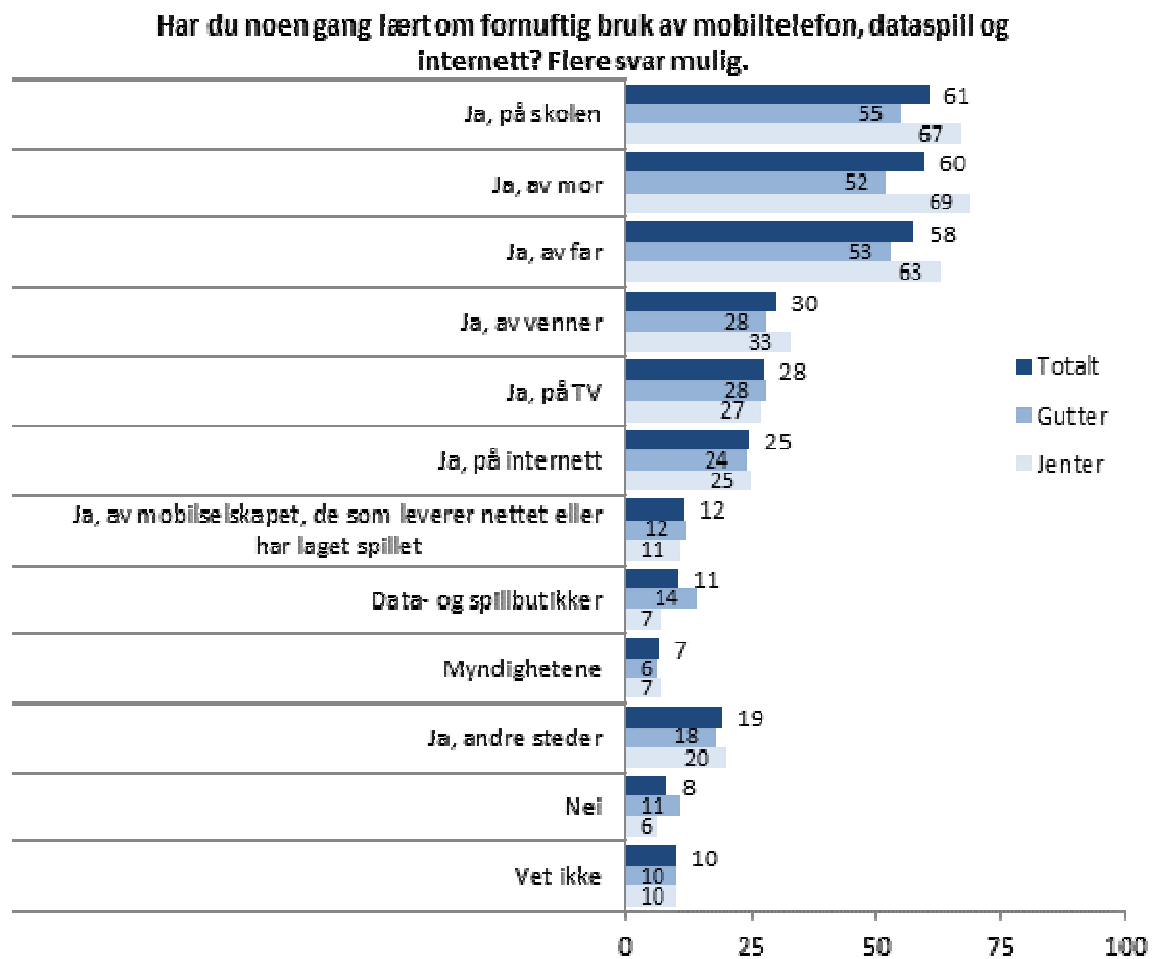

Hvem lærer barna om fornuftig bruk av medier?

Det er først og fremst skole og foreldre som har lært barna om fornuftig bruk av mobiltelefon, dataspill og Internett. Omtrent tre av fem barn oppgir at de har lært om dette av skole og foreldre. Videre er det mellom 30 og 25 prosent av barna som oppgir venner, tv og Internett som kilder til informasjon om hvordan bruke medier på en fornuftig måte.

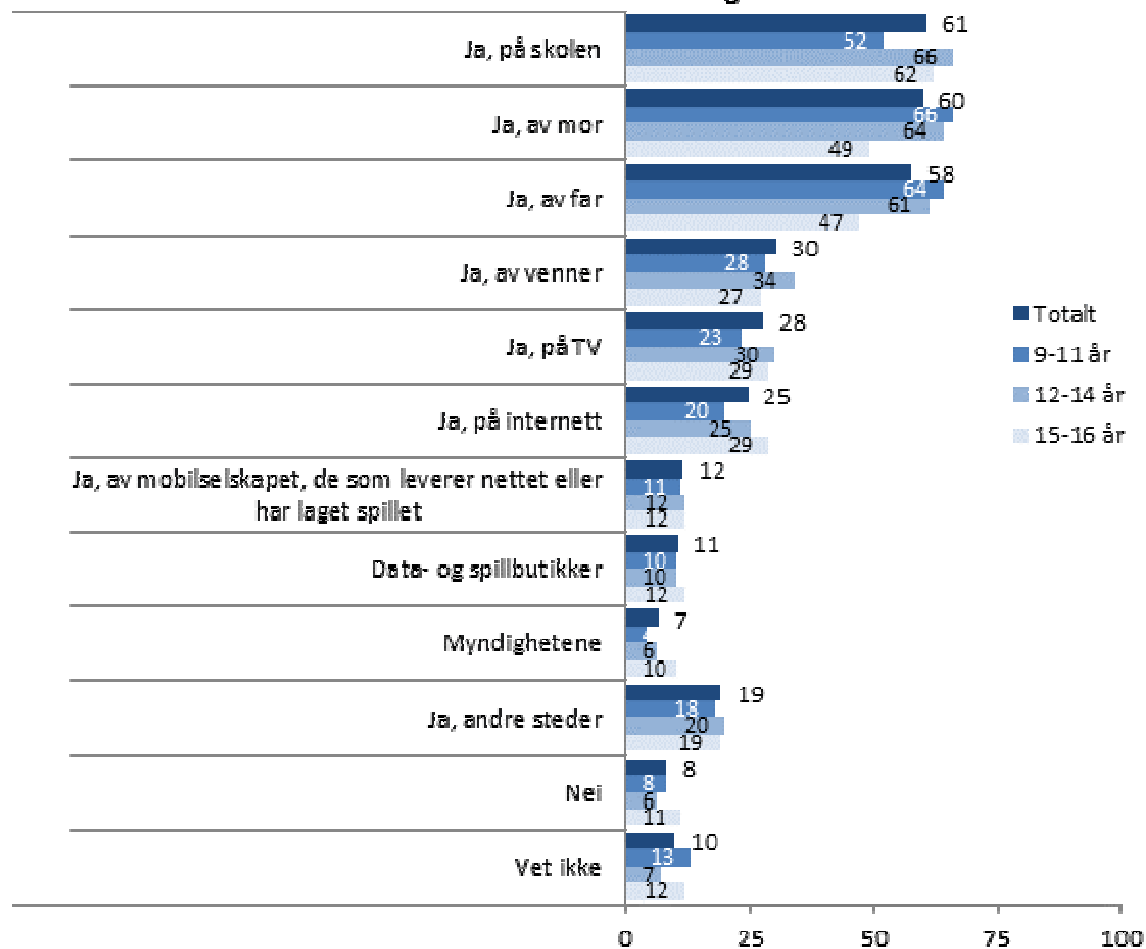
En større andel av jentene enn guttene oppgir å ha lært om fornuftig bruk av digitale medier av både skole, mor og far. Motsatt er det en større andel av guttene som har lært om dette av data- og spillbutikker. Videre viser analysene at det er blant de eldste barna vi finner størst andel som har svart nei på spørsmålet om å ha lært fornuftig bruk av mobiltelefon, dataspill og Internett.

Figur 46: Trygg bruk av mobiltelefon, dataspill og Internett. Brutt ned på kjønn. Prosent.

Figur 47: Trygg bruk av mobiltelefon, dataspill og Internett. Brutt ned på alder. Prosent.

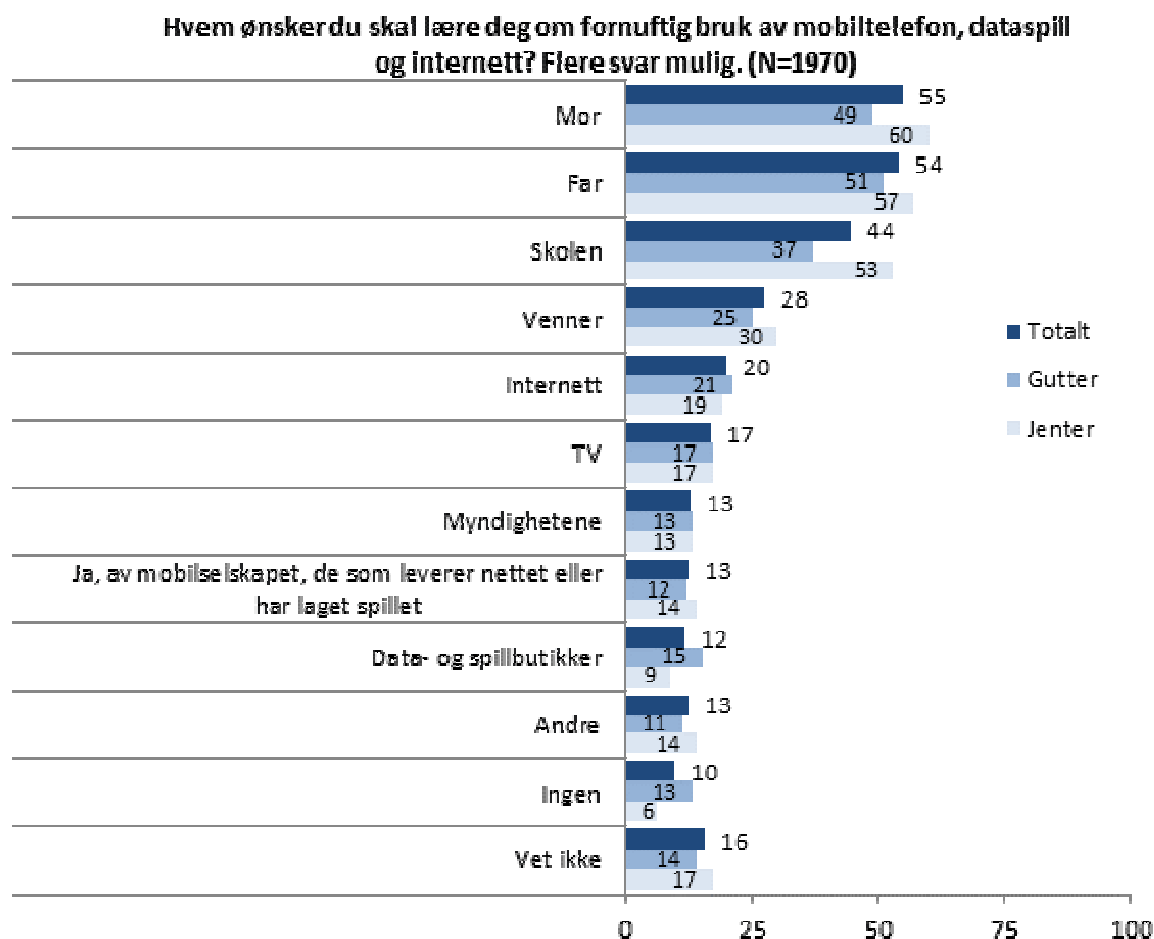
Har du noen gang lært om fornuftig bruk av mobiltelefon, dataspill og internett? Flere svar mulig.

Barna ønsker først og fremst å lære om fornuftig bruk av mobiltelefon, dataspill og Internett av sine foreldre (ca. 55 prosent). Det er også 44 prosent som ønsker å lære om dette på skolen, mens 28 prosent ønsker å lære av sine venner.

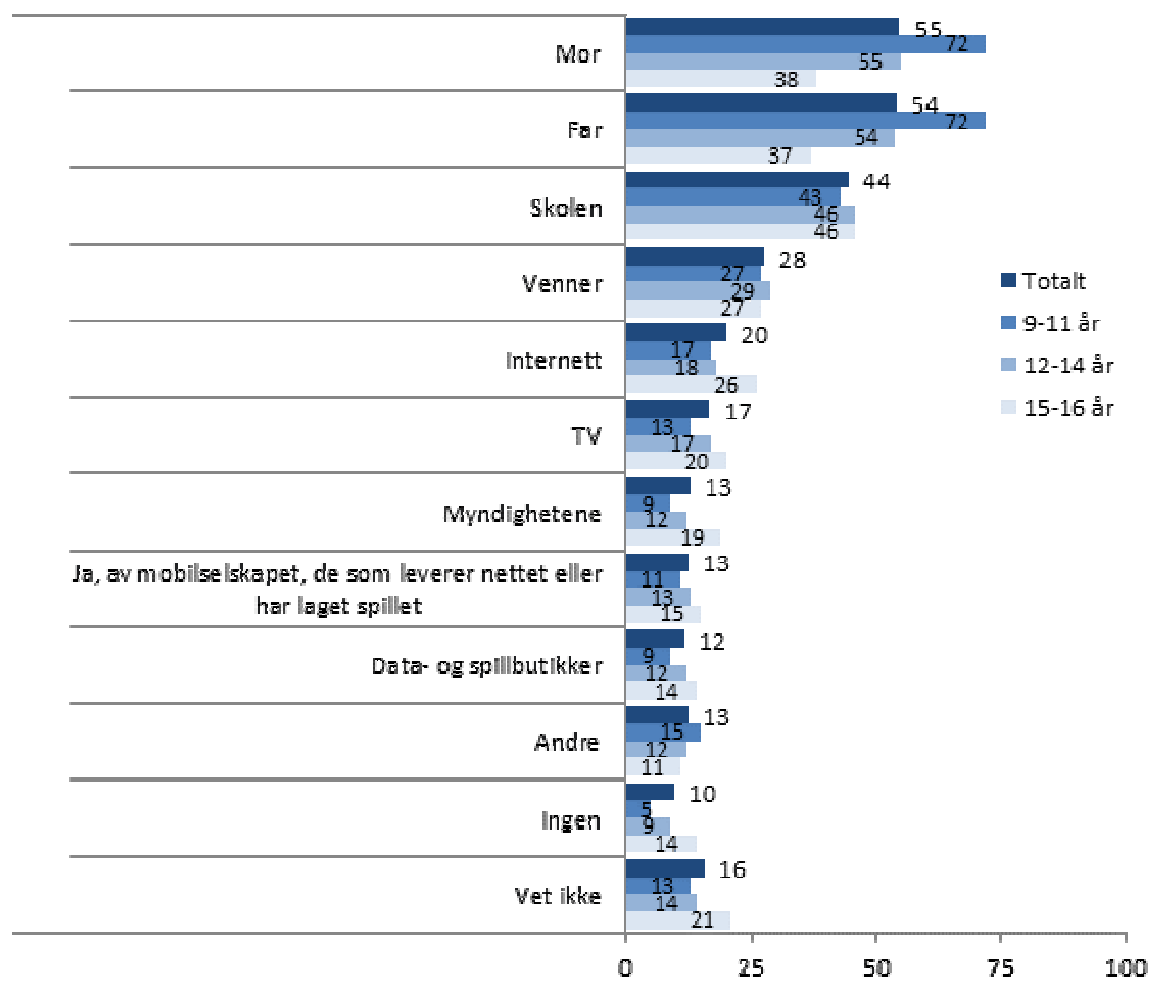
Det er en større andel av guttene enn jentene som har svart at de ikke ønsker å lære om dette av noen. Det er også en tendens til at jo eldre barna er, jo større andel har svart "ingen" på spørsmålet. Størst andel finner vi blant guttene i alderen 15-16 år, hvor 20 prosent har svart "ingen".

Figur 48: Foretrukne informasjonskilder om fornuftig bruk av mobiltelefon, dataspill og Internett? Brutt ned på kjønn. Prosent.

Figur 49: Foretrukne informasjonskilder om fornuftig bruk av mobiltelefon, dataspill og Internett? Brutt ned på alder. Prosent.

Hvem ønsker du skal lære deg om fornuftig bruk av mobiltelefon, dataspill og internett? Flere svar mulig. (N=1970)

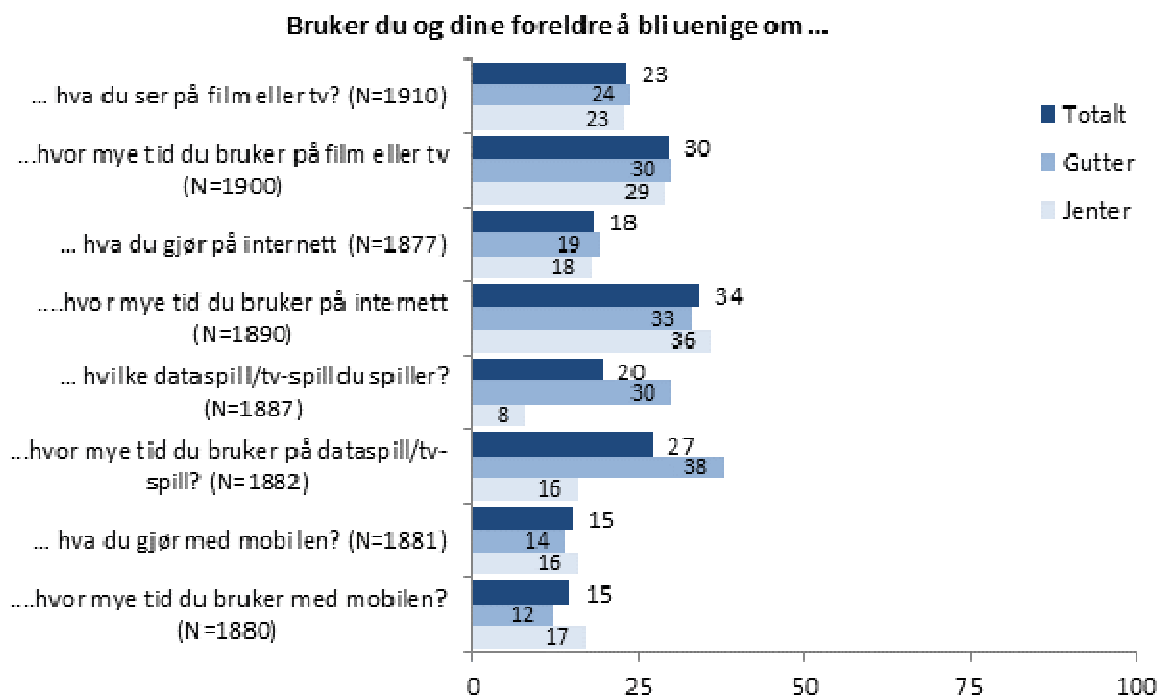
Mediebruk er en kilde til uenighet i hjemmet

Mediebruk opptar en stor del av barnas hverdag og er en kilde til konflikt og uenighet i hjemmet. Barna ble spurt om de bruker å bli uenige med sine foreldre når det gjelder ulike typer mediebruk, både hva de bruker mediene til, samt hvor mye tid de bruker på de ulike mediene. Analysene viser at det er mer uenighet om tidsbruken på de ulike mediene, enn hva mediene brukes til. Mens 23 prosent bruker å bli uenig med sine foreldre om hva de ser på film eller tv, er det 30 prosent som bruker å bli uenig om hvor mye tid som brukes til å se på film eller tv. 18 prosent bruker å bli uenige om hva de gjør på Internett, mens 34 prosent oppgir at det bruker å være uenighet om hvor mye tid de bruker på Internett. 20 prosent bruker å bli uenig med sine foreldre om hvilke dataspill/tv-spill de spiller, mens 27 prosent bruker å bli uenige om hvor mye tid de bruker på å spille dataspill/tv-spill. Det er minst uenighet knyttet til mobilbruken. 15 prosent bruker å bli uenige med sine foreldre om hva de bruker mobilen til, og det er også 15 prosent som bruker å bli uenige med foreldrene om tidsbruken.

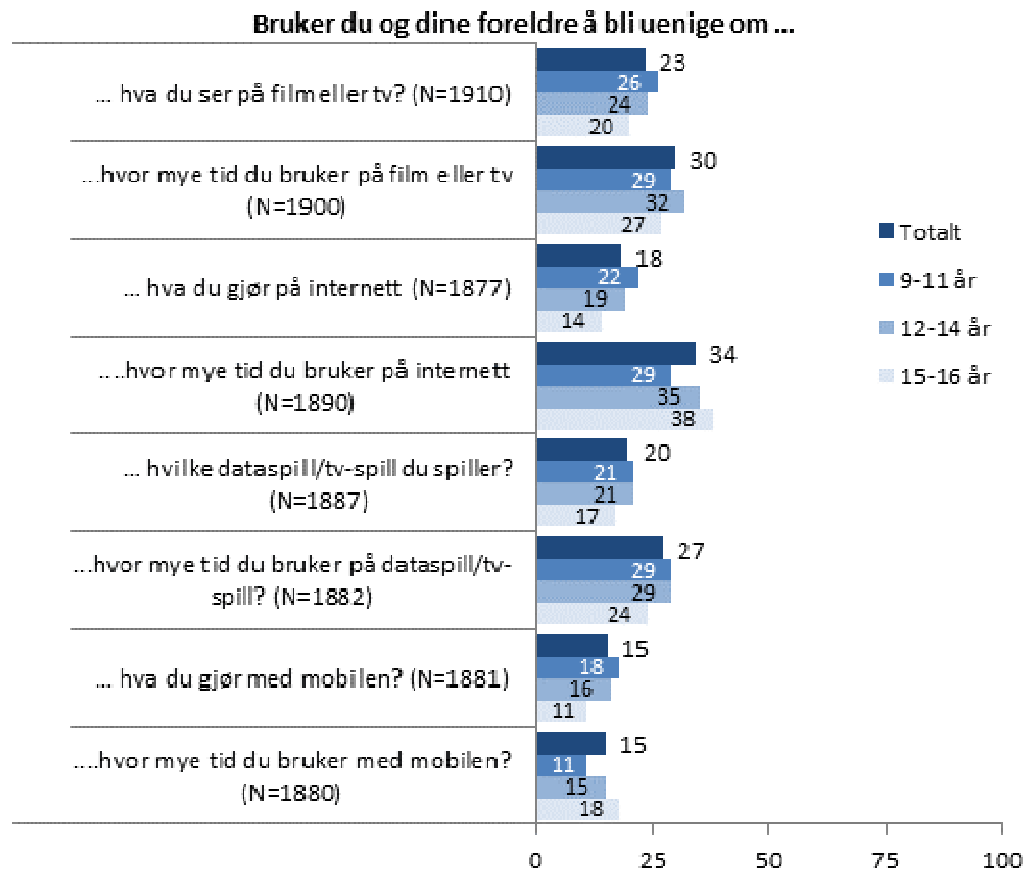
Det er en større andel av guttene enn jentene som bruker å bli uenig med sine foreldre om hvilke dataspill/tv-spill de spiller, samt hvor mye tid de bruker på dataspill/tv-spill. Blant jentene er det en noe større andel enn blant guttene som bruker å bli uenig med foreldrene om hvor mye tid de bruker med mobilen. Det er ellers en tendens til at jo eldre barna er, jo større andel bruker å bli uenig med foreldrene om tidsbruk på mobil.

Når det gjelder Internettbruk er det en tendens til at uenighet om hvor mye tid som brukes på Internett øker med alderen. Uenighet med foreldrene om hva som gjøres på Internett er derimot mest utbredt blant de yngste og minst utbredt blant de eldste.

Figur 50: Uenighet om mediebruk. Andelen som har svart "JA". Brutt ned på kjønn. Prosent.

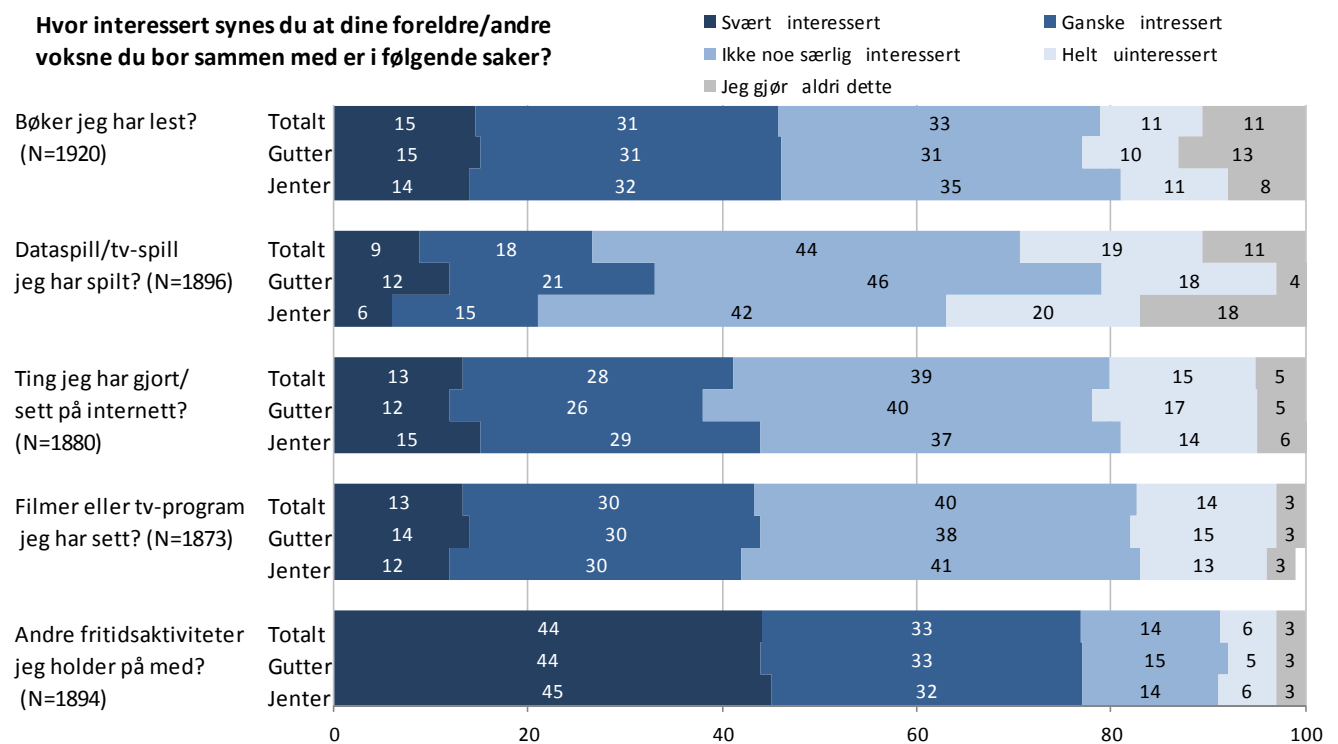
Figur 51: Uenighet om mediebruk. Andelen som har svart "JA". Brutt ned på alder. Prosent.

Foreldres interesse i barnas mediebruk

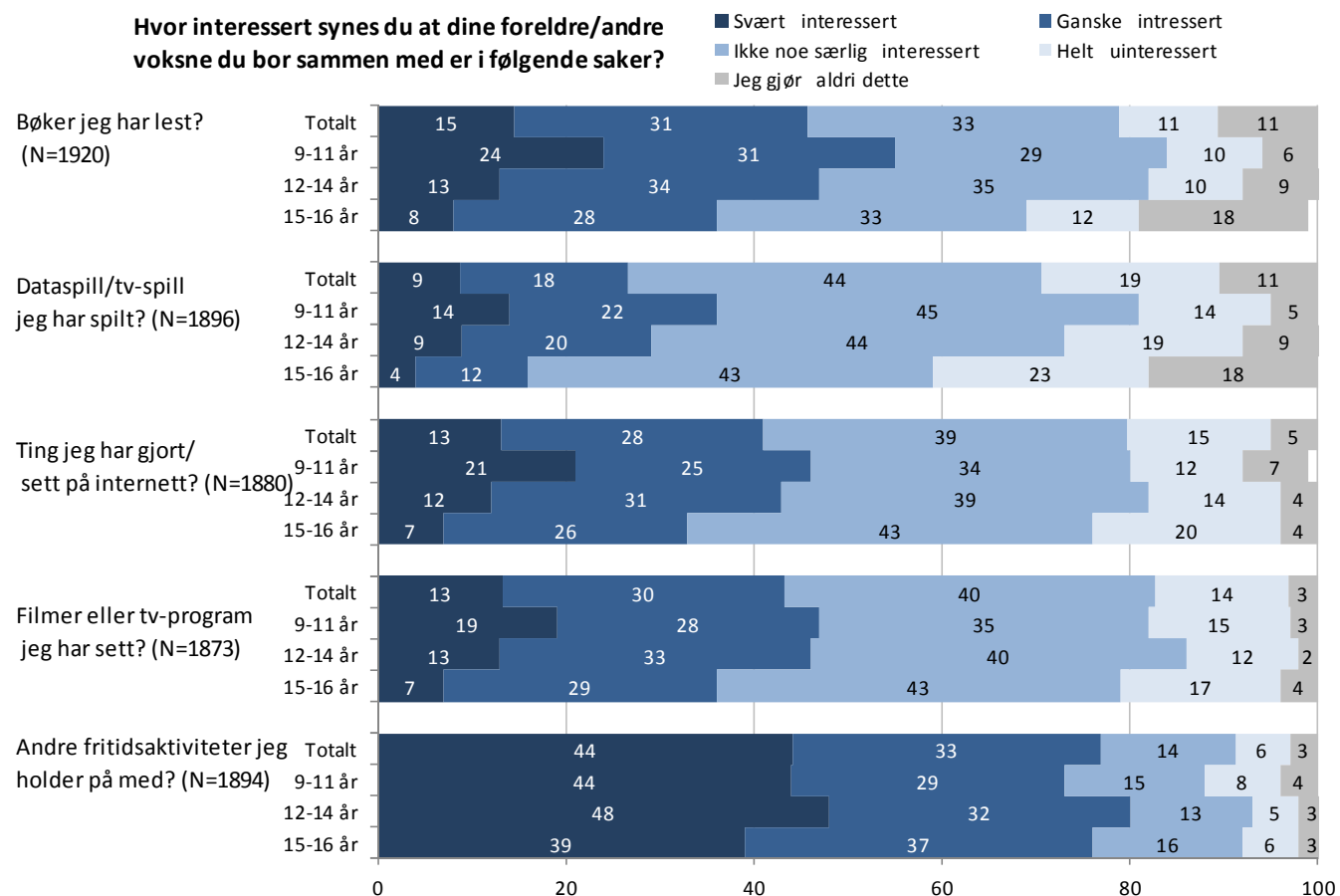
Barna ble spurt om de opplever at deres foreldre er interessert i ulike ting de gjør i fritiden, hvilke bøker de har lest, dataspill de har spilt, deres Internettbruk, filmer/tv-program de har sett og andre fritidsaktiviteter de eventuelt holder på med. Det er størst andel av barna som opplever at foreldrene er svært eller ganske interessert i andre fritidsaktiviteter (77 prosent). 46 prosent oppgir at foreldrene er interessert i bøker de har lest, 43 prosent i hvilke filmer/tv-program de har sett og 41 prosent oppgir at foreldrene er svært eller ganske interessert i hva de har gjort/sett på Internett. Det er minst andel av barna som opplever at foreldrene er interessert i dataspill/tv-spill de spiller. 27 prosent oppgir at foreldrene er interessert i dette, mens 19 prosent sier foreldrene er helt uinteressert.

Figur 52: Foreldres interesse i barnas mediebruk og fritidsaktiviteter. Brutt ned på kjønn. Prosent.

Det er lite forskjeller mellom jenter og gutter når det kommer til hvordan barna opplever foreldrenes interesse for hva de gjør i fritiden. Den eneste forskjellen analysene viser, er at det er en større andel av guttene enn jentene som opplever at foreldrene er interessert i dataspill/tv-spill de spiller. Ellers er det generelt en tendens at jo eldre barna er, jo mindre andel opplever at foreldrene er interessert i deres mediebruk/ hva de gjør i fritiden.

Figur 53: Foreldres interesse i barnas mediebruk og fritidsaktiviteter. Brutt ned på alder. Prosent.

Medietilsynet **Trygg bruk**
NORWEGIAN MEDIA AUTHORITY

Barn og medier 2012

Medietilsynets Trygg bruk-senter
Nygata 4, 1607 Fredrikstad
Telefon: +47 69 30 12 00
post@medietilsynet.no

www.tryggbruk.no
www.twitter.com/medietilsynet
www.facebook.com/medietilsynet
www.youtube.com/medietilsynet